

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“

AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 12/13 (202/203) V metai

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1949 m. vasario 14 d.

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto atsišaukimas į pasaulio lietuvius

Lietuviai,

Jau penktą kartą minime Lietuvos Valstybės atstatymo — 16 Vasario — šventę, būdami atskirti geležine uždanga nuo savo Gimtosios Žemės ir net negalėdami susisiekti su Tėvynėje pasilikusiais broliais ir seserimis. Tėvynėje vyksta negalėtinai persekiojimas, fizinis Lietuvių Tautos naikinimas ir trėmimas, kuris taip pat reiškia nors ir lėtą, bet tikrą mirtį tolimose Sibiro taigose. Tada daroma XX amžiuje, kada tarptautinis teismas pasmerkė nusikaltimus prieš žmoniškumą, kada Jungtinių Tautų Organizacija savo paskutinėje sesijoje priėmė žmogaus teisių deklaraciją ir pasmerkė genocidą. 16 Vasario šventės proga mes siunčiame kovojantiems ir persekiojamiems tautiečiams Tėvynėje ir ištrėmimui savo giliai brolišką užuojautą, išpaieigodami nenulistančią energiją tęsti kovą ligi pergalės.

Pasaulinės politikos raida vystosi mūsų naudai, mūsų prietelių ir užtarėjų skaičius gausėja, papildomas mūsų pačių kovotojų eilės. Atėltis mums telkia daugiau išlaisvinimo vilčių, bet ir šiandien dar nežinome, kada laimėsime ir galėsime grįžti į savo išlaisvintą Tėvynę. Gyvenamasis momentas mums stato visą eilę naujų uždavinių, kuriuos sėkmingai sprendami turime dalyvauti visi, neatsižvelgiant kur begyventume ir kokią pasaulėžiūrą išpažintume.

Sunki ir nelygi Lietuvos laisvinimo kova reikalauja iš mūsų sutelkti visas gyvyšias jėgas ir vieningai dirbti. Visi tą darbą trukdantieji kliuviniai turi būti iš mūsų tarpo pašalinti. Šiandien mes turime ieškoti ne to, kas mus skiria, bet to, kas mus jungia. Tik suburtomis jėgomis veikdami mes laimėsime.

Ieškodami pagalbos Lietuvos išlaisvinimui mums visiems pažįstami, seni ir prityrę politikai yra išvykę į Jungtines Amerikos Valstybes. Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas telkia tai misijai ypatingą reikšmę Lietuvos laisvinimo darbe. Tos misijos sėkmingumui reikia, kad mes visi ją remtume kuo kas galime. Ypač didelės paramos mūsų delegatams laukiame iš mūsų brolių amerikiečių, kurie visada sunkiomis Lietuvių Tautai valandomis pirmieji atėidavo pagalbon.

Lietuvių Tautos laisvės kova reikalauja nemažai ir materialinių išteklių. Atsirandant vis naujiems uždaviniams Tautos Fondo išlaidos didėja, o pajamos dėl vykstančio tremtinių kilnojimosi mažėja. 16 Vasario šventės proga Vykdamosi Taryba skelbia tradicinį Lietuvos laisvinimo aukų vaką. Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kviečia visas Europoje ir kituose pasaulio kontinentuose esančias lietuviškas organizacijas ir paskirus asmenis aktingai prisidėti prie vajeaus organizavimo ir aukų rinkimo, o visus lietuvius — pagal išgales paremti Tautos Fondą.

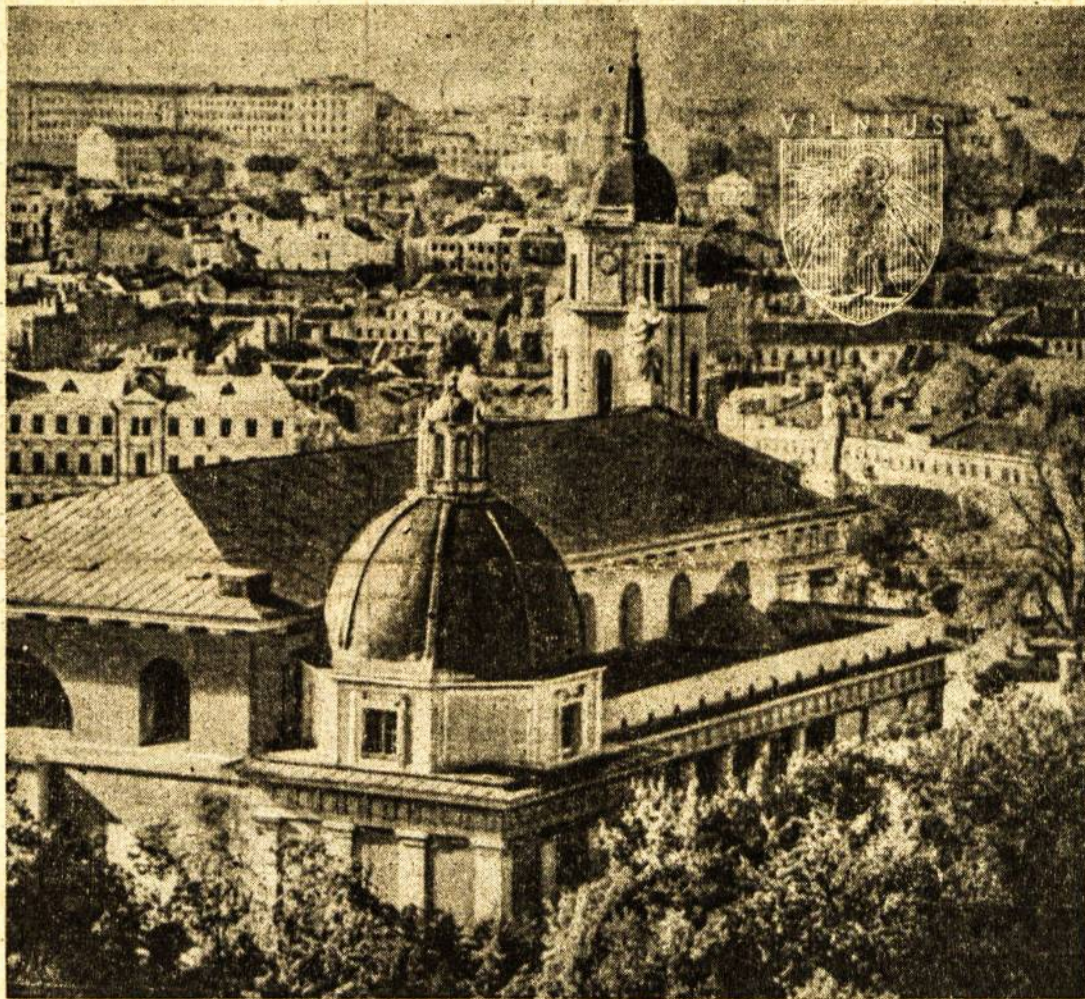
Esantieji tremtyje lietuviai skirstosi po visą pasaulį ieškodami laikinės prieglaudos. Šia proga su dideliu dėkingumu minime tuos kraštus, kurių vyriausybės plačiau pravėrė tremtiniams duris ir teikia jiems darbą bei pastogę. Išbarstyti pasaulyje lietuvų jėgos, be jungiančios organizacijos bus menkos. Sioms jėgoms stiprinti kuriama Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kuri jungs visus lietuvius. Tat kiekvieno lietuvio šventą pareigą dalyvauti bendruomenėje ir veikliai įsijungti į Lietuvių Tautos kovą prieš jos naikintojus kuo kas gali: gyvu žodžiu, spauda, organizaciniu darbu, materialine parama. Kurdamiesi svetimuose kraštuose mes niekad neturime pamiršti kelio Tėvynėn ir tęsti Lietuvos laisvinimo darbą. Mes turime

vengti kelių, kurie veda į nutautėjimą ir klydo grįžti išlaisvinton Tėvynėn.

Trisdešimt pirmąją Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo šventę mes sutinkame susirūpinimo, susikaupimo ir gedulo ženkle, šaukdamiesi Aukščiausiojo pagalbos ištesėti tą kovą ligi visiškos pergalės. Laimėjimą mums laiduoja mūsų bylos teisingumas. Iš

šito kieto bandymo išsilaikyti užgrūdinti ir neišsenkančiomis jėgomis išlaisvintoje demokratinėje Lietuvoje išlismės atstatymo ir kūrybos darbas. Vardan tos Lietuvos vienybės teįdy!

VYRIAUSIASIS LIETUVOS
IŠLAISVINIMO KOMITETAS
Tremtyje, 1949 m. Vasario
mėn. 16 d.

V. ENUS — lietuvių kultūros lopys, poilsinio gyvenimo centras, amžinoji Lietuvos sostinė. J. me buvo pasirašytas ir 1918 m. Vasario 16-sios aktas, išreiškęs nepalaužiamą lietuvių valią — atkurti ir išlaikyti laisvą, nepriklausomą Lietuvą

Keturios reikšmingosios sukaktys

Minėdami 31 metų nepriklausomybės paskelbimo 1918 m. vasario 16 dienos aktą, kartu privalome prisiminti ir kitas tris reikšmingas mūsų tautos istorijoje sukaktis, būtent: 1) 22 metų nepriklausomo gyvenimo, 2) 9 metų krašto okupacijos, 3) 4,5 metų žiaurios tremties Vakaruose ir 4) 9 metų tremties rytuose.

Šios keturios sukaktys turi būti kelrodžių mūsų visų darbų ir siekių. Minėdami 31 metų nepriklausomybės paskelbimo 1918 m. vasario 16 d. aktą, žvelgiame tuojuo į tą kelią, kuriuo buvo prieita prie tos istorinės datos. Vasario 16-jį sukeliame mums pasišventėlių ir didžiųjų patriotų daugelio metų nenulstamos kovos būdų ir kelių. Tai nelengvas buvo darbas dr. Basanavičiui, gyvenančiam tremtyje, dar sunkesnis buvo dr. V. Kudirkai, gyvenančiam Lietuvoje ir nuolat persekiojamam žandarų. Nelengvas darbas buvo ir kitų patriotų. Kelias į Vasario šešioliktąją ejo per knygnešius, per publicistus, per tautos pirmtakus — poetus, kurie žadino tautos sąmonę ir kėlė kovos dvasią, ugdė viltį ir stiprino atsparumą. Sužadintoji tauta laisvės kovai sukilo prieš caristinę ir vėliau prieš vokiečių nacinį okupantą ir nusivėlė nuo jų dedamo jungo, apvai-

nikuodami kraštą laisvės ir nepriklausomybės vainikais. Daug kraujo ir gyvybės aukų sudėta prie tautos šventųjų teisių atgavimo, daug skausmo ir motinų ašarų išlieta, bet laisvė atkariauta ir tauta iš fizinės bei moralinės priespaudos išvaduota. Buvo ilgas ir sunkus darbas, bet ištvėrė, pasiryžimas bei viltis nuvedė į pergalę.

Atėina Nepriklausomybės gyvenimo etapas. Lietuva sužydi kaip niekada. Šiandien minime jos 22 metų žydėjimo laikotarpį. Tiksliai paminėti šio pavasarinio Lietuvos valstybinio ir tautinio žiedo išdavus negalime, nes laikraščio rėmai neleidžia. Mes galime praeiti per visą galeriją gražiausių žiedų, kaip ekskursantai pulkioje gėlių galerijoje, kaip meno ir kultūros muziejuje.

Zemės ūkio kultūra vos bebuvo pradėjus skleistis žiedus, tačiau naudos atnešė daug. Krašte augo raudoni aukštai kamieniai žemės ūkio pramonės. Sodybos skendo žalumynuose. Laukus raižė plentai ir vieškeliai. Privatuose augo puikūs ir moderniški miestai ir valdiniai pastatai. Tai vis Lietuvos Laisvės Vasario 16-sios išdava.

ventojų sveikata gerėjo. Kraštas iš statinės būklės perėjo į dinaminę, visur vyko judėjimas. Tai vis Vasario 16-jį. Teatras ir jo veikėjai garsėjo užsieny. Pradėjo augti laivynas, kilo žmonių gerovė. Nežiūrint kai kurių trūkumų (nėra namų be dūmų), krašte kooperatinė veikla buvo pavyzdžiui pasaulio valstybėms. Socialiniai klausimai žengė sparčiu žingsniu prie tinkamo sprendimo. Tai vis 1918 metų Vasario 16-sios padariniai.

Po 22 metų Lietuvos žiedo išsiškleidimo įsibrovė į kraštą Kaukazo kalnų plėšikas su savo gauja ir ne visai pražydušį Laisvos Lietuvos žiedą sutrypė. Plėšikų gaujos siautėjo po kraštą, grobė viską kas pakliuvo. Žmonės kišo į kalėjimus, trėmė į Sibirą ir į kitas arktikos sritis kančiai ir amžinai ramybei. Vaikus atplėšė nuo motinų krūtinų, kimšo juos lyg negyvus daiktus, ir raudonas dėžes išnaikiniui. Laisvės žiedas pranyko. Vietoje išugdyto gražaus žiedelio įbėdė plėšikai plieno durklą. Raudonosios gurguolės vežė ūkininkų sukrautą prakaito vaisių. Tai tokios sukaktuvės, trukusios 9 metus po svetimų jungu. Jų galo dar nematyti, bet jis ateis. Ateis greičiau negu tikėjome. Rūstybės taurė išsipildys.

Krašto okupacija tautą suskaldė į tris dalis — viena dalis ištrėmta į

Išlaisvinti Tėvynę — pagrindinis mūsų troškimas

VASARIO 16-SIOS PROGA LTb CENTRO KOMITETAS KREIPIASI Į TREMTINIUS

Švėsdami savo nepriklausomos, bet dabar raudonojo okupanto pavergtos ir baisiai prievartaujamos tėvynės, Lietuvos 31 metų sukaktuvės, susibūrę apie laisvai plėvėsujančią savo trispalvę, paduodame vienas kitam ranką ir išpaieigojame visomis dvasinėmis bei fizinėmis jėgomis kovoti dėl pavergtos tėvynės ir tautiečių išlaisvinimo.

Po ilgų varginų stovyklinio gyvenimo metų mes, tremtiniai, trokštame įsikurti laisvame krašte, susirasti naują tėvynę, sutinkančią pri-glausti raudonojo teroro iš savo gim-

tinės ištrėmtus benamius. Mes vėl norime būti žmonės, nebe mainių prekė. Tas mūsų troškimas pildosi. Kiekvieną dieną dalis mūsų išvyksta į naują laikinę tėvynę, bet vistiek mes visi gyvename viena dvasia. Kviečiam visus išvykusius ir išvykstančius nepasitraukti iš mūsų kovos gretų, bet jas didinti vis naujais kovotojais, kol visas laisvasis pasaulis sukils ir pašalins baisųjį siaubą, apėmusį pusę Europos ir grasinantį visam pasauliui.

Atėinančiais metais mūsų šie didžiausi troškimai: 1. išlaisvinti Tėvynę; 2. išgelbėti iš bolševikų vergovės kankinamus bei naikinamus brolius bei seses; 3. išvykusiems į užjūrius išpaieigoti neužmiršti ir ne-nutraukti tautinio bendruomeninio gyvenimo ir 4. pasiliekančiesiems bet kokia kaina išlaikyti pilną tą tautinį bendruomeninį gyvenimą, neleisti grįžti nei mūsų mokykloms, nei spaudai, nei kitoms kultūrinėms institucijoms.

Savo broliams ir seserims pavergtoje tėvynėje ir tolimose Sibiro priverstinio darbo stovyklose siunčiame nuoširdžiausią užuojautą ir prašome nepamesti vilties sulaukti laisvės. Laisvasis pasaulis jau suprato bolševikų darbus ir kėslus, dėl to jų kankintojų teismo diena nebetoli.

Ženkime su nauja viltimi į ateitį ir darykime visa, kad trisdešimt antrosios nepriklausomos tėvynės sukaktuvės būtų ir Lietuvos laisvės šventė. LTb Centro Komitetas

VLiko ir VT Pirm-kai Valstybės Departamenie

LAIC telegrafuoja iš Washingtono, kad VLiko pirmininkas mons. M. Krupavičius ir Vykdamosios Tarybos pirmininkas p. V. Sidzikauskas, pasiuntinio P. Zadeikio lydimu, vasario 2 d. buvo priimti Valstybės Departamente. (ELTA)

Rytus, kita — į Vakarus, į visą pasaulį ir trečioji lieka kentėti savo žemėje plėšikų valdžioje. Pasilikusieji krašte kovoja dėl laisvės. Jų kovos dvasia ir dvasia anų didvyrių — knygnešių, politikų, dainių, publicistų, kurie paruošė kelią į 1918 metų vasario 16-ją, tegul sužadina mūsų anų laikų kovos dvasią, tegul įdiegia vilties ir pasiryžimo galutiniai ir lemiamai kovai dėl savo brolių, seserų, tėvų ir motinų iš vergijos išvadavimo ir mūsų tautos laisvės atstatymo.

Šie metai yra didžiausi išsisklaidymo metai po pasaulį. Fizinis mūsų išsiblaškymas tegul sustiprina dvasinius saitus, tegul sujungia vienon dindingon šeimon. Užmirškime visus smulkius nesutarimo pasireiškimus, junkimės į pasaulio lietuvių bendruomenę, dėkimės prie pasaulio laisvųjų tautų, gerbiančių laisvę ir žmoniškumą, ir siekime savo krašto laisvės, nepriklausomybės, kurios pagrindai buvo padėti 1918 metais vasario 16 dieną. „Vardan tos Lietuvos vienybės teįdy!“ A. Musteikis

Gen. Eisenhower vėl gen. štabo viršininkas

Gen. Dwight D. Eisenhoweris paskirtas laikinai JAV jungtinio gen. štabo viršininku. Jungtinis štabas apima sausumos, oro ir jūrų laivyno pajėgas.

Prez. Trumanas paskelbė, kad gen. Eisenhower laikinai skiriamas vyr. kariuomenės vado (pres. Trumano) ir karo ministerio (James Forrestal) pirmuoju kariniu patarėju. Atsižvelgiant į gen. Eisenhowerio einaamas kitas pareigas, naujasis paskyrimas tetrusksas, palyginti, trumpą laiką.

Visiems Skaučių Vienetams Vokietijoje, Austrijoje ir Užsieniuose

1949 M. VASARIO 16 D. PROGA

Užgeso žiburiai, nutilo mūsų puot. a. Nudraskė vėselas girliandų vainikus. Taurė neišgerta, daina neišdainuota: Užgeso žiburiai pro džiaugsmą ir juokus.

Istorinėse kryžkelėse, aukštų siekimų ir šūkių atokaitoje iš užgesusių žiburių puotos šešėlio su didele baimė ir dar didesne viltimi žvelgiame į 1918 metų Vasario 16 d. puotą. Tai buvo ne eilinė puota, bet puota su rengta ilgų metų atkakliu darbu, ištyrme, drąsa, besąlyginu pasiaukojimu, neįkainuojamomis aukomis, dėtomis daugiau kaip šimta metų ant jos vaišių stalo. Tai yra, buvo ir bus istorinė ir gyvybinė puota, kilusi iš Mindaugo, Gedimino, Vytauto Didžiojo laikų, įdiegusių mums laisvės ilgesį ir paskelbusių kovą vergijai ir svetimiems šeiminiškams, besikėsiantiems į mūsų žemę, laisvę, namus.

Į ją buvo pakviesta ateinanti iš amžių ir einanti į amžius visa tauta, neatsižvelgiant nei amžiaus, nei lyties, nei luomo skirtumo. Į ją susirinko tauta su džiaugsmu ir ašaromis, nes pajuto, koks begalinis gėris turėti savo namus, būsimuosius laisvės ir būti juose šeiminiškais.

Tos laisvės paskelbimu pasisakytą, kad mes turime būti laisvi, patys šeiminiškai savo krašte, tvarkyti reikalus ir kurti savitą kultūrą, vystyti istoriją.

Tą dieną realizavosi žodžio, plunksnos, arklės ir kardų darbininkų svajonės, laukimai ir viltys. Gyvieji išvydo savo darbo vaisius, mirusieji ir padėjusieji galvas po laisvės kormis, išgirdo ir pajuto pagarbos ir dėkingumo himnus.

Vasario 16 diena yra mūsų garbės diena. Ji išryškina ir aiškiai nusako mūsų tautos charakterį. Ji yra mūsų kelių gairė, darbų, kančių, pasiaukojimo turinys, siekimų galutinis žemėje tikslas ir švyturys.

Skaute, ypatingu rimtumu šią dieną sustok ir susimąstyk! Šiandien ją švęsi ne taip, kaip ji būdavo švenčiama iki 1940 metų laisvoje tėvynėje ir svetur gyvenančių lietuvių.

Susimąstyk apie darbo kelią, sąlygas ir aukas, kuriomis ta diena buvo laimėta. Ar tau neatrodo, kad pati taip trumpai dirbai ir nepadėjai ant jos aukuro didesnės aukos. „Susimąstyk, kokius jausmus ugda laisvės ir garbės puotą iškovojusiems — gyviems ir tebegulintiems milžinų kapuose. Ar ne per mažai buvai vertinusi ir dabar tebevertini?“

Susimąstyk, ką iš jų esi paveldėjusi ir kokias pareigas esi pasiėmusi Tėvynės tarnyboje. Ar atlieki tinkamai savo, kaip lietuvaite ir skautės, uždavinį.

Susimąstyk ir įvertink, kiek reikėjo padėti darbo, aukų laisvei ir nepriklausomybei kurti ir kiek ne daug reikia jai prarasti. Ar mokėjai tinkamai pagerbti tuos „Didžius laikus“.

Susimąstyk, kas dabar turės paruošti ir pakartoti antrąją Vasario 16 d. ir uždegti Jos užgesintus žiburius. Ar nemanai, kad laisvės dalinamos už dyką, ar kad jas atgauna svetimieji?

Susimąstyk, kuo ir kaip mes minime ir minėsime Vasario 16 d. Karžyges ir karžygius ir kuo mus ateinančios kartos turės minėti. Ar nemanai kartais, kad istorija viską pamiršta ir gimtoji žemė nekeršija išdavikams „Čičinskams“?

Susimąstyk ir sužadink visą būdrumą, kuris reikalingas gerai šeiminiškai, kad jos sodybą neužgoštų piktžolėmis.

Skaute, tavo pareiga kartu su visa tauta budėti Vasario 16 d. sargyboje, kad jos niekas negalėtų užtemdyti. Pasikartojus Vasario 16 d. puotai ir užsidedus jos žiburiams tėvynėje ir joje kenčianti ir naikinama tavo tauta bus išgelbėta.

Jėgų imsi iš gyvųjų tautos šaltinių, kurie yra neužankami ir neišsami. Šiandien vienas iš didžiausių pavyzdžių yra garbingas tremtinys Dr. J. Basanavičius, visą savo tremties laiką nešęs aukštai iškeltą ir skaidriai degantį tautinį žibintą. Jis

buvo Apvaizdos pašauktas. Jam buvo parodyta jo tautiniam darbui įkvėpimo šaltiniai. Jo įkvėpėja buvo lietuvių tauta, jos senovė.

Ar gi nuo tavęs, skaute, tie šaltiniai šiandien yra paslėpti, kad tu ne kartą griebiesi svetimybę? Ar jie netrykšta šiandien dar didesne jėga? Jie trykšta iš Gedimino sapno, Kęstutio ir Birutės legendos, Vytauto Didžiojo kautynių ties Žalgiriu, iš tavo močiutės pasakų, dainų, lietuviškų papročių pynės, ir kančių anapus Geležinės sienos... Tautos šaltiniai yra neišsami. Tik mokėk ir norėk į juos pasiminti.

Visą tai šiandien tau perduoda šią dieną Vilniuje miręs didysis tremtinys Dr. J. Basanavičius ir ištisa eilė kitų. O tu priklausai paimki ir neišbarstyki tremties keliais, bet padauginus parneški namo Svytuojančiai Aušrai.

Vasario 16 yra tavo brangiausias turtas. Te jos Laisvės Varpas lydi tavo žygius.

LSS Skaučių Sesierys Hanau
1949. II. 1 d.

J. A. Valčiūnienė,
Vyriausia Skautininkė

Vasario 13-sios minėjimai per radiją

LIETUVIŠKA SIMFONINĖ MUZIKA PER RADIJĄ

1949 m. vasario mėn. 16 nuo 12.00-12.25 per NWDR radijo stotis transliuojami šie lietuviškos muzikos kūriniai: M. K. Čiurlionis — „Miške“ (Simf. Poema) ir J. Pakalnio „Romantiškoji Uvertiūra“. Programa transliuojama šiomis stotimis: Hamburgas — 322 m., Berlynas — 220,6, Kölnas — 904 kHz, Hannover, Flensburg, Osnabrück — 1330 kHz, Trumpom bangom — 41,15 — 7290 kHz. Transliuojami karo metu padaryti įrašymai — Berlyno miesto simfoniniam orkestrui diriguoja Vytautas Marijošius.

Sie kūriniai (prie jų priskatyti)

dar ir J. Karnavičiaus „Phantaisie Lithuanienne“ bene bus pirmieji lietuviškos simfon. muzikos veikalai įgroti į patefono plokšteles. Juos pagamino Deutsche Grammophon-Gesellschaft firma ir išleido su „Polydor“ etiketėmis.

VATIKANO RADIJAS

1949 m. vasario 16 d. 13 v. 30 min. — 14 val. (vid. Europos laikų) per Vatikano radiją transliuojamas lietuvių kalba Nepriklausomybės šventės minėjimas. Bangos: 19,87 ir 31,10.

Vatikano radijo lietuviškos valandėlės vadovas

Freiburgo studentai sveikina Kravčenko

Vasario m. 5 d. žemos semestro baigimo proga DP restorano patalpose įvyko liet. stud. visuotinis susirinkimas, kuriame buvo aptarti aktualūs reikalai, pirmininkaujant stud. teis. Alg. Raulinaičiui.

Stud. v-bos pirm. Jul. Kūpas padarė pranešimą apie nuveiktus darbus, pažymėdamas vis sunkėjančią būklę. Stud. Vac. Tamošaitis referuodamas išdėstė nusiskundė, kad Raud. Kryž. Centro valdyba atmetus be jokių motyvų kone visų studentų bei doktorantų pašalpos prašymus. Rev. Komisijos pirm. stud. Kiaunės pra-

nešime buvo užgirta valdybos veikla. Klek didesnė polemika kilo dėl Dail. Instituto ar jį laikyti aukštąja mokykla ir buvo nubalsuota teigiamai, nes iš tikrųjų jo diplomus karinė valdžia laiko lygiu aukšt. mokslui. Po to buvo išrinkta nauji valdymo organai: valdyba, revizijos komisija ir garbės teismas.

Vienu balsu nutarta pasiųsti sveikinimo telegramą į Paryžių teismą Viktorui Kravčenkai, drąsiai ginančiam tautų laisvę ir kovojančiam prieš nežmoniškią raudonąjį totalitarizmą. Susirinkimas baigtas Tautos Himnu.

Buves

SKAUTIŠKUOJU TAKU

Redaguoja vyr. skn. A. Krausas

Dievui, Tėvynei ir Artimui

(Vasario 16 proga)

Vasario 16 d. šventė skiriama mūsų Tėvynei, t.y. vienam iš tų trijų svarbiausių tikslų, kuriuos skautai yra pasirinkę, kai savo idealus, kuriems jie dirba ir tarnauja, ir kuriems yra sukurta ir visa Lietuvos Skautų Sąjunga, — „Dievui, Tėvynei ir Artimui“. Todėl šios šventės proga skautams dera pirmoje eilėje kalbėti apie savo Tautą, apie Tėvynę, apie mūsų Lietuvą.

Praėjo jau 31 metai nuo 1918 m. Vasario 16 dienos.

31 metai! O tai jau buvo dveji metai kruvinų kovų už Lietuvos nepriklausomybę, 20 laisvės ir taikos metų ir 9-ri vargų ir nelaimių metų.

Daug kas iš mūsų, ypatingai senesniosios kartos atstovai labai gerai atsimename tą entuziazmą, kuris viešpatavo Lietuvoje per ginkluotą kovą už Lietuvos nepriklausomybę. Dažnai tikrai basi, neaprengti, nemokėdami ir blogai ginkluoti lietuviai savanoriai, partizanai, šauliai, skautai, moksleiviai ir mobilizuoti kariai tada davė gražiausius žygdarbius. Po kelių šimtų nelaisvės ir vergavimo svetimiesiems metų tai buvo pirmas, visuotinis, vieningas ir entuziazingas lietuvių tautos ir jos karių karo žygis iškovoti savo tautai laisvę, atgauti savo valstybę ir jos nepriklausomybę. Tai buvo šviesiausias reiškinys visame tuometiniame neprikla-

somybės laikotarpyje, pilnas pasiaukojimo, ryžto, narsumo, entuziazmo, patriotizmo, vienybės, solidarumo ir valstybinio subrendimo. Mes, tų laisvės kovų aktyvūs dalyviai, kūrėjai, savanoriai ir kiti, pelnytai didžiuliam, galėję kovoti ir aukotis. Vieni mūsų liko amžinai gulėti kautynių laukuose, kiti grįžome iš kovos laukų pasipuošę Vyčio Kryžiais arba žaizduoti ir tų žaizdų randus nešiojame ir tebenešiosime iki savo garbės; dar kiti grįžo sveiki, bet užgrūdinę. Kurie iš mūsų buvo laimingesni, šiandien sunku pasakyti, tačiau mūsų žygiai, prakaitas ir kraujas tikrai buvo apvainikuoti laimėjimu — Lietuva liko laisva ir nepriklausoma.

Kovoms pasibaigus, lietuvių tauta per 20 laisvo ir nepriklausomo gyvenimo metų padarė didžiausią pažangą visose gyvenimo srityse. Ta pažanga buvo tokia didelė, kokiai pasiekti kitos kultūringos tautos yra paaugėjusios net ištisus šimtmečius. Dabar, t.y. beveik po 9 metų po to, kada mūsų laisvas ir nepriklausomas gyvenimas svetimųjų liko išardytas, visų mūsų vieningu mąnymu anie nepriklausomybės laikai mums atrodo, kaip gražus, malonus ir laimingas gyvenimas savųjų tarpe savo laisvoje Tėvynėje.

Po laisvės ir kūrybinės pažangos metų užėjo nauji vargų ir nelaimių metai. Jau devynerius metus šventoji Lietuvos žemė vėl kenčia ir dejuoja, visa tauta vargsta ir kovoja, ir daug jos sūnų ir dukterų blašomi po visą platų pasaulį.

Blaskomųjų tarpe esame ir mes skautai. Tačiau laisvoje Tėvynėje gražiai išbujojusios skautybės idėjos negalėjo sunaikinti jokie pavojai, ir ji liko mūsų skautų širdyse ir tremtyje. Kaip tik sąlygos leido, mes Vokietijoje ir Austrijoje pradėjome vėl viešai darbuotis Dievui, Tėvynei ir Artimui, ir jau 1947 metais čia turėjome net 5.247 aktyvius skautus ir skautes, o 1948 Lietuvos Skautų Sąjungos jubiliejiniais metais nauji lietuvių skautų židiniai jau pasirodė Anglijoje, Amerikos žemyne, net tolimoje Australijoje ir kitur. Tų pačių metų vasarą lietuvių skautų Vokietijoje surengtos jubiliejinės stovyklos Šiaurėje prie Baltijos jūros ir pietuose Bavarijos kalnuose, nežinoma (Nukelta į 8 pusl.)

PRANEŠIMAS

Š. m. vasario 23 — kovo 1 dienos Garmisch'e įvyks Stud. At-kų S-gos studijų savaitė — metinis atstovų suvažiavimas (vasario 26—27). IRO HQ suteikė kontingentą neapmokamų kelionių.

Norintieji dalyvauti, kreiptasi į savo draugovių valdybas. Iš ten gausite tikslesnį informaciją.

Iki pasimatymo!
S.A.S. Centro Valdyba

A. VILKAS

(40)

SIAUBAS EINA PER EUROPA

ATSIMINIMAI

Paskum Ulys gaves leidimą nuvažiuoti į Vilnių, sutvarkyti tarnybos reikalus. Gėda buvo apipylusiam susitikti su pažįstamais. Netrukus patekęs prie Leningrado.

...Vežame patrankų šovinius. O šalta, o sniego ir ledo kalnai, o pusnys kad duoda į veidą. Kad pradės šaudyti. Atleikia, atlaukia svedinys. As į griovį. Ziūriu — kad duos į mano kumeliukę. Nebeliko jos vargšėlės, į gabalėlius ištaškė. O man skauda koją. Alpstu. Jau aš be kojos. Ateina balta meška ir tiesia savo leteną. Pasisveikiname draugiškai... ir atsibundu ligoninėje...

Ten Ulys turėjo irgi visokių „blatnų“ nuotykių. Maistas geras. Pabėdėjęs pas latvaites į perkėję į Rygą.

...Kartą važiuoju tramvajumi. Vokiečių karininkas mokėjo už bilietą, ir jam nukrito 5 pf... Jis pasilenkė tu penkių pfenigų ieškoti. Ieško. Ir žmonės padeda. O ispanas, žinote ispanų kareivius! Tik išsitraukė 20.— RM. banknotą, uždegė ir taip pat padeda ieškoti. Pamatė vokiečių karininkas, užtraudo, užbliuvo, išsitraukė pistoletą. O ispanas, šmukšt, lauk, ir — nebėra jo...

Jis dirbęs Vokietijoje dar prieš 1939 m. kažkokių įmonių sandėliuose. Be to, studijavęs kultūrtechniką, mokėsis Klaidėdos Vytuto Didžiojo gimnazijoje.

— Žinote, vyrai, matininko amatas geras.

— Na, jau negirk, negirk.

— Et, nueini kur matuoti žemės. Tai, žinote, „gaspadorai“ tik „ponas matininke, ponas matininke“. Ir už stalo sodina, kumpiu vaišina; o dukterys tik išsiuopusios, peraudusios... Pavalgai, išgeri, dukteris „pakibini...“ Gera tarnyba...

Mes nesupaisome jo praeities.

— Meluoja „Velnias!“ — šaukia kažkas.

— Tegu meluoja, kad tik gražiai.

— Jis pasakoja savo bėgimą Vokietijon;

...Frontas artėjo. Man padavė vartyti arklus. O aš vėl „kombinuojau“, kaip čia gauti degtinės. Užėnu pas džukus. Sakau: „Tėvoliuk, ar nori arklį?“. „Vaje, berneli, noriu, noriu“. „Duok „betoną“ samagono“. „Gerai, gerai“. Džukelis nubėgo pas kaimyną, tik atvelka, latatai, latatai, uždusęs visą „betoną“. Aš tą „betoną“ į ratus, o jiems — geriausią arklį. Kad džiaugiasi džukelis su žmona: „Ir roputes ga'ėšime apvogoti... vaje, kad gerai, berneli. Dėkui, dėkui, te tau Dievulis atlygina...“

„Velnias“ pasakoja ir pasakoja. Išsibaila mūsų žvakės. Tamsiame, troškiamame vagone kai kurie miega, bet daugumas klausomės tų istorijėlių, ne gyvenimas blaivus ir nuobodus. Traukinys nemaloniai mus krato, bet šiaip taip užmiegame.

(1945. V. 2. Treč.)

Sustojame Altdammerau artimoje Stettin'ui stotyje. Traukinys nejudą ir nejudą. Kažkokie rusai prisikabina, kad eitume padirbėti. Dukšta ir Stasys guli užgėrę „valstų“, kažkokio alkoholio, ir serga. Seržantas pasirodo geras ir, paaiškinęs, kad mes blogai aprūpinti maistu, neleidžia imti darbams.

Iš ligoninėje dirbusių vyrų prasiskauja Jūrininkas. Jis visur kašioja nosį, čiupinėja stotyje išmėtytus šovinius ir svedinius, degina išmėtytą tutelės paraką: vienoje stotelėje gūna lazda nuo B. J.

Gauname įsakymą keliauti. Sašo, iki atsargos pulko tik 5 km. Čia Stettin'as netoli. Pakelui — buvusių smarkių kautynių pėdsakai ir sugadinti tankai. Įeina į miestelį, esantį 5 km prieš Stettin'ą. Duoda poilsio. Ieškome maisto, bet šukšlynai čia pakankamai aprankioti. Tik darzuose švieži ridikėliai. Miestelis absoliučiai tuščias. Lietus lynoja.

Vėl pasijudiname. Juozas paima didelį skėtį, panašų į baldakimą, išskėčia jį ir eina. Važiuojantieji sovietai tuojau atima ir, užsidengę juo vežimą, nuvažiuoja. Tokią juokingą tautą, kaip rusai, sunku išvaizduoti.

Sustojame nakvoti namuke prieš miestelio geležinkelio dirbtuves. Iš rastų vokiškų erzacų verdamės košė. Su Vyta apžiūrime dirbtuves, turtingus geležies sandėlius. Visur preciziškai apipilėta ir sujaukta: net geležis neturėjo ramybės, įeiname į cukraus fabriką. Sutinkame karininkus, vos išsistelsiname ir turime grįžti atgal.

Tvarkomės guolį. O ankšta tame namuke.

— Vyrai, Jūrininkas naujus batus sumedžiojo.

— Na, ar negergi?

— Geri, tik tu juos nuo negyvo vokiečio, va, kur čia prie gatvės gul, nuavei?

— O kas čia blogo?

— Žinoma, kas čia blogo: nutraukė batus, bet ir kojos neatsilikė: su visomis letenomis nutraukė, iškraptė mėsgalius ir pats apslavė. Ir kaip jis nesapnuos?

Jūrininkas nekrepia dėmesio. Jis ne pirmą sykį tokiais „šposais“ pasižymi.

Pastebime, kad Rumša daro karjerą ir, kaip kipsas, neatsitraukia nuo seržanto. Dukšta su Juozuku neapsileidžia ir taip pat asistuoja naujam mūsų viršininkui.

(1945. V. 2. Ketv.)

Pernakvojė drožiam: toliau. Į Stettin'ą neužsakame: persikėlė per Oder'io šakas, pasukame link Pasewalk. Mūsų atsargos pulkas jau kažkur išsikėlė.

Keliu rusai važiuoja amerikiniomis mašinomis su užrašais U.S.A. ir tik retkarčiais matyti koks išlėkęs sovietiskas lauzas.

Čia baisių kovų vietos. Pakeliais minų laukiai, aptverti vietų tvoromis, atžymėti čia vokiškais, čia rusiškais užrašais. Vokiečiai nespėjo tvarkingai atsitraukti, kad net užminuotų vietų užrašų nenuėmė.

Tose užtvartose vaikščioja karvės: jos nemoka skaityti ir nežino, kas jų laukia. Pakelėje už kokių 20 m. išgirstame

Du ūkio planai: Rytuose ir Vakaruose

Rašo Dr. S. Tomas

Daug esame girdėję ir skaitę apie Marshallio planą Vakarų Europos ūkiui atstatyti. Pastaruoju metu štai sužinojome formalią apie naują ūkio planą Rytų Europos ūkiui stiprinti. Vienas su antru jie nieko bendra neturi ir yra greičiau aršūs konkurentai, griežtai nusistatę vienas antrą ne tik konkuruoti, bet ir visiškai nuo žemės nušluoti. Vakarų demokratija yra išaugusi istorijos eigoje ir turi tvirtas tradicijas visose gyvenimo srityse. Ūkinė sistema čia irgi eina senosios kultūros evoliucijos keliais, kurie šiandien taip toli žmogų nuveda, kad jis stovi medžiaginės ir dvasinės moderniosios kultūros viršūnėje. Rytų vad. liaudies demokratija yra ne kas kita, kaip barbariška melo, prievartos ir teroro diktatūra, absoliutinis Kremlius Politiuro narių monopolis. Dažnai šios dvi sistemos painiojasi ir kryžiuojasi, kur jos turi progos susidurti, tuo sudarydamas daug nesuprantumų eilėms ir neįprastų tarptautinių veiklų formų. Visi bandymai tas dvi sistemas suvesti į bendrą kelią nuėjo niekais. Antra vertus, visi tie bandymai buvo daromi arba sąmoningai laikui netęsti arba nežinančių tikrosios dalykų padėties žmonių, kurie savo veiklą vėliau apgailestauja.

Mes manėme, kad karui einant arba jam baigiantis — žus visa buvusi nacinė ir raudonoji barbarija. Bet karas baigėsi neloģiškai. Sunaikinus ir pasmerkus nacinę tironiją, palikta ramybės dar blauresnė tironija — raudonoji. Demokratijai karas buvo atsibodęs, ir ji nutarė vesti kovą su raudonuoju maru kitomis priemonėmis, karą panaudojant kraštutinę atvejų. Taip iki šiol tebėra. Vakarų demokratijos, vadovaujamos J.A.Valstybių, nutarė atstatyti ir stiprinti vakarų ūkį, kaip pagrindinę bazę vakarų kultūros žmonių gyvenime. Čia prieita išvada, kad ūkinė gerovė yra pirmoji priemonė, efektyviai veikianti prieš raudonojo maro bakterijas. Tai gerai suprantama ir raudonųjų vadai. Bet jie turi kitą gerą priemonę: geležinę uždarą, nes niekas už jos nieko nežino apie vakarus, o vakarams taip pat labai nelengva bet ką patirti apie tai, kas dedasi anoje uždaros pusės.

1947 m. pavasarį J.A.Valstybių užsienio reikalų ministeris Marshallis pasiūlė konferenciją, kuri aptartų Europos ūkio atstatymo planus. Liepos 2 d. tą konferenciją Paryžiuje apšleido Molotovas motyvuodamas, kad Europos ūkio atstatymas siūloma prasme ne suvienys Europos valstybes, bet jas suskaldys. Europos valstybės liko Paryžiuje vienos, be sovietų, niekas joms nebeturėdavo, taigi jos greit susikabėjo, sudarė planus, kurie praėjo per atitinkamas Europos valstybių ir J.A.Valstybių institucijas ir tapo tikrove: J.A.Valstybės skiria milijardines sumas dolerių, už kuriuos Europos valstybės perkasi joms trūkstamų prekių. Mar-

shallio planas jau turi praktikos, jis gerai funkcionuoja, Europa sveiksta, taigosi, didžiosios žaidžios pradeda užgyti, raudonosios bakterijos nebeturi dirvos savo plėtojimuisi, jos nebėgi kovoti, nes organizmas stiprėja ir sveiksta.

Bet sovietų vadai yra toli matą. Dar 1945 m. jie pradeda savo veiklą. Nežiūrėdami jokių išpareigojimų (Visos valstybės, kurios per karą naudojosi Skolinimo ir Nuomojimo įstatymu, turėjo pasižadėti atsisakyti po karo nuo dvišalių prekybos sutarčių, ir bolševikai tai buvo padarę, be to, Bretton Woods ekonominiai susitarimai, bendradarbiauti ūkio atstatyme pinigų ir kredito tarptautinėmis priemonėmis), bolševikai tuojuo emė sudarinėti dvišales prekybos sutartis su savo satelinėmis valstybėmis, tuo būdu jas pririšant prie Sovietų Rusijos ir atitraukiant nuo Vakarų Europos. Niekas tada dar rimtai ir tai nežiūrėjo ir jiems netrukėdė manant, kad sovietai savo pasižadėjimus vykdys. Bet bolševikas gali pasižadėti, ką tik jis ras reikalinga ir jam naudinga, tačiau nieko nevykdys, surasdamas šimtus argumentų tam pateisinti. Pirmas konfliktas buvo kilęs dėl švedų sutarties. Bet tada sovietai rado, kad jie savo pasižadėjimus nenusiūžė. Praminę keliu jie ėjo toliau be jokios atodairės. Taigi, 1947 m.

vasarą sovietų sistema jau buvo toli nužengusi, vakariečiai ėjo iš paskui. Išvažiudamas iš Paryžiaus Molotovas tik žodžiais patvirtino tai, kas faktiškai sovietų jau buvo įvykdyta. Tik dabar Molotovui kilo baimė, kad vakaruose kuriamas planas, kuris sovietų planus pradės griauti. Politbiuras nutarė imtis kovos priemonių prieš vakariečių planus. Jis nutarė dar labiau sujungti rytų kraštus ūkiškai ir dar tvirtiau juos pririšti prie Sovietų Sąjungos, o propagandai varyti, diriguoti, organizuoti streikus ir apšlamti — visomis galimomis priemonėmis kovoti su vakariečių planais ir visomis jų pastangomis — įsteigti žinomąjį Kominformą. Ekonominį sovietų planą ir jų ūkinį atsiskyrimą nuo vakarų, vakariečiai buvo praminę Molotovo planu. Tačiau sovietai labai vengė patys apie savo planus bet ką užsiminti, viskas ėjo faktų, pridengiant ji nekaltais vardais. Prieš porą savaičių sovietų žinių agentūra Tass, vienintelis sovietinių šaltinių šaltinis, paskelbė, kad kurlama Rytų kraštų ūkinio bendradarbiavimo administracija. Jos uždavinys aiškus — kovoti su Marshallo planu. Ten dėstomi sekančieji punktai: 1. Rusija ir penki kiti Rytų Europos kraštai vedė pasitarimus Maskvoje sausio mėnesį ir sudarė ūkinio bendradarbiavimo susitarimą, 2. šie kraštai nutarė „at-

mesti Marshallo plano diktatą“ ir vietoje jo steigia „Savitarpinės pagalbos ūkinę Tarybą“, kurios uždavinys būslas dar labiau suglausti rytines valstybes ūkinėje srityje, 3. Taryba stengsis paskirstyti ūkinį ir techninį patyrimą tarp dalyvių ir plėsti savitarpinės pagalbos veiklą, ypatingai žaliavų, maisto produktų, mašinų, įrengimų ir t. t. pasiskirstimu, 4. Taryba rinksis periodiškai. Ji sveikins kiekvieną naują narį, prisidedantį į jos narių skaičių. Minėti šeši kraštai yra: Sovietų Rusija, Lenkija, Rumunija, Čekoslovakija, Bulgarija ir Vengrija. Visi šie kraštai turi apie 250 mil. gyventojų. Marshallo plano kraštų gyventojų skaičius siekia iki 300 mil.

Sovietų plano kraštai sudaro bloką, kuris ūkiškai nėra natūralus, bet gana turtingas. Juk viena Rusija turi visų žemėje esamų žemės turtų didelę dalį, tačiau didžiulį jų nėra išnaudojama. Tai ūkiškai atsilikęs kraštas. Rusijos pramonė yra toli atsilikusi nuo vakarų Europos pramonės. Užsienio prekyba labai mažai: prieš 1940 metus Sovietų Sąjungos eksportas prilygo trijų Pabaltės valstybių eksportui. Transportas neišvystytas, geležinkelių tinklas retas: Sovietų Sąjungos ir likusių penkių jos satelitų geležinkelių ilgis drauge yra apie 2,5 kartus mažesnis už J.A.Valstybių geležinkelių ilgį. Be to, visas sovietų planas nėra toks,

kaip kad jis yra vakaruose Marshallio plano formoje. Sovietų Sąjunga nesidūlo savo satelitams milijardinių sumų pinigais, už kurias jie galėtų Rusijoje nusipirkti prekių. Greičiau priešingai, Sovietų Sąjunga laukia sau naudos iš savo plano: ji siekia kiek galint daugiau išpumpuoti iš savo kaimynų.

Bet blogiausia, kad visi tie rytų kraštai nėra natūralūs prekybos kraštai: visi jie žemės ūkio kraštai ir galėtų tik žemės ūkio gaminius parduoti, tuo tarpu su Vakarų Europos pramonės kraštais jie neturėtų ryšio, iš kurių galėtų pirkti pramonės gaminių ir jiems parduoti savo maisto produktų. Tik viena Čekoslovakija yra pramoninga, bet ji viena nepajėgs aprūpinti visų likusių kraštų pramonės dirbiniais ir negalės nupirkti bei suvartoti visų žemės ūkio produktų. Prieškarinė praktika rodo, kad du trečdaliai rytų kraštų žemės ūkio produktų ėjo į Vakarų Europą, ir daugiau kaip pusė viso importo jie gaudavo iš vakarų, tik 10—12% visos prekybos ėjo su Sovietų Rusija. Pats sovietų planas yra daugiau propagandinio pobūdžio, negu kad realiai pagrįstas. Visi rytų kraštai gerai žino, kad jie be vakarų negali išsiversti, ir kad jie bus priversti anksčiau ar vėliau su jais bendradarbiauti ūkio srityje, jei jie nenorės visiškai atsilikti kultūros pažangoje. Iš praktikos žinome, kad sovietai labai nori viską žinoti, ką vakariečiai galvoja ir ką jie daro bei ką jie išranda. Mes taip pat žinome, kad sovietai labai stengiasi išgauti visas vakariečių paslaptis ir jų naujovius išradimus: tam jie panaudoja visas galimas priemones. Ypač neseniai į sovietų įtaką pakliuvę kraštai nenori atsisakyti ryšio su vakarais. Štai, Lenkija yra pasirašiusi su Anglija atitinkamą planą, pagal kurį šie du kraštai per ateinančius penkerius metus varys prekybą iki 1 milijardo dolerių bendros apyvartos. Tėto Jugoslavija pyksta ant savo bendraminčių kaimynų, kam šie atsimeta nuo bendradarbiavimo su ja.

Pastarųjų dienų reiškiniai rodo, kad Stalinas ima baimintis susidarusia padėtimi. Trumano siūlymas išplėsti Marshallio planą į visą ūkiškai atsilikusių pasaulį — užkerta kelią lyti ten Stalinui su savo kaju ir piaučuvu. Nesisekimas Vokietijoje ir kituose Vakarų Europos kraštuose, Kominformo veiklos fiasco vakariečių konsolidacija ir Atlanto paktas, plius nemaloni Viktoro Kravčenko byla Paryžiuje — štai tie akstinai, sunervinę Staliną ir jį vertę kreiptis į vienos žinių agentūros direktorių prašant pagalbos.... Daug kas pagrįstai mano, kad Stalinas tuo nori nukreipti visų dėmesį nuo Kinijos įvykių ir nuo V. Kravčenko bylos. Bet juo toliau, juo labiau Sovietų Sąjunga išeina į viešumą ir vis daugiau savo nuogumų parodo pasauliui. Mes tik linkime, kad visi daugiau pamatytų nuogą Sovietų Sąjungą ir visus jos planus.

Susijaudimas Sicilijos uoste

Roma (NP). — Mažas Sicilijos uostas Augusta pergyvena įvykiams gausias dienas. Be 31 laivo, kurie turi būti perduoti Sovietų Sąjungai, ir kuriuos rusų laivyno misija jau yra parėmusi, į uostą atvyko amerikiečių laivyno eskadra. Pirmuoju įplaukė tanklaivis „Chewaucan“, po dienos kreiseris „Albany“ su desimčia torpedlaivių — naikintuvų. Po jų pasirodė didieji lėktuvnešiai „Midway“ ir „Philippine Sea“.

Paskutinėmis dienomis atsitiko įvykis, kuris sujaukė ne tik Augustos uostą, bet ir plačius Romos politinius sluoksnius: ant kovos laivo „Giulio Cesare“, kuris jau perkrikštytas į „Z XI“, komandos tiltelio staiga susmuko rusų fregatos kapitonas Zinojevas. Jis tuojuo buvo nugabentas į ligoninę, tačiau, nežinint visų gydytojų pastangų, mirė, neatgavęs sąmonės. Jis buvo rusų komisijos, turėjusios šiuos laivus perimti ir nuplukdyti į Valonos uostą, pirmininkas. Zinojevas buvo visiškai sveikas, ir jo netikėta mirtis sukėlė daug įvairiausių gandų. Buvo kalbama, kad jis esąs atentato aukas, ir italų gydytojų diagnozė, teigusia, kad jis miręs nuo kraujos išsiliejimo smegenyse, buvo suabejota. Rusų

gydytojas taip pat konstatavo natūralią mirtį. Tačiau Maskva per savo pasiuntinybę Romoje pareikalavo laivą konfliktuoti ir praversti abdukciją; šį įvykdyta rusų gydytojo akivaizdoje, konstatavo tą patį. Atrodė, kad reikalas buvo visai aiškus.

Tačiau dabar rusai pareikalavo ištirti, ar Zinojevas nesąs nunuodytas. Ir antroji abdukcija baigėsi be pasekmių. Tada rusų leitenantas Gruzovas, tapęs Zinojevo įpėdiniu, pareikalavo kūną balsamuoti. Kadangi Augustoje to atlikti nebuvo galima, rusai pasirūpino lėktuvą ir lavoną išgabeno į Maskvą.

Italų laivai, apie kurių išplauki-

mą ir atvykimą į Valoną buvo per anksti paskelbta, dar tebestovi uoste. Rusų matrosams iš laivų išeiti neleidžiama, nes miestelis pilnas amerikiečių, ir bijomasi incidentų tarp rusų ir amerikiečių matrosų.

Paskutinė sensacija buvo tariamo samoklos susikimas: esą, siekiant sutrukdyti 31 laivo atidavimą sovietams, buvo suprojektuota juos išsprogdyti. Tokios iš Romos atėjusios žinios Augustos miestelį tiesiog sukrėtė. Sklinda įvairiausi gandai, pilni visokių paskalių, kurios aprims tik tada, kai armada bus išplaukus. (pr)

Laurentij Berija - „nepažįstamasis Maskvos vyras“

Turkų laikraštis „Ankara“ rašo: „Ne Molotovas, bet Berija tapo naujuoju kominformo šefu po Zdanovo mirties. Berija stovi ne tik kiekvieną dieną ir kiekvieną naktį savo draugo ir tautiečio Stalino dispozicijoje, bet ir jo įtaka bendrajai Kremliaus politikai yra nepaprastai didelė. Bet pats Berijos asmuo tiek Rusijai, tiek užsieniui yra „nepažįstamas“. Jis iki šiol nėra pasirodęs

nė viename parade, jo fotografijos taip pat neskelbiamos, tačiau nežinrint to jis yra žymiausias visų ligi šiol buvusių GPU viršininkų, „senas kovotojas“ komunistų partijos eilėse. Orumą ir įtaką partijoje jis išsikovojo visomis valymo akcijomis. Berija yra vienintelis Sovietų Sąjungos pilietis, kuris gali išvykti iš Rusijos be specialaus Stalino leidimo.

smarkų sprogimą. Vargšė karvė pašoka ir raišdama, pakėlusiu sužeistą koją, skuba tolyn. Kita prie pat kello stovi pakėlusiu priekinę koją, kurios visa naga nunešta minos. Kraujas dar sunkiai varva. Vargšas gyvulys dreba, jam pagalbos nėra, nes čia — dykuma, o rusas karys — ne žmogus ir ne ūkininkas.

Dar toliau pakely guli negyva karvė. Jos koja sužeista ir gangrenuota. Baisia, tamsiai raudona spalva sukaustytas kūnas rodo, kad šis gyvulėlis baigė gyvenimą sunkiose kančiose.

O kitos karvės ramiai ēdrinėja minų laukuose.

Pakelėse dirba vokiečiai belaisviai.

Viename miestelyje ant plytų guli du rusai telefonistai. Jie negirti, ilsisi čia pat padėję darbo tranktus. Rankomis parėmę galvas, saldžiai sapnuoja. Rusas — užgrūdintas karys.

Mes sutinkame grįžtančius lenkus, buvusius deportuotus Vokietijon darbams. Jie išdidžiai susėdė vežimuose, iškėlę lenkiškas vėliavas. Dar nežino vargšeliai, kad toks vargti kokiame nors arklų surinkimo punkte.

Prieš mus įvyko katastrofa: Prieiname: rusų auto užmušė vieną lenkų civilių. Jis guli pakelėje. Iš galvos pasipylusi šilto kraujo srovė. Keli lenkai susirūpinę stovinėja, bet jau nieko negali pagelbėti. Rusų auto nuvažiavo. Jiems tai eilinis įvykis. Kas jiems lenkas civilis? O jis 6 metus išbuvo nelaisvėje, 6 metus laukė, kada išmūs išlaisvinimo valanda. Ir tada, kai jo širdis buvo pilna laisvės džiaugsmo, žuvo.

Žygiuojame po kažkokių kaimelių. Iš langų iškibusios galvos mus stebi vokiečiai. Užkalbiname. Jos mano, kad rimtai. Aleksas, guvus vyrukas iš arklų ligoninės, pasijuočia. Jos supyksta, rodo pirštu grėždamos į galvą ir šaukia: „koms, komsa“.

— Mes tuojuo uželsime jūsų sutvarkyti. Mes einame į frontą! — pagrasina Aleksas.

Jos skubiai pasislepia, tik baltos vėliavos lieka languose.

(5)

Pasaka apie du brolius

Mato broliai rudenį, bet daro, lyg jo visai nebūtų. Antanas nesiskubina gyvulių tvartan uždaryti, o Baltrus nenori vestuvių neatšokęs miškan eiti.

— Geriau darganoj numirkti, kaip namuose broliui akys-na žiūrėti, — mąsto Antanas.

— Dar dienelė — ir po vestuvių, suspėsiu, nieko gi ir nesigirdi, — raminaisi Baltrus.

Daro Baltrus vestuvinių alų ir niūniuoja. Tik dirst pro langą, — ogi raudonkepuriai per daržą atėlinia. Sudrebėjo bernas, nukalto ir šoko pro langą. Žandarai pyktį pokšt, o jis lapatai ir nuskuo dė į mišką.

Pargena Antanas vakare ir girdi, kad žandarai pradėjo rekrutus gaudyti. Klausio ir net dreba visas, kad Baltrui pasisekė pabėgti. O Baltrus sėdi miške ir galvoja apie Barbutę. Tik girdi traška šakaliai. Norėjo bėgti, gi girdi Antanas šaukia.

Padėjo Antanas kraitelę su maistu ir sako:

— Tu nesirūpink, Barbutės neišveš, aš prižiūrėsiu. Tu gi man naktigonėn įojant ją saugojai.

Norėjo Baltrus šokti ant brolio, bet tas pasakė ir nuėjo atsakymo nelaukęs. Liko Baltrus vienas ir krentasi. Ir juo tamsyn, tuo didesnis neramumas ima. O jei Antanas ir padarys taip, kaip sakė? Kentė bernas, kentė ir neiškentė. Išsiplovė kuolą ir eina. Tik užėjo ant Sidarų kiemo ir apspito žandarai iš visų pusių. Jis šen, jis ten, o iš visur šautuvų triūbos taiko. Išsigando bernas ir pastiro. Tik žiūri, kad jau rankos surištos. Sudejavo Baltrus, sugriežė dantimis ir nuėjo žandarais.

Balys Gražulis

Baltrų nusivedė, o Barbutė kad užverkavo, tai net visas kaimas nubudo. Subėgo žmonės, sužė, ir visiems Barbutės verksmas širdį plėšo. Verkia Barbutė, ir Tamulienė rėkia. Apsikabino abidvi ir dejuoja. O Tamulis vis tą patį:

— Toks bernas buvo... Toks vyras...

Klauso Antanas ir suprast negali, kas su juo darosi. Ir džiaugsmas ima ir nei šis nei tas. Kramto nagus ir girdi, kaip jo širdis plaka. Ir kuo toliau klausio, tuo jam graudžiau darosi. Apsilvalgo ir mato, kad visi į jį žiūri. Tartum visi kalbėtų:

— Tam tai laimė, ir ūkis vienam liko, ir merga. Nei kokių dalybų nei rekrutų bljoti.

Niekas šito nesako, o Antanas girdi. O čia dar kitas balsas be perstojo kyla:

— Palojai — ir atviliojai broli. Ir išdavei.

Stovi Antanas ir jaučia, kaip jam gėda keltus lenkia. O čia ir motina su Barbutė nenustoją verksusios. Viskas dar būtų nieko, bet čia Barbutė nei iš šio nei iš to, priejo. Priėjo, prisiglaudė ir kukčioja. Ir nežinia, ko nori: ar skundžiasi ar siūlo? O visi žiūri. Nors imk ir skradžiai žemėn prasme. Ir gėda, ir apkabint norėtųs, ir nežinia, kas darosi. Krūtinėje tik verda, tik drebulys ima. Žiūri, jau žmonės ir šnabzdėtis pradeda. Tai tik pasipurtė, atstūmė Barbutę į šalį, pribėgo prie motinos, pabučiavo į ranką, tėvui pakštelėjo ir nubėgo. Kaip nubėgo, taip ir nubėgo. Sugrįžo tik po penkiolikos metų.

Nors vienas sugrįžo po penkiolikos metų, o kitas po dviejų dienų. — apie abudu brolius kalbėjo žmonės pusę amžiaus. Vieni Antaną gyrė ir sakė:

— Tai valkas, tai širdis!

O kiti juokėsi:

— Buvo piemuo, piemuo ir paliko. Vyresnysis ji prie mergos, o jis vyresnįjį kariuomenėj užvadavo!

Dar ir dabar ten pasakoja apie du brolius, kokie jie buvo stiprūs, kaip dėl mergos mušėsi ir kaip viens antrą mylėjo.

(Pabaiga)

"Tas nevertas laisvės,
Kas negina jos."

Siomis tautų ir kontinentų epochinio apsisprendimo dienomis, šiandienio visų žmonių laisvės troškulo ir lygiagreto totalinio ginklavimosi akivaizdoje, pagaliau — jau penktuosius metus kraujuje ir nenusakomose kančiose skendėjanti mūsų tėvynės fono — minint trisdešimt pirmąją Vasario 16-ją, mūsų, tremtinių, sielos žvilgsniai nenumaldomai krypta į anas didžiąsias istorines Lietuvos Nepriklausomybės kovų dienas, prieš trisdešimt metų. O tos dienos buvo giliai persunktos natūralia, gaivališka gimtojo krašto meile, nepalaužiamu viltimi ir plienine pirmųjų kovotojų dvasia.

1918 m. Vasario 16 d. Vilniuje gimęs Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktas, be abejo, būtų palikęs vien tik tiktai balsą šaukiančio tyruose, jei jo būtų neparėmusi visa lietuvių tauta, apsišarvavusi galingais moraliniais ginklais, nors ir būdama beveik beginklė fiziniams priemonėms Nepriklausomybės kovoms vesti.

Broliai ir sesės lietuviai! Pamirškime šiandien valandėlei savąjį tremties vargą, slegiačią rytojaus nežinią, visus benamių gyvenimo nepreteklius ir smulkus kasdienius, kartais tokius menkutes tarpusavio nesutarimus. Giliai susikaupę paklausykime, ką byloja apie pirmąsias Nepriklausomybės kovų dienas ir jų pirmąsias aukas nors ir kuklias, visuose karo ir tremties pavojuose prie širdies išsaugotos nugeltusio popieriaus skiautėlės; apie anas istorines, didvyriškas žibintinių lietuvių tautos grumtynių dienas.

Raudonųjų išsibrovimas Lietuvon

Chaotiškam Pirmojo Pasaulinio karo finale, paskui iš Lietuvos žemių besitraukiančius vokiečius į mūsų kraštą slinko rusiškai komunistinės revoliucijos jėgos, stengdamosis užgniaužti visas Lietuvos ir kitų Pabaltijo tautų nepriklausomybės pastangas (Žiūr. schema).

Tuo metu, kai raudonųjų jėgų grupė, susitelkusi Rezeknės erdvėje, smogė Rygos Elavos — Šiaulių frontui, vadinaujanti Pskovo divizija (apie 6.300 vyrų su apie 150 karininkų suplanavo Kauno apsupimą: iš šlaurės — Ukmergės-Kėdainių, iš pietų — Vilniaus-Alytaus kryptimis. Pietinę priešų jėgų grupę dar rėmė Molodečno srityje susitelkusi vadinamoji Vakarų (17) šaulių divizija, kuri taip gi turėjo uždavinį spausti prie Nemuno besitraukiančius, tiek Gardino, tiek Vilniaus-Kašiadorių kryptimis.

1918 m. lapkričio 23-ją d. buvo paskelbtas antrasis istorinis dokumentas — Pirmasis Įsakymas Lietuvos kariuomenėi. Tuometinis Ministrų Kabinetas nedelsdamas paskelbė visų piliečių šaukimą į savanorių pulkus, Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės ginti. Tačiau priešas artėjo prie pat Vilniaus, ir Lietuvos vyriausybė turėjo persikelti į Kauną. 1919 m. sausio 5-6 dienomis rusiškieji bolševikai užėmė Vilnių. Visos pirmosios mūsų kariuomenės dalys kūrėsi iš savanorių, kurių būriai rinkosi Kaune, Alytuje, Panevėžyje, Kėdainiuose, Marijampolėje ir kitose vietose. Visas organizacinis darbasėjo neįsivaizduojamai sunkiomis sąlygomis. Savanorių daliniams trūko lietuvių karininkų, karinės aprangos, ginklų, pinigų...

1919 m. sausio mėn. būryje rusai užėmė Šiaulius, pasiekė Telšius, artėjo prie Alytaus ir Kauno.

Kautynės ties Kėdainiais

(II. 8. 9.)

1919 m. vasario 7-8 dienomis užsimezgė pirmosios kautynės ties Kėdainiais. Mūsų pusėje dalyvavo Panevėžio srities apsaugos būrys (apie 120 vyrų), vadovaujamas karin. Variojo ir Kėdainių srit. aps. būrys (apie 70-80 vyrų), vad. karin. Šarauskio (Plk. Šarauskas žiauriai nužudytas su daugeliu kitų į Rusiją tremiamų lietuvių 1941 m. ties Červenė. Skatytas plk. Petrulio knyga „Kaip jie mus sušaudė“). Kėdainių srities aps. būrys gavo iš Kauno šautuvų, rankinių granatų ir apie... 5000 šovinių.

Vasario 8 d. rytą raudonieji nubloškia mūsų užtvartą Kaplių kaime ir pradeda slinkti Kėdainių link. Mūsų šaukimai traukia. Į ten išvyksta pagalbon Panevėžio srit. aps. būrys.

Meilė, viltis, kovotojų dvasia...

PIRMOSIOMS NEPRIKLAIMSOMYBĖS KOVŲ KAUTYNĖMS IR JŲ AUKOMS ATMINTI

1919-1949

Rašo Kpt. Simas Urbonas

Rusai pradeda spausti iš pietų pusės, o jų artilerija apšaudo Kėdainius. Mieste paskelbiama apgulos stovis. Tuo tarpu iš Kauno pranešama, kad daugiau pagalbos atsiųsti neįmanoma. Priešo spaudimą iš pietų atlaiko Kėdainių srit. aps. būrys. Kiek vėliau raudonieji mėgina lietuvius supti iš dešinės, bet ir čia nieko nepėša. Pagaliau, sulaukus kiek paramos sunkiaisiais ginklais, priešas naktį pradeda trauktis Šėtos kryptimi. Vasario 9 d. rytą sustiprinama žvalgyba iš Aigulių kaimo. Prie Tautiškių kaimo pastebimi raudonieji. Įvyksta žvalgybų susirėmimas. Čia žūsta pirmasis nepriklausomos Lietuvos kariuomenės kareivis — Kėdainių srit. aps. būrio būrininkas — Povilas Lukšys. Ši šventa pirmosios kraujo aukos vieta vėliau buvo įamžinta piramidiniu paminklu, didingai bylojančiu Tautiškių kaimo laukų platybėje.

Raudonųjų nuostoliai šiose kautynėse tiksliai nežinomi. Į nelaisvę paimta apie 17 vyrų.

Vasario 11 d. Panevėžio ir Kėdainių aps. būriai puola Šėtą trimis grupėmis: dešinioji — karin. Variojo, vidurinė — kar. Dragunevičiaus ir kairioji — kar. Mikolajūno. Iš Šėtos išmušti raudonieji pasitraukė Bukonių kryptimi. Šiose kautynėse buvo sužeistas Antanas Sereika — pirmasis Nepriklausomybės kovų invalidas. Čia buvo paimta į nelaisvę 9 vyrai ir anais laikais, palyginti,

didelis karinis grobis: 3 vėliavos, ke-liasdešimt šautuvų, keliolika tūkstančių šovinių, 18 lauko telefono aparatų, kabelio, granatų ir kito smulkesnio turto.

Tuo būdu raudonųjų viltis — puolant Kėdainius, išsauti šiame mieste sukilimą prieš lietuvių — buvo bevaisė, o jų planas apsupti Kauną iš dešinės — sužlugdo. Raudonieji pasitraukė Ukmergės kryptimi.

Štai viena menkutė nuotrąpa iš mūsų nepriklausomybės meto karinės spaudos puslapių („Karys“, 1934 m. 45 nr.), pavaizduojanti pirmųjų kovų meto žmonių nuotakas, pasiryžimo ir asmeninio pavyzdžio pras-

sulaikytas. Jezno kautynėms vadovavo karin. Zaskevičius.

Štai vėl pluoštels atsiminimų prieniskio savanorio, Vyčio Kryžiaus kavalieriaus, J. L. („Karys“, 1932 m. 1 nr.).

Broliams į pagalbą

„1918 m. gruodžio mėn., kada pradėjo organizuotis Lietuvos kariuomenė, mūsų Prienų miestelio gydytojas Brundza Juozas ragino vyrus stoti savanoriais į Lietuvos kariuomenę. Per keletą dienų mūsų miestely užsirašė 29 vyrai. Gruodžio 31 d. susirinkom visi į nurodytą vietą ir nuėjom bažnyčion. Kun. Valaitis atlaikė pamaldas ir pasakė atitinkamą pamokslą. Po pamaldų buvo iškilmingos išleistuvės — pietūs. Dalyvavo bažnytinis choras, gyd. Brundza ir mok. Bagdonas. Pasakė kalbas, o po to susirinko daug žmonių ir su muzika mus išlydėjo toli už miesto.

Tos pat dienos vakare atvykom Alytun į 1 pėst. pulką. Mus visus paskyrė į 2 kuopą, tą dieną pradėjo organizuoti. Tą pat naktį iš Jezno atvyko 18 vyrų. Antrą dieną pradėjo mus mokyti, bet gaila, kad neilgal mums teko mokytis, nes reikėjo su-

laikyti bolševikų veržimąsi į Alytų. 1919 m. vasario 9 d. kuopa gavo įsakymą ir išvykom per Balbieriškį į Prienus. Vasario 10 d. apie pietus atvykom į Prienus ir pietus pavalgę išėjom Birštono link. Kadangi mūsų kuopoj buvo daug kareivių iš Prienu, tai išeinant mums Birštono link, toli lydėjo tėvai vaikus, broliai ir sesers savo brolius. Man tėvas kalbėjo, jeigu galiu, tai kad neiščiau į mūšį, bet aš tėvui priminiau, kad bolševikai Jezne, o ryt gali būti jau ir Prienuose, todėl tokiu laiku negalima galvoti tik apie savo gyvybę, nes reik tėvynę vaduoti. Žinoma, tėvui buvo manęs gaila, nes turėjau tik 15 metų amžiaus, o dar be manęs du broliai buvo savanoriai. Tėvas mane palaimino ir nuo jo atitraukiau, palikdamas jį verkiantį.

Atėjus mums prie Birštono, kuopos vadas liepė ant plento palaukti, o pats su pasiuntiniu nuėjo į Birštoną. Po kelių minučių pamatėm, kad mūsų vadas smarkiai atjoja ir su juo dar du raitininkai, turėdami po 2 arklius. Pasišėjo, kad tai buvo kuopos vado ir kito karininko pasiuntiniai, atbėgę iš kautynių, kuriuos tą dieną buvo prie Jezno. Ten tuo metu mušėsi atvykusi iš Kauno 1 kuopa. Į mus kuopos vadas žemaitis prabilo, sakdamas: „Vyrai, mes turėjom Birštone apsinakvoti, bet sužinojau, kad mūsų broliai prie Jezno sumušti, tai mes turim eiti jiems į pagalbą. Kad ir esame pavargę, bet kitos išeities nėra, turim gelbėti savo žūstančius brolius ir turim sulaukyti bolševikų veržimąsi Prienų link“.

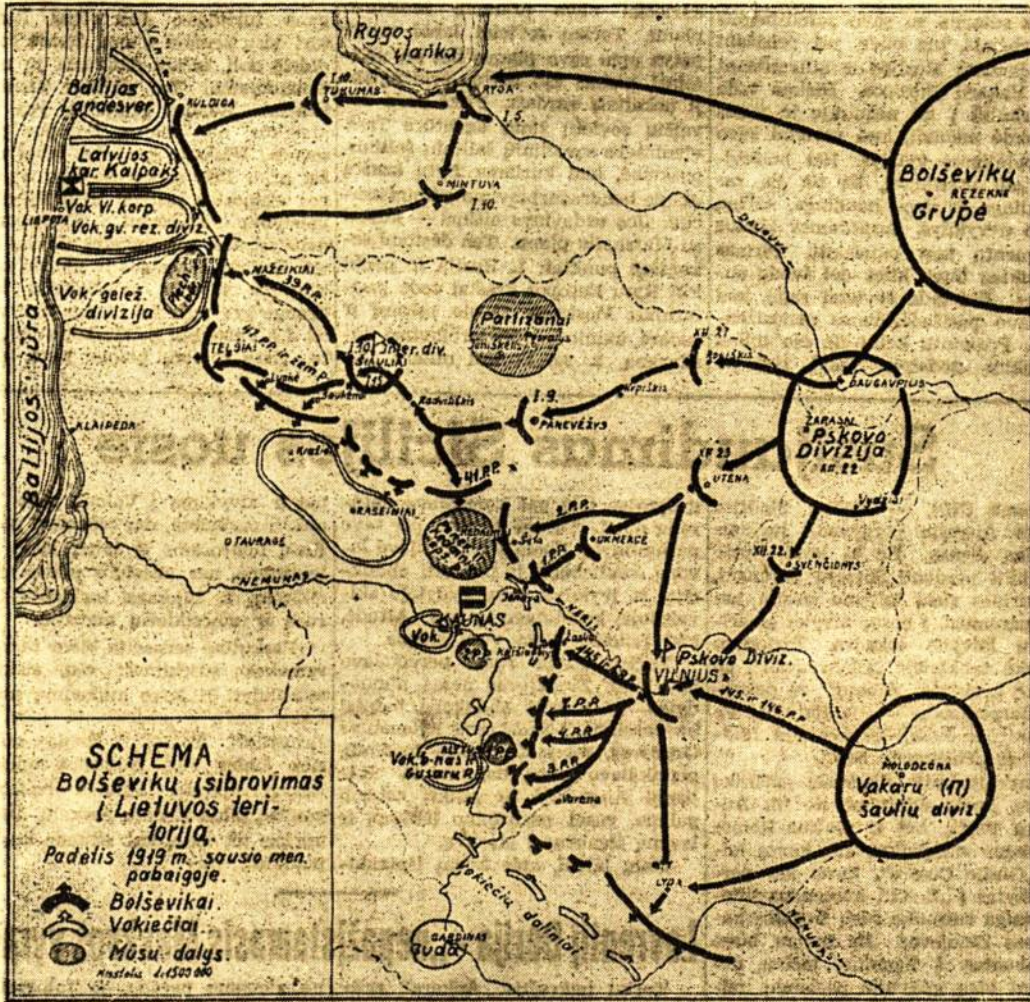
Kadangi mūsų kuopoj buvo 29 kareiviai iš Prienu ir 18 iš Jezno, tai mes visi pareiškėm savo vadui, kad mes esame pasiryžę atlikti vado įsakymą ir, nežūrėdami nuovargio, eisim į pagalbą savo broliams. Tuomet vadas liepė išduoti mums šovinių ir perspėjo, kad be reikalo jų neiekvotumėm. Nes daugiau pas mus šovinių nėra. Susitvarkę žygiavom Jezno link. Plentu nuėjė keletą kilometrų, nuo Birštono sutikom grįžtantį iš kautynių sumuštos kuopos vadą ir kitus karininkus, kurių pavardžių nežinau. Su jais grįžom į Prienus.

Kitą dieną vėl nuvykom į Birštoną. Ant kalnų išstatėm sargybas ir ruošėmės kautynėms. Vasario 13 d. anksti išvykom Jezno link. Apie pusiaudienį atvykom į tą vietą, iš kur turėjom pradėti puolimą. Išėjus mums iš miško, matyt, bolševikai mus pastebėjo ir pradėjo į mus šaudyti iš kulkosvaizdžio. Vadas mums pasakė, kad sugultume už kalno, o kaip nustos šaudyti, tai leistis grandinė į kairį sparną. Taip mes ir padarėm. Tuomet mums vokiečiai padėjo su viena patranka.

Lygiai 12 val. buvo sutarta eiti pirmyn. Pirmutinį sviedinį iš patrankos paleido į bažnyčios bokštą, nes jame buvo bolševikų kulkosvaizdis. Nuo pirmo šūvio kulkosvaizdis daugiau nebeveikė. Mūsų kuopos vadas davė ženklą puolimui pradėti. Kuopos vadas bėgo pirma grandinė per keliasdešimt žingsnių. Kada bolševikai atidengdavo smarkią ugnį, mums vadas liepdavo sugulti ant žemės, o pats neguldavo. Kol mes gulėdavom, jis toli guldavo pirmyn. Matydami, kad mūsų vadas yra drąsus, tai ir mes daugiau negulėm. Leidomės be pertraukos miestelio link. Bolševikai leidosi bėgti.

Netoli miestelio, pas vieną ūkininką, buvo bolševikų sargyba. 2 ka-

(Nukelta į 8 pusl.)

Keliolika prieš šimtą

Mūsų savanorių kariuomenė, sumušus bolševikus ties Šėta, kartu su pakrikusiomis bolševikų dalimis, bėgančiomis pro Pagirius į Ukmergę, sustojo Šėtoje, o bolševikai Siesikose. Pagirys liko viduryje, be jokios apsaugos. Vietinė milicija, susiorganizavusi dar 1918 m., tiesiog nežinojo, kam priklauso ir veikė savarankiškai. Bolševikai kartkartėmis atvykdavo ir plėšdavo turtingesnius gyventojus. Vietinė milicija raudoniesiems neprieštarė, bet buvo verčiama klausyti jų įsakymų. Vieną dieną milicija surengė mitingą, kuriame milicijos vadas Raila susirinkusiems pasakė:

— Visi žino, kaip mus bolševikai skriaudžia, bet niekas nesirengia vaduoti! Mes to ir verti: iš mūsų valdžia nėra nė vieno savanorio... Šiandien aš su savo vyrais išjoju į Šėtą. Kas su manim? Parodysim, kad ir pagiriečiai myli tėvynę ir moka dėl jos mirti!

Prie išjojančios savanorių milicijos prisidėjo dar keliolika jaunuolių. Visi savais arkliais.

Pagiryje, likusiam be jokios valdžios, patamsių galvai atėjo gražios dienos: prasidėjo vagystės ir plėšimai. Bolševikai beveik kasdien atsilankydavo ir rekvizudavo, ką tik rasdavo. Gyventojai dejuodami laukė savųjų.

Kovo 4 dieną, kai bolševikų kuopa, išlipusi daugybę proklamacijų, jau rengėsi išvykti su visu išplėstu turto, pasigirdo šūviai. Tai pradėjo veikti prieš keletą dienų išvykusieji savanoriai. Jie veikė vieni, be kieno pagalbos. Ejo vaduoti savųjų. Bolševikai pasistatė kulkosvaizdžius ir atsišaudydami pradėjo trauktis Siesikų link. Bet Raila su keliais kiais raitais savanoriais užbėgo už

akių ir pastojų kelią. Jie metė arklius ir, nežūrėdami, kad priešų dešimteriopai daugiau, išsipybę grandinėn ir pasitiko juos ugnimi. Bolševikai pamatė, esą stipraus priešų apsupti, išsigando ir panikoje pradėjo bėgti per laukus. Panikos metu savanorių vadas Raila netikėtai susidūrė akis į akį su 4 bolševikais. Raila turėjo tik porą užsilikusių šovinių, bet neišsigando ir drąsiai suriko — „rankas aukštyn!“.

Trys bolševikai tuojau numetė ginklus, bet vienas šovė į Railą ir sužeidė jam ranką. Nors ir sužeistas vadas, bet nenustojė nuovokos. Po trumpo šaudymosi bolševikai netvarkoje išsibėgiojo, palikę 7 belaisvius, porą užmuštų, keliolika šautuvų ir daugybę šovinių.

Dideliu džiaugsmu miestelio gyventojai sutiko pirmuosius Lietuvos karių-savanorių, įjojančius į miestą su grobiu ir belaisviais. Nė vienas nenorėjo tikėti, kad tie keliolika narsuolių išvaikė arti šimto raudonarmiečių. Ypač didelio išpuolio darė savanorių vadas Raila. Jis — buvęs rusų viršila — augalotas, stamantrus, didellais ūsais vyras, apsilvęs raudonais kaštonais, apsijuosęs diržu, apkabinėtu granatomis.

Pirmosios sėkmingos kautynės ties Pagiriais ir pirmas mūsų kareivių pasirodymas pažadino vietos gyventojų apsnūdusią dvasią. Tos pat dienos vakarą, kai mišiškal rengėsi vykti atgal, prie jų prisidėjo ir kartu išvyko daugiau nei 30 vyrų. Kitą naktį kelios raudonarmiečių kuopos užėmė Pagirius ir norėjo išžudyti „partizanus“, bet jų jau neberado.

Šėtoje būrys augo valandomis. Kelis kartus puolė bolševikus ties Pagiriais, Siesikais, Vadokliais. Visi puolimai baigėsi sėkmingai. Kovojo vieni, be kitų pagalbos.

Balandžio 23 dieną būrys išliejo į Panevėžio batalioną, su kuriuo kovodamas galutinai išvyko bolševikus iš Pagiriu. Per visas kautynes buvo užmušta apie 60 bolševikų ir nelaisvėn per 70, o ir daugybė visokio grobio.

Mūsų žuvusiems narsuoliams Vadoklių kapinėse pastatytas gražus paminklas“.

Jeznas (II. 9-13).

Raudonieji, organizuodami Kauno supimą iš kairės, puolė Alytaus ir Jezno kryptimis. Jezną turėjo pulti raudonųjų vadinamasis 7 lietuvių šaulių pulkas ir Dlatovo partizanų būrys, turėjęs uždavinį dengti savieškių dešinįjį sparną (minimas būrys į kautynes neatvykęs). Tuo tarpu lietuvių pusėje dalyvavo 2 pėst. pulko viena kuopa ir kavalėrijos būrys. Tačiau vasario 10 d. išmušti raudonuosius iš Jezno. musiškiams nepavyko (7 raudonųjų pusę perėjo mūsų kariuomenėje tarnavęs karininkas Cetuchinas, įsakdamas savo dalinio-kariams nesipriešinti...).

Vasario 11 d. lietuviams sulaukus pasipirties (o ir nesant savųjų tarpe nė vieno Cetuchino tipo išdaviko), Jeznas buvo paimtas vasario 13 d. Mūsų dalinys čia neteko 18 vyrų, kuriuos, Cetuchino išduotus, kautynėse sužėstus 5-oji raudonųjų kuopa žvėriškai nukankino, baidydama durtuvais ir kapodama kardais... Gausi karių kapų eilė Jezno miestelio kapinėse neišdildomai liudija apie sužvėrėjusių raudonųjų „žygdarbį“.

Tuo būdu mūsų kelių bendrųjų pastangų ir perdaug brangios kraujo aukos dėka, raudonųjų organizuotas Kauno supimas iš kairės irgi buvo

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Mūsų Švietimas tremtyje

LTB Švietimo Valdybos pirmininko M. Židonio pranešimas.

LTB Apyg. pirmininkų suvažiavime 1949 m. vasario 1 d. Seligenstadte.

Sio pranešimo tikslas paimti apie švietimo padėtį. Bus pabrėžti šie dalykai: 1) švietimo valdybos veikla, 2) bendr. lavinimo mokyklų darbas, 3) specialinių mokyklų darbas, 4) tėsine švietimo globa, 5) knygų leidimas, 6) kultūros reikalai, 7) finansų reikalai ir 8) tolimesnio darbo planavimas.

ŠVIETIMO VALDYBOS VEIKLA

1948 m. kovo 4 d. LTB atstovų suvažiavimas Schweinfurte, priėmęs naująjį LTB švietimo statutą, pakeitė LTB statuto II priedo — švietimo Nuostatų 32 str. ta prasme, kad LTB Centro Komitetas švietimo valdyba renka iš asmenų, kurie tiesiogiai vadovauja savo specialybės sritims. Tuo būdu kiekvienas švietimo valdybos narys atskirai renkamas tam tikroms pareigoms. LTB Centro Komitetas turėjo sudaryti švietimo valdybos darbo statutą, paskirstyti ir apibrėžti švietimo valdybos narių darbo sritis bei jų apimtį ir kiekvieną darbo sritį parinkti atskirą švietimo valdybos narių srities darbui vadovauti. Centro Komitetas priėmė naująjį statutą, atsižvelgdamas į švietimo valdybos nuolatą kelią ir susitarimą iki šiol, ir išrinko naują švietimo valdybą. Šiuo metu švietimo valdyba yra tokios sudėties:

1. Švietimo valdybos pirmininkas ir bendrųjų reikalų vadovas — Mykolas Židonis,
2. Pradžios mokslo vadovas — Justinas Skuodas,
3. Aukštesniųjų ir specialinių mokyklų vadovas — Adolfas Klemas,
4. Aukštojo mokslo reikalų vadovas — prof. Dr. O. Stanaitis,
5. Kultūros reikalų vadovas — Povilas Gaučys,
6. Sveikatos reikalų vadovui — Dr. Juozui Bartkui atsistatydinus, vieta vakuoja,
7. Anglų zonos švietimo skyriaus atstovas — Matas Kriksčiūnas,
8. Mažosios Lietuvos Tarybos švietimo skyriaus atstovas — Martynas Lacytis.

Pagal statutą švietimo valdyba yra kolegija, kuri bendruosius reikalus taria savo posėdžiuose ir kurios kiekvienas narys tiesiogiai vadovauja numatyti darbų sritims.

Švietimo valdyba, be Centro Komiteto rinkto pirmininko, pati išrenka iš savo tarpo vicepirmininką ir sekretorių. Šviet. valdybos vicepirmininku yra P. Gaučys ir sekretorium — J. Skuodas.

Savo posėdžiuose švietimo valdyba, kaip kolegija, taria tokius reikalus, kuriuos pagal Lietuvos įstatymus bei tradicijas turėjo spręsti švietimo valdyba. Pvz. mokslo metų pradžios ir pabaigos nustatymas, vadovaujamojo, inspektuojamojo bei mokytojo personalo skyrimas bei atleidimas, švietimo įstaigų darbo ir kitokių taisyklių priėmimas, programų keitimas ir t.t.

Švietimo valdyba ir švietimo įstaigų vadovybės tvarko mokymo ir auklėjimo darbą pagal Lietuvos įstatymus LTB švietimo Nuostatų nustatyta tvarka. Pagal švietimo Nuostatų mokytojų įskaitomas stažas ir pensijų išsitarnavimas, o mokiniai gauna mokyklų baigimo pažymėjimą.

Lietuvių propagandinė literatūra „Amerikos namams“

Sausio 25 d. Augsburgio, „Amerikos namai“, kuriuos per dieną pereinama mažiau kaip 2500 švietimtuolių, parėmus LTB Apylinkės Komitetui, vietinio Kultūros Fondo protekcijai, „Patria“ paaukojus 4 savo leidinius vokiečių ir anglų kalboje, buvo perduota aštuonios knygos: „Lith. Through Ages“, „L. Folk Art“, „Vilnius“, „P. Kiaulėnas“, „Litauen“, „Litauisches Liederscheit“, „Hearken T. Judge“. Direktoriui išreikšė padėką ir „susižavėjimą tokiu jau pirmu šių namų lankytojų dėkingumo žesčių“.

(alm)

mus bei atestatus ir įgyja tokias pat teises, kokias Lietuvos įstatymai teikė baigusiems atitinkamas Lietuvos mokyklas. Yra tai formaliniai įsipareigojimai išlaisvintos Lietuvos valstybės ateičiai. Nešame moralinę atsakomybę už Lietuvos mokyklos programas ir gerą vardą užsienio augstųjų mokyklų aktyse. Dar didesnė atsakomybė už savojo jaunimo auklėjimą pagal Lietuvos mokyklos tradicijas ir tautinius idealus.

Švietimo valdyba stovi to atskirą darbo centre.

Centralizuotos mokyklų programos, darbo taisyklės, sudaryti auklėjimo planai, nustatytos visuomeninio ugdymo ir vertinimo taisyklės, sutvarkytas mokinių organizacijų veikimas, kasmet nustatomas visoms mokykloms privalomas mokslo metų planas, centralizuota brandos atestų registracija, centralizuotas pražudytų mokslo cenzos dokumentų pakaitalų sudarymas, nustatyta tvarka mokytojų darbui ir išsitarnavimui registruoti tam tikruose tarnybos lapuose, pagal švietimo valdyboje rašomus mokytojų tarnybos įsakymus. Turime vieną centrinę biblioteką, kuri nuolat papildoma naujais leidiniais. Knygų Leidimo Komisijos nustatyta tvarka Centr. bibliotekos knygomis naudojasi mokytojai ir mokiniai.

Švietimo valdyba yra atstovaujama švietimo ir kultūros Taryboje, kur svarstomi pagrindiniai viso pasaulio lietuvių bendruomenės švietimo bei kultūros reikalai, švietimo ir kultūros Tarybos įsistatęsi nutarimais švietimo V-ba vadovaujasi savo veikloje.

Švietimo valdyba nuolat bendradarbiauja su LTB Centro Komitetu bei Apygardų Komitetais. Vietos švietimo įstaigos bendradarbiauja su apylinkių švietimo skyriais. Bendradarbiavimas nuosirdus, juo labiau, kad švietimo valdybos pirmininkas ir keletas švietimo valdybos narių nuolat buvo ir tebėra Centro, anksčiau Vyriausiojo, Komiteto nariais. Tiek švietimo valdybos, tiek Centro ar apygardų bei apylinkių Komitetų buvo rūpinasi gerinti švietimo darbuotojų padėtį, kovoti už didesnius mokytojų etatus ir atlyginimus. Deja, nevisumet galima pasiekti ko norima. Finansinė bendruomenės padėtis sunki, visa švietimo valdybos samata remiasi aukomis, kurios nėra nei nuolatinės, nei pakankamos. Dėl nuolatinių lėšų trūkumo ir švietimo darbo planavimas pasidaro beveik neįmanomas.

Todėl ir mūsų mokytojų atlyginimas ir visas jų darbas vis dar neišsina iš vargo mokyklos sąlygų.

Iš antros pusės, turime konstatuoti lietuvių mokytojų tremtinio idealizmą, kultūringą savo profesinio darbo supratimą ir pasiaukojimą bendriesiems tautos reikalams. Tuo ir paaiškiname, kad mūsų vargo mokykla nepakrūko ir dirba jau ketvirtus mokslo metus.

Tie tėvai, tiek visa bendruomenė įvertindami ketverių mokslo metų nuveiktus darbus, mato — mokytojai tremtiniai tai tikra Dievo palaima mūsų jaunimui ir Lietuvos atečiai.

Švietimo valdybos ir mokytojų darbo santykiai bei ryšiai — tik moralinio pobūdžio. Mokytojų pareigūnų gamas nėra pagrįstas kuriuo tarnybinu ar materialiniu spaudimu iš švietimo valdybos pusės, arba kuriais išskaitinimais iš mokytojų pusės. Tačiau ta aplinkybė nesutrukdo bendruomenės darbo drausmės bei pareigos ryšių švietimo valdybos, švietimo įstaigų vadovybių ir mokytojų tarpe.

Mokyklų vadovybės ir mokytojai tvarkosi pagal įstatymus, taisykles ir švietimo valdybos nurodymus, tačiau, esant didesnei darbo decentralizacijai, mokyklų darbuotojai neša už mokyklos darbą bei jaunimo auklėjimą didesnę atsakomybę tremtyje, negu tai buvo Lietuvoje. Tėvų, bendruomenės ir komitetų pareiga padėti mokyklai tame darbe.

BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLAS IR JŲ DARBAS

S. m. kovo 12 d. baigiamas ketvirtuosius mokslo metus. Švietimo įstaigų skaičius, kad ir nepastovus, bet tik nežymiai yra svyravęs per tuos ketverius metus. Nei mokyklų tinklas, nei mokytojų bei mokinių skaičių kitėjimas iki šiol tremtyje nebuvo būdingas mūsų bendruomenės prieaugliui ir mažėjimui. Mokyklų steigimas, jų uždarymas ir naujų steigimas daugiau priklausė mūsų stovyklų kilnojimui. Kilnojant stovyklas, kilnojamos ir mokyklos. Jos likviduojamos, jei stovyklų gyvenimo įstaigos nedidelėmis grupėmis. Dėl stovyklų kilnojimo buvo likviduotos didelius vargus 1945 m. įkurtos ir gražiai veikusios Wiesbadeno, Müncheno — Lohengrino, Würzburg, Schweinfurto, Detmoldo gimnazijos, Ansbacho, Amberg, Fuldos, Bad-Mergentheim, Neumünsterio, Kiehl-Friedrichsordo, Bukstehudes progimnazijos ir atitinkamų vietų pradžios mokyklos bei vaikų darželiai.

Buvo kilnojamos, jungiamos ir iš naujo kuriamos šių vietovių švietimo įstaigos: Scheinfeldo (Regensburg), Schwäbisch-Gmündo (Nürtingen),

ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ 1945-46 — 1948-49 M.M. STATISTIKA

		1945-46 mokslo metais buvo											
		Vaikų darželių			Prad. mokyklų			Progimnazijų			Gimnazijų		
Eil. Nr.	Zona	Skaičius	Aukl. lėt.	Mokin.	Skaičius	Mokyk.	Mokin.	Skaičius	Mokyk.	Mokin.	Skaičius	Mokyk.	Mokin.
1	Amerikiečių	31	49	1070	46	180	1914	8	89	342	10	275	1500
2	Anglų	32	52	942	51	132	1931	6	54	160	7	141	841
3	Württembergo	8	9	122	15	15	242	—	—	—	3	39	101
Viso		71	110	2134	112	327	4087	14	143	502	20	455	2442
1946-47 mokslo metais buvo													
1	Amerikiečių	37	59	1131	46	173	1973	10	113	295	11	402	1544
2	Anglų	31	52	1272	45	132	1913	7	46	232	10	185	967
3	Württembergo	8	9	110	17	18	265	2	22	40	3	62	184
Viso		76	120	2513	108	353	4151	19	181	567	24	649	2695
1947-48 mokslo metais buvo													
1	Amerikiečių	30	60	1107	36	170	1826	9	120	344	11	282	1478
2	Anglų	39	68	935	45	143	1563	4	44	129	11	184	920
3	Württembergo	7	20	188	16	51	266	2	21	36	3	62	215
Viso		76	148	2280	97	364	3655	15	185	509	25	528	2613
1948-49 mokslo metų pradžioje buvo													
1	Amerikiečių	23	53	975	30	147	1737	6	82	247	11	243	1466
2	Anglų	35	55	816	37	122	1699	3	26	64	12	187	836
3	Württembergo	3	7	144	12	27	255	2	20	43	3	57	202
Viso		61	115	1935	79	296	3691	11	128	354	26	487	2504

*) 69 mokiniai (Mažosios Lietuvos gyventojai) lanko vokiečių mokyklą ir vakarais susirenka mokyti lietuvių mokyklą lituanistinių dalykų.

Pastabos: 1) Šiems mokslo metams prasidėjus, anglų zonoje dėl sakyto kilnojimų visos progimnazijos likviduotos, o mokiniai sukilnoti į gimnazijas, kurių šiuo metu yra ten 10.

2) Amerikiečių zonoje šiais mokslo metais likviduota Schweinfurto gimnazija ir Rosenheimio progimnazija. Šiuo metu veikia 10 gimnazijų ir 5 progimnazijos.

3) Prancūzų zonoje likviduota Biberacho progimnazija ir likvidacinėje stadijoje yra Pfullingeno gimnazija. Liks 2 gimnazijos ir 1 progimnazija.

4) Atitinkamai keičiasi ir pradžios mokyklų bei vaikų darželių tinklas.

Į taktą

Savo laiką jau buvo spaudoje pasiskelbta, kad „Lietuvių kalbos vadovas“ beveik jau baigiamas, ir todėl buvo pradėtos jam rinkti prenumeratorus. Į šią skelbimą atsiliėpė nemaža norinčiųjų įsigyti šią gausią lietuvių bendrinės kalbos šaltinį. Atsiliėpė ne tik iš Vokietijos, Anglijos, bet ir kitų Europos kraštų, bet ir Kanados, JAV, Australijos ir kt. Tai rodo, kad reikalas buvo supras tas kaip reikiant ir nedelsiant. Tuo dalyku susirūpino ne tik atskiri asmenys, dideli mūsų gimtosios kalbos vertintojai, bet, svarbiausia, atsakingosios mūsų centrinės įstaigos ir jų vadovai. Ir konkretūs to susirūpinimo vaisiai jau matyti: jau baigiami atlikti visi paruošiamieji spausdinimo darbai (nupirkti kirčiuojamieji ženklai, gauta popieriaus, surasta spausdintuvė ir kt.), taip pat galutinai spaudai baigiamas tvarkyti rankraštis (angliškai vertiamas turinys, masinėle perrašomi papildymai bei anksčiau nevisai vykusiai spausdinimui parašyti puslapiai ir kt.), netrukus, po kokios savaitės, bus pasirašyta sutartis su leidėjais ir tuojau pat pirmoji dalis bus atiduota spausdinti. Taigi, „Lietuvių kalbos vadovo“ vykdomieji darbai varomi su visu intensyvumu, ir todėl reikia tikėtis, kad po kurio laiko galės išvysti švie-

są daugelio taip laukiamas pagrindinis bendrinės lietuvių kalbos žinių šaltinis, kuris turės per 30 spaudos lankų ir apims pačius būtiniausius taries, rašybos, žodžių darybos, kaltybos, sintaksės ir žodyno, pirmo vietoj pavyzdinių gyvosios kalbos žodžių, naujadarų, skolinių, tarptautinių svetimybų ir kt. dalykus. Visas darbas parašytas populiariai, be kalbotyrinių gudrybių, bet taip, kad jis galėtų tikti ir būti naudingas visų sričių darbininkams, turintiems reikalo su mūsų bendrine kalba: ir rašytojams, ir laikraštinkams, ir mokytojams, ir pamokslininkams ir kt. visuose pasaulio kampuose. Dėl to visus pakartotinai kviečiame į taktą — tapti vadovo leidimo dalyviais, t. y. į iš anksto užsiprenumeruoti. Prenumeratos pinigus reikia siųsti LTB Centro Komiteto pirmininkui P. Gaučiui (Hanau a. M., Lamboystr. 84). Galima užsiprenumeruoti pavieniui arba kolektyviai, išsiais sąrašais, kaip kad Centro Komiteto yra aplinkraščių praneša. Iš anksto užsiprenumeruojant atskirus egzempliorius atsis pigiau, o vėliau, atrodo, bus kiek brangiau. Taigi visi nedelsdami į taktą!

Autoriai ir leidėjai

NB. Kiti laikraščiai prašomi iš atsišaukimo persispausdinti.

Kar. Pažėraitės romanas „Liktūnas“

Romanų tremties literatūroje ilg šiol maža, vos vienas kitas, tepasirodė. Šiam žanrui pasireikšti sąlygos nebuvo palankios. Dėl to lyrika ir novelė pirmiausia suklestėjo.

Romanas, platesnio masto veikalas, mūsų tremties skaitytojo mėgiama. Užtenka prisiminti V. Ramono „Kryžius“, kurių net dvi laidos pasirodė. Ne vien to veikalo idėjinė, bet ir forminė išraiška patraukė skaitytoją. Stilius dažnai net pralenkia idėją.

K. Pažėraitė ypatingu stiliumi priemonių savo veikale nevartoja. Jai

Pfullingeno (Tübingeno), Diepholzo (Gross Hespės, Dedelsdorfo, Hannoverio, Göttingeno, Lehtės), Neustadto (Lübecko), Watenstedto (Braunschweigo), Pinnebergo (Kl. Wittensee), Spakenbergo (Fischbecko), Garmisch (Bamberg), Dornstadto (Gunzenhauseno), Fellbacho (Stuttgart). Buvo ir smulkesnių vietovių, turėjusių pradžios mokyklų bei vaikų darželių, kurioms teko kilnotis ir iš naujo kurtis.

Natūraliai dėl per mažo skaičiaus mokinių likvidavosi tik Rosenheimio, Wolterdingeno ir Biberacho progimnazijos ir šiuo metu yra likvidacinėje stadijoje Pfullingeno gimnazija. Priedamąjį lentelę parodo bendrųjų mokyklų skaičius per visus tremties metus (1945-6 — 1948-9 m.m.).

rūpi daugiau idėjinę veikalo pusę. Dėl to savo romane ji parodo mums dviejų seserų likimą, ji kelia eugenikos reiką. Viena jų seserų, Monė Juodajytė, iš Džukijos, yra išeikėjusi už Zigmą Minvydą, kurs, bijodamas paveldėjimo negeistinių pasėkų, savo jauną žmoną, ypač norinčią turėti vaikų, paskatina užsimezgusią gyvybę panaikinti, kaip tai savo metu buvo ypač įprasta. Jos sesuo Liuda lieka Algio Gimbuto, menininko, apvilta, susilaukia kūdikio, kurio visai nenori turėti. Susiranda šiešis: Minvydai paima tą kūdikį auginti, „palengvina“ Liudos našta ir patys įprasmina savo gyvenimą, nesulaukdamas liudny paveldėjimo pasėkų. Taip šio likimo nuskriaustas vaikas tampa simboliniu liktūnu — keltu, jungiančiu du upės krantus, dviejų seserų likimą.

Tokia yra veikalo fabula. Iškeltoji ši problema yra iš senesnių laikų, dabar jau čia mums kaip ir nebeaktuali. Pats gyvenimas visu rimtumu tą nelaimingą klausimą išsprendė, liko vien jo atminimas. Tokia išorinė dalyko pusė.

Gilesnioji ši jo pusė lieka visad aktuali, nes rašytoja ėmėsi spręsti gana painų edipinį kompleksą. Išėitis, žinoma, yra jos „surasta“. Ne visad taip palankiai gyvenime šis paveldėjimo klausimas išsprendėdavo ar išsprendžia.

Kad ir sakytume šią gilesniąją problemą liekant vis aktuali, tačiau jos spręsti pasilipėta dekadentinėm kopečiom. Zigmą Minvydą jau degenetuotas iš prigimties, per trečiąją kartą (kuri paveldėjime yra, berods, lemianti), Algis Gimbutas įklimpęs į tirstą gyvenimo klampyną, Monė Minvydienė šviesesnė, bet irgi pristumta prie bedugnės kranto (skyrybos), Liuda Juodajytė sulaužyto gyvenimo, nelaiminga, bet dar norinti teisingi Gimbuto („pati gamta apdovanojo jį poligamiškais jausmais, o antra, jis yra menininkas“, taip lyg menininkų tik tuo keliu ir einama...)

Ši minorinių charakterių vaizdą rašytoja bando išpirti džiukų papročų ir gamtos pavaizdavimu. Iš šurpau realizmo ji pasuka gydančio idealizmo, romantikos, keliu. Tatal gaivina tiek veikala, tiek skaitytoją. Tik galia, kad šio kilnaus vaizdo nesustiprina religinis aspektas, nes kai kurie romano veikėjai (rašytoja Vingelaitė) tebegyvena senuoju, džūkiskuoju panteizmu.

Nors „Liktūno“ siužetas imtas iš laikotarpio prieš gerą 20 metų, tačiau gilesnioji jo mintis liks aktuali net ir švėtur, kur gal ne vien eugenikos, bet ir „nepatogumo“ klausimai iškils. Sveikos būsimos kartos problema bus visada aktuali, ypač ruošiantis naujam laisvos tėvynės gyvenimui. Kiliūtytys jai spręsti bus nelengvai išrisamos. Ar pavyks taip, kaip šiame veikale parodyta, galės spręsti skaitytojas, jį įsigijęs ir permastęs.

A. T.

Ką pasakoja mūsų žemė

(5)

Lietuvių vietovardžiai

Išvestinių šios rūšies pavardinių vietovardžių yra ir su kitomis prielaidomis. Priklausomybė galima nusakyti ir prielaida -inis, -ė, todėl, sakysime, įsigyta, pirktą iš kokio Pauliko pieva vadinama Paulikine, bet taip pat ir Paulikinėmis (suprask: pievomis). Tos rūšies bus ir Adominė (Simonių apyl. k.), Gumbinė (av. Gumbinas), Tūbinė (šalia Tūbiškis, plg. av. Tūb-utis, Tūb-elis) ir kt. Ir čia, žinoma, yra tiesioginių pavardinių (su prielaida -inis) vietovardžių: Miškiniai (av. Miškinis), Grauziniai (av. Grauzinis) ir t.t.

Pavardinių vietovardžių yra gana daug: tai bus bene pati didžiausia mūsų gyvenamųjų vietų grupė. Klaipėdos krašte jie sudaro net 2/3 visų vietų vardų. Mat, ten net ir XVIII a. buvo daug viensėdžių, kurių gyventojų vardais liko pramintos ir pačios vietovės. Didžiojoje Lietuvoje šių vietovardžių, atrodo, tėra mažiau, bet ir čia vietomis jų galima priskaičiuoti apie pusę visų gyvenamųjų vietų, o kartais ir daugiau.

6. Vietovardžiai pagal gyventojus.

Vietas buvo patogų praminti ne tik iš pavardžių, bet ir pagal gyventojus, kurie savo keliu vėl buvo vadinami pagal tam tikras savo pačių ar ir gyvenamosios vietovės ypatybes (pastaruoju požiūriu jau susisiekiama su vietovardžiais, gautais tiesiogiai iš gyvenamosios vietos ypatybių, apie kuriuos vėliau teks kalbėti). Jau pirmiau minėti Šilalės Vingininkai vietoj ankstesnių Vingių rodo, kad taip liko pavadinti žmones, apsigyvenę prie vingių „plėvų ar laukų įlinkimų prie upės“. Į šią grupę skiriami taip pat Girininkai (girininkai „griovis gyventojai, darbininkai“; dabartinė „ile-sinčiaus“ reikšmė čia yra vėlesnė, nauja), Lankininkai, Lenkininkai, Laukininkai, Būdininkai, Trakininkai, Panemuninkėliai, Pelkininkai, Šilkininkai, Smalininkai, Vėžininkai, Naujininkai, Bartininkai. Žmonės, o paskui ir jų gyvenamąsias vietas galima buvo pavadinti ir kitomis prielaidomis arba ir be jų: Angliadegiai, Ganykliskiai, Giliskiai.

7. Vandeniniai vietovardžiai. — Nemaža mūsų gyvenamųjų vietovių yra gavusių vardus nuo vandens (upių, ežerų...), pagal kuriuos žmonės apsigyvendavo. Tie vandenys vardams pasidaryti tiko, nes jie, be kitko, sudarydavo ryškia vietovės atskiriamąją žymę. Tuo būdu vieta, kuri buvo prie vandens, liko pavadinta Pavandene (pačioje pradžioje, žinoma, pavandene), pagal Nemuną — Panemunę, prie Nevėžio — Panevėžiu, prie Jūros — Pajūriu, prie Gėgės — Pagėgiais, prie Ežerūnos — Požerūnais, prie Svallos — Pasvaliu; vieta ant upės kranto — Antupiais (pvz. Viešvilės apyl.), ant Nemuno kranto — Atnemuniu, ant Šunijos krantų — Antšuniju, ant Indrąjo ežero krantų — Atandraja (iš ant + Indrąjys), už Ventos — Užvenčiu, už Lėno ežero — Užlėniu, už Varnės upės (dvaras Užvenčio ap.) — Užvarniu ir daugybė kitų.

Čekoslovakijos universitetai išvalomi

5000 STUDENTŲ IŠVEJAMI LAUK

UP iš Pragos praneša, kad 5000 studentų bus išmesti iš Čekoslovakijos universitetų dar šį mėnesį. Universiteto profesorius spaudos konferencijoje pareiškė, kad 49.000 studentų bus patikrinti, ar jie galės toliau tęsti studijas; jis mano, jog 5000 bus pašalinti. Išvalyti tie studentai bus įjungti į „normalų darbo procesą“.

Vėliau, jei jie gaus geras rekomendacijas iš darbdavių, gal būt, bus leista jiems vėl tęsti studijas, pridūrė profesorius Valouch.

Sis valymas nesąs politinis, bet jis siekia išjungti tuos studentus, kurie vengia darbo. Žinoma, sako jis, jei bus rasta tokių, kurie yra nusistatę prieš valstybę, bus jie pašalinti.

Profesorius nurodė, jog 1) Studentai kiekvieną savaitę turės 2 val. klausyti „socialinių mokslų — marksizmo-leninizmo ir jo pritaikymo Čekijos gyvenime. Net ir profesoriai turi gauti „politinį apmokymą.“

2) Mokymo sistema busianti pritaikyta „amerikoniška“, būtent, pasikaitaus klausimas privalomas ir reikšmingas periodiškai laikyti egzaminus.

Kai kurie šitokie vietovardžiai dar XVI—XVII a. nėra galutinai nusistovėję. Pagėgiai tada, kaip minėta, dar bus vadinęsi Pagėge. 1571 m. inventoriuje kaimas netoli Tauragės (prie Ežerūnos upės, tarmiškai ir dabar dar kartais Ažerūna) vadinamas Ažerūna (Azeruna), bet kitoje vietoje tame pačiame dokumente jau Požerūnų lytis (w tym sielle Poazerunskim, tad su lenk. būdvardine prielaida = Poazerūniskis).

Tačiau vietai pažymėti vartotos ne tik šiosios priešdėlinės lytis, bet ir kitokios priemonės. Kaip pvz. Baisogalos, Seduvos gyventojai vadinami baisogaliais, šeduviais, taip Anykštos upės pakraščio gyventojai galėjo būti pavadinti anykščiais, o iš to jau vėliau ir vietovės vardas Anykščiai. Tos rūšies vietovardžiai yra ir Vegeriai prie Vegerės upės, Gilandžiai prie Gilandos upės, Platuniai (XVII a. sodžius Jonišio par.) prie Platuonos upės...

Turime ir kiek kitaipt susidarytų gyvenamųjų vietų vardų iš šaliniais esančių vandens vardų. Gyvenamajai vietai neretai suvartojama daugiskaitinė lytis iš vienasikaitinio vandens vardo. Todėl prie Svėdaso ežero esanti vietovė pavadinta Svėdasais, prie Zaraso — Zarasais, prie Jūžinto ežero — Jūžintais, prie Vaduvos upės (vd. Vaduvą) — Vaduvomis (Skapiškio vls.), prie Lėno ežero kaimas Lėnais (Taujėnų vls.), prie Salanto upės — Salantais, prie Zirnejo ežero — Zirnejais. Čia galima būtų skirti ir tokius vietovardžius kaip Meteliai (ežeras Metelys), Teneniai (upė Tenenys), nors jie tinka ir prieš tai minėti grupei.

Pasitaiko vėl ir tokių pavadinimų, kurie savo forma sutampa su vandens vardu. Pvz. Rusnė (Maž. Lietuvoje) yra upė ir kaimas, taip pat Syša, Sirvinta; Zelva yra upė ir miestelis (Ukmergės aps.), Ašmena — upė ir miestas, Alanga — upė ir kaimas (Tauragės vls.), Eržvilkas — miestelis ir to pat vls. upė. Tas vandens ir gyvenamosios vietos vieno vardo atsiradimas ypač aiškėja iš tokių vietovardžių kaip Girupis, Būdupis, Paurupis, kurie daug kur reiškia upes ir kartu kaimus. Kai kurių tokių gyvenamųjų vietų vardų atsiradimą dar ir dabar galima stebėti. Pvz. vienoje vietoje Girupis iš pradžių tebuvo

Labai įdomių samprotavimų apie civilizaciją ir kultūrą randame naujausioje anglų istoriko Arnoldo J. Tonybee knygoje „Civilization on trial“ — civilizacija bandoma. Kalbėdamas apie vakarų civilizaciją, autorius pabrėžia, kad jos per-

kas jų neišlaikys, tas bus išsluotas po kiekvieno semestro. Atseit, valymas bus periodinis, kaip priimta Sovietų Sąjungoje. Nuo dabar busia atsakyta nuo šimtametės Austrijos-Vengrijos sistemos, pagal kurią studentas klausė paskaitų ir egzaminus laikė, kada panorėjo. (Nežiūrint šios senos sistemos, Čekoslovakijos intelektualai stovėjo žymiai aukščiau už sovietinius, red.)

3) Visi studentai gyvenimą, dideliose kambariuose ir bus susiję su organizacijomis.

4) Pagaliau busia padidintas techninių mokslų studentų skaičius iki 50%.

5) Studentai vis labiau busia parinkti iš darbininkų luomo, kaimiečių vaikų, kai dabar 90% studentų sudaro „buržuai“.

Dabar prasidėjo 1000 jaunuolių paruošimas universitetui. Atlieka specialius kursus.

Šitaip žygiuoja laudies Čekoslovakija į viduramžių istoriją. Mokslo pagrindus sudaro leninizmas ir marksizmas, o i studentus gali paruošti specialiuose kursuose jaunuolius.

4. J. Tonybee su nerimu seka, kaip Vakarai palaipsniui praranda tikėjimą. Kalbėdamas apie šiu laikų vakariečių dvasinį gyvenimą, autorius konstatuoja:

Nuo daugelio praėjusių kartų gyvenime tikėti iš dvasinio kapitalo, derindamiesi prie krikščioniškųjų papročių, bet nesilaikydami krikščionių tikėjimo.

Tuo metu, kada vakarai praranda senąjį krikščionių tikėjimą, istoriko nuomone, rytai ateina su naujuoju marksizmo išpažinimu. Marksizmas dar tebeturi patraukiančią galią ir daro įtakos visuomenėi.

A. J. Tonybee ypatingai akcentuoja religijos įtaką civilizacijai ir kultūrai. Jis tvirtina:

— Studijuojant istoriją kaip visumą, derėtų ekonomijos ir politikos istoriją atidėti tolimesniam planui, o patikinti religijos istorijos primata. Savo esmėje religija yra didžiausias reikšmės žmonių rasei reikalas...

upelis, tekas ir per tam tikrą lauką. Kai laukas teko vienam gyventojui, jis, tas laukas, irgi buvo vadinamas Girupiu, o kai ten išlikę gyventojai, vėliau ir gyvenamoji vieta tuo pačiu vardu liko vadinama. Visai toks pat ir ką tik minėto 1571 m. Ažerūnos kaimo vardas. Tatal bus panašus vardo perkėlimas, kaip turime gyvenamųjų vietų pavadinimuose Ežerėliai (Šventėterio vls. k.), Balos ir tt. Paurupis (upė) pats bus pavadintas nuo pavardės Paura.

Plačiai pažįstamas būdas vandeninių vietų vardams pasidaryti yra prielaginys (-ėnai; -iškis, -iai; -ininkai...). Tiksliau sakant, ši vietovardžių grupė žymi vandenų pakraščiuose apsigyvenusius žmones, taigi ji šiuo atveju sutampa su ankščiau minėtais vietų pavadinimais pagal gyventojus (tik tiek ši upelė tarsi skiria nuo kitame poskyryje minėtosios, kad čia teturima galvoje vien pavandenių gyventojai). Kaip šian dien kupiškėnu, biržėnu vadinamas Kupiškio, Biržų bei jų apylinkių gyventojas, kaip tarmės sakytai ir sakoma girėnas „griovis gyventojas“, taip Tytuvos upės pakrastyje apsigyvenę žmonės liko pavadinti tytuvėnais, o to vėliau ir vieta Tytuvėnais. Šios rūšies pavardinių vietovardžių turime nemažą, ypač Zemačiuose ir Maž. Lietuvoje: Aisėnai (upė Aisė), Raudėnai (Rauda), Darbėnai (Darba), Judėnai (Judrė), Vėlviržėnai (Vėlviržas), Babrungėnai (Babrungas), Nevardėnai (Nevardė), Notėnai (Notė), Birkavėnai (Birkava), Stalupėnai (Stalupė), Lumpėnai (Lumpė)...

Tam pačiam reikalui kartais vartota ir prielaida -ininkai: Strėvininkai (prie Strėvos upės, rus. Striaviniki 1387), Salčinykai (prie Salčios, anksčiau Salčia). Arba ir prielaida -iškis: Pilviškiai (upė Pilvė), Kupiškis (Kupa), Vilkaviškis (prie Vilkavijos upės), Vilkyskiai (iš Vilkijškiai, prie Vilkijos upės). Čia pilviškiai iš pradžių reiškė pilviškius „pilvinius, Pilvės paupio žmones, laukus...“, Vilkaviškis (iš Vilkavijškis) — vilkavijškieji „vilkavijinių“ gyventojų, gyvenimą, lauką ir tt. Taip pat ir prielaida -inis tam gali tiktai: Merkinė yra miestelis prie Merkio upės.

(B.d.)

Technikos triumfas ir dvasinis negalavimas

A. J. TONYBEE APIE VAKARŲ CIVILIZACIJĄ. — VAKARAI PRARANDA TIKĖJIMĄ. — SEMŲ IRIMAS IR JO PRIEŽASTYS. — GYVENIMAS IR AUKŠTESNIŲ IDEALŲ MEILĖ.

Rašo J. Kuzmickis

svarą sudaro technikos triumfas; priešingai, silpnoji jos vieta — rimti dvasiniai, religiniai negalavimai. Autoriaus tvirtinimu, neužtenka turėti techniką eksportui: reikia būti dvasiai pranašesniais. Dvasinę persvarą turinčios tos civilizacijos, kurios nešančios teisingumo idėją žmonių ir tautų atžvilgiu...

Vakarai praranda tikėjimą

A. J. Tonybee su nerimu seka, kaip Vakarai palaipsniui praranda tikėjimą. Kalbėdamas apie šiu laikų vakariečių dvasinį gyvenimą, autorius konstatuoja:

Nuo daugelio praėjusių kartų gyvenime tikėti iš dvasinio kapitalo, derindamiesi prie krikščioniškųjų papročių, bet nesilaikydami krikščionių tikėjimo.

Tuo metu, kada vakarai praranda senąjį krikščionių tikėjimą, istoriko nuomone, rytai ateina su naujuoju marksizmo išpažinimu. Marksizmas dar tebeturi patraukiančią galią ir daro įtakos visuomenėi.

A. J. Tonybee ypatingai akcentuoja religijos įtaką civilizacijai ir kultūrai. Jis tvirtina:

— Studijuojant istoriją kaip visumą, derėtų ekonomijos ir politikos istoriją atidėti tolimesniam planui, o patikinti religijos istorijos primata. Savo esmėje religija yra didžiausias reikšmės žmonių rasei reikalas...

Iš tikrųjų, stebint, pavyzdžiui, Anglijos religinį gyvenimą, reikia pastebėti, kad katolicizmas čia atsidūręs mažumoje, o kitos religijos nebėdaro jokios įtakos tikintiesiems. Būdingas ginčas viename provincijos laikraštyje išliko ryšium su nepilnamečių nusikaltimais. Kai tolas

veikėjas pabrėžia reikšmę dvasiniam

Dar vienas lietuviškas indėlis svetimiesiems

„THE NEW YORK TIMES“ REDAKTORIUS LIETUVIS?

Ziaurus likimas antrą kartą nuo pasaulio žemėlapių nuėmęs Lietuvos valstybę, vis dėlto nepajėgė ir nepajėgia užgniaužti joje gyvenančios tautos kūrybinio veržlumo. Jau pirmosios caro okupacijos metu baudžiavos vakarais mūsų liaudžiai puoselėjant lietuvišką dainą, šokį, drožinį, architektūrą, lietuviškoji inteligentija, nenustygdama noru prisidėti prie pasaulio kultūros progreso su juos pagimdžiusios tautos dvasiniais lobynais, turėjo prisidengti (prievar-tarba nesamoningai — tuo laiku buvo šitai priimta) kaimyninių ir svetimų tautų skrandą, dažnai ilgai-niui ir visai prie jų pritampant.

Amžių bėgyje surinktume jų ilgiausią eilę — stebines vokiečius kunigaikštis A. H. Radvila, vienas Londono Filharmonijos įkūrėjų F. Janavičius, filosofas Emanuelis Kantas, kurį „Enciklopedija Americana“ prisistypyrus tvirtina ne tik kad „Prūsų Lietuvoj“ gimęs, bet ir save lietuviu laikius, Petrapilio muzikas komp. Viktoras Kačinskas, Šostakovičius, kuris dar prieš II P. karą Maskvoje apsilankiusiems lietuviams žurnalistas patvirtinęs esąs lietuvių kilmės. Varšuvos muzikas Petras Rytelis, literatai — Adomas Mickevičius, Henrikas Sinkevičius, Kosčiūška. O kaip yra vertinama Jurgio Baltrušaičio kūryba rusų kalboje ir Mlašaiaus kūryba? Tai tik dalis. Ateities lietuvių istorikai, prisidėję mūsų dienų pagėbėlių — intelektualų eilei ir tai jau nemažai pasiekusių ir užtai svetimųjų įvertintų, šią eilę kur kas prailgins.

Tas pats ir JAV intelektualų sąrašuose: pvz. Backus, pavarde lietuviškiausia, asmuo visai suamerikoni-nėjęs. Tokių ten surašyta nemaža, o kiek gi — kurių neatpažinsi. Nuo jų skiriasi Metropolitaino žvaigždė Polyna Stoska, Anna Kaskas — ište-kėjusi, berods, už ispano, auginanti Antanuką, kuriam auklė parvežė iš tremties — lietuvių, komp. Žilevičius, komp. Bacevičius... ir paskiri as-mens JAV didžiosios anglosaksų spaudos redaktorių tarpe.

Daug kam bus naujiena, jog netoli 20-ties mil. dieninio tiražo turinčio „nepriklausomo: artimo demokr-atams“, taip pasaulyje įtakingo laikraščio „The New York Times“, vyr. štabo vienas narių yra Marijo-nos Kubiliūtės T. — Dovydo Toll-

šiaus sūnus! Gimęs jis Klaipėdoje, dabar 59 metų, nevedęs. Į JAV at-sikėlė prieš I Pasaulinį karą; 1913 m. gavo pilietybę. 1916 m. pasižymėjęs baigia Columbijos universiteto žur-nalistikos Institutą. 1918 m. seržanto laipsniu tarnavo US kariuomenėje. Savo gražią žurnalistikos karjerą pradėjo Cleveland Press. Iš čia Otto Tolišius 1923 m. perkeltas kaip gabus reporteris Berlyną, kur buvo žinių agentūrų US ir INS korespon-dentas, iš ten toms pačioms parei-goms perkeltas į Londoną, bet 1933 m., Hitleriui pradėjus siatyti III Reichą, skubiai grąžinamas Ber-lyną į NYT vietinę redakciją. Dr. Goebbelsui jis yra pagadinęs be galo daug nervų — galiausiai buvo jo ir ištremtas. Tada vykstą į Tokiją, kur perėmė NYHT ir Londono The Times atstovybę. Knygoje „The Newspa-per“ sakoma: „...vienas geriausių man žinomų mūsų reporterių, dėsto NYT vyr. redaktorių, buvo Tolišius. Būdamas NYT korespondentu Ber-lyne ir Tokijo, jis net prieš pat karą sugebėdavo pateikti sensacingiausių pranešimų apie nacių (ir japonų vė-liau) pasirengimus karui. Šias žinias, kaip paaiškėjo, jis surinkdavo iš Goebelo cenzūros taip uoliai nekon-troliuojamos, kaip Berlyne ir kituos didmiesčiuose, provincijos spaudo. Naciai nenujaušdami, jog jie pasiekia užsienį, laikraščiuose praleisdavo žinias apie jų karo aviacijos nelai-mes, karinių įrengimų statybas, vie-tinių NSDAP grupių veiklą ir tt. Gi Tolišius, iš jų susidarys bendrą vaiz-dą, pateikdavo pranešimus, nepaly-ginamai išsamesnius kaip kitų kore-spondentų. 1939 m. pabaigoj naciai netekę kantrybės jį ištremė, o ame-rikiečiai pasiskubino suteikti jam Pu-lizerio premiją, kaip geriausiam tų metų užsienio korespondentui. Tada, nors neilgam, persikėlė Japonijon, kur karui prasidėjus buvo internuo-tas. Šį kartą gavo Columbijos Uni-versiteto „excellencia“ premiją ir bu-vo paskirtas NYT vedamųjų rasy-tojų. Juos dažnai cituoja pasaulio, o neretai ir pabėgėlių lietuvių spauda.

Pasirodė ir kaip sėkmingas rasy-tojas: 1940 m. „Jie norėjo karą“, 1943 — „Tokio pranešimai“, 1945 — „Žvelgiant Japonų akimis“, NYT nuo pat DP problemos pradžios visada ja-rėmė, o kas žino, ar ne Tolišiaus nuo-pelnas, jog NYT vienu metu buvo vienintelis didžiosios anglosaksų spaudo laikraštis, visada gražiai pri-siminęs Baltijos valstybes, o savo žemėlapiuose, priešingai kitiems, visada sovietų užgrobtą teritoriją išskir-damas minėtų valstybių teritorijas bei užrašydamas jų vardus.

Ta pačia proga džiaugiamės žino-dami, jog „Chicago Herald Ameri-can“ vienas redaktorių, Stasys Ple-ža, ne tik sąmoningas lietuvis, bet taip pat didelis Amerikos lietuvių katalikų veikėjas. Iki tapdamas CAH, taipgi milijoninio tiražo laikraščio redaktoriumi, Pleža perėjo tpišką amerikiečio žurnalisto 14 metų kar-jeros kelią: reporteris prie policijos detektyvų biuro, vėliau prie krimi-nalinio teismo, miesto, rotušės. De Paul universitete studijavo teologiją ir filosofiją. To pasekoje prie CHA buvo pradėtas leisti religinis pusla-pis, o katalikų labdaros organizacija pakvietė būti NCWC atstovu Cika-goje. 1948 m. buvo išrinktas A. L. Katalikų Seimo rengimo komisijos pirmininku. Neseniai CHA buvo gau-siai iliustruotas valzdas iš lietuvių pabėgėlių stovyklų.

Amerikos anglosaksų spaudoje dirba nemažas skaičius lietuvių žur-nalistų — čiu, bet deja šiuo momentu smulkesnių žinių apie juos neturime.

Almas

c) Keli šimtai asmenų persisky-rimą motyvavo antrosios pusės psi-chinio nenormalumu; kelios dešimtys reikalavo persikrymo, nes vyrai ar moteris pražuvo.

Pagaliau, tam tikrą procentą su-daro separacijos, kada vyrai ir žmona apsigyvena skyrium. Praėju-siais metais tokių atvejų buvo apie 150.

Gyvenimas netenka aukštesnių vertybių

Didmiesčiai nuolat atitraukia žmo-nes nuo namų ir vilioja juos įvairio-mis pramogomis. Nepaisoma pramo-gų meninės ar moralinės vertės, — svarbu esą užsimiršti, pasilsėti.

Filmų kasdien atakuoja tūkstan-čiai lankytojų nemoraliais vaizdais, „lengvu“ susitvarkymu su nepagel-

(Pabaiga 7 pusl.)

Pavergtoje tėvynėje

Raudonieji naikina Lietuvos miškus

Iš „Tiesos“ puslapių matosi, kad bolševikiniai okupantai naikina Lietuvoje ne tik žmones, bet plėšikiškiu įnirtumu baigia naikinti ir mūsų krašto miškus. „Tiesos“ 253 n-ry skaitome: „Vakar šiauliečiai pirmą kartą išvydo naujo tipo tarybinius sunkvežimius. Dešimties... Zis — 150 masinių kolona, pravažiavusi centrinėmis miesto gatvėmis, pasuko į miško pramonės ūkį. Šie keturiolika sunkvežimių šiemet aptarnaus kirtavietes. (Naujai nukaltas tarybinis žodis!) Rytų daugelyje miško pramonės ūkių pasigirs kirvių dūžiai. Po kurio laiko eilėje kirtaviečių pasigirs taip pat ir ligi šiol nežinomi garsai: darbe bus naudojami elektriniai pūkliai. Tarybų Lietuvos miškų kirtėjai jau gavo penktas kilnojamasias elektros stotis, teikiančias energiją pūklams. Pūkliai šiuo metu kelionėje.

Du kartus padidėjo šiemet kirtavietes aptarnaujančių gazo generatorių sunkvežimių parkas. Miško medžiagos transportui palengvinti šiemet eilėje vietų bus naudojami siaurojo geležinkelio bėgiai bei vagonetės ir kranai miško medžiagai į vagonus pakrauti. Taigi, prasidedantis rytų miško ruošos sezonas daug kuo skiriasi nuo ligi šiol buvusiųjų.

O „Tiesos“ nr. 274 jau praneša apie masinius Lietuvos miškų naikinimus, kad miško kirsti prievarta varoma tiksliai valstiečių masinėmis talkomis ir kiekvienam nustatoma didžiulė iškirtimo norma, apie įvedamas miško naikinimo „soclenktynes“, paskirstymus ir brigadas ir miškų išvežimus raudonosiomis gurguolėmis. Spausdinami tų „gurguolių“ vaizdai bei fotografijos daugiausia miško išnaikinsiu „divyrių“, kurie visi panašūs į burliokus. Daugiausiai miškų „pagal soclenktynes“ jau išnaikinta Kelmės apskrityje, Tytuvėnų valsčiuje. Matoma, kad toje apylinkėje stipriausiai veikia partizanai.

Tarp kito skaitome: „Išvykdami į kirtavietes, sudarėme socialistinių lenktynių sutartis su kaimynine Pavagalių apylinkė. Mūsų apylinkės vykdomojo komiteto pirmininkas drg. Steponaitis plačiai visiemis išaiškino miško ruošos darbų tvarką. Dirbome išvien. Visa Pašakarnių apylinkė susiskirstė brigadomis. Man reikėjo iškirsti šešis (6) dalis vietinių gyventojų, o ypač iš jų Miško medžiagą vežėme raudonosiomis gurguolėmis. Drg. Ceinorius turėjo iškirsti 10 kūbinių metrų miško medžiagos. Atlikęs savo užduotį, Ceinorius gamina viršumplaninę miško medžiagą.

Kitame to paties „Tiesos“ n-rio straipsnyje „Organizavimo dėka“ rašoma:

„Spalio 26 d. į Mockaičių apylinkę suvažiavo Tytuvėnų, Pivorių, Pavagalių, Pašakarnių ir Tolučių apylinkių kirtėjai. Pirmą darbų dieną kirtavietės išvyko 970 valstiečių. Kartu su jais į kirtavietes išvyko ir atsakingi valstiečiai darbuotojai.

Darbas vyko kėlas dienas be pertraukos. Kirtėjai čia pat nakvodavo ir anksti rytą vėl stodavo į darbą.

Laiškas Redakcijai

Didž. Gerb. „Mūsų Kelio“

Redaktoriam!

Prašau Gerb. Redaktorių paskelbti savo laikraštyje šiuos mano žodžius: Nuo pat savo nuvykimo į Jung. Amer. Valstybes 1946 m. turėjau nemažą laisvą iš Europoje vargstančių lietuvių tremtinių ir kiek pajėgdamas į laisvą atsakinėjau. Praeitų metų vasaros gale sunkiai susirgau ir ligi šiol nesu visai pasveikęs. Jau prieš ligą buvo susidariusi neatsakytų laisvų nemaža krūvelė, į kuriuos tačiau maniau: nors pavėluotai atsakyti. Bet dabar neatsakytų laisvų prisirinko keli šimtai ir todėl visai nebenuomatau, kad bepajėgiau į juos atsakymą duoti. Antrą vertus, mano atsakymas į laisvą menkos būtų ir vertės, nes laisvuose visuomet prasoma vienokia ar kitokia paslauga, o tuo tarpu visai esu nepajėgus bet kam pagelbėti.

Todėl, savo draugus, bičiulius ir pažįstamus ir nepažįstamus savo tautos brolius ir seseris labai prašau man atleisti už neatsakymą į laisvą bei už neatlikimą prašytų paslaugų. Esu vis dar nepasveikęs ir visai neprasikūręs, todėl ir kreipėsi į mane prašant šios ar tokios pagalbos nėra prasmės.

Priimkit, Pone Redaktoriau, mano aukštos pagarbos pareiškimą.

R. Skipititis

Chicago 1949. I. 31

Kertama buvo organizuota, brigadomis. Miško medžiaga į sandėlius buvo išvežama raudonosiomis gurguolėmis.

Taip pavergtas ir suniekintas lietuvis, kaip baudžiauninkas, su bolševiko būžūnu yra prievarta varomas naikinti savo mylimųjų miškų, kuriuos gražiai apdainavo dainiai ir išgyrė poetai. Miškai per amžius buvo lietuvių prieglobstis: jie priglaudė jį nelaimėse, maitino, gynė nuo priešų ir marų. O šiandien tenai visu nykumu skamba poeto Maironio žodžiai:

Miškas ūžia, verkia, gaudžia.
Baisūs kirviai juos išskynė...

O nuliūdimas lietuvių širdį taip baisiai spaudžia... Matyti, kad daugelis patriotų nepaklūsta ne okupantų būžūnui ir savo rankomis atsiskako

naikinti savuosius miškus, nes toliau tame pačiame straipsnyje skaitome:

„Tytuvėnų darbo valstiečiai laiku pastebėjo ir padėjo sutriuškinti buožinį sabotažą. Kalvių kaimo buožės Stasiulaitis, Klimas ir Zaltauskas mėgino vengti miško ruošos darbų. Su aktyvo pagalba buožiniai kenkėjai buvo demaskuoti ir priversti įvykdyti miško darbus.“

Nuvykę į kirtavietes radome miško pramonės ūkio darbuotojus nepasiruošusius. Daugelis pūklų buvo be rankenų. Stigo priėmėjų: vietoje 60 tebuvo 6 techniniai darbuotojai. Nugalėjome šią klūtį, pasiūkauk darbuotojus iš Tytuvėnų miško pramonės ūkio.

„Blogą vardą kelmiečių tarpe pelnė girininkas Pavlovas, kuris klaidinavo valstiečius, nurodymas netikslas biržės ir abejingai žiūrėdamas į

masinį kirtėjų dalyvavimą ruošoje. Neaišku, ar Pavlovas nesupranta valstybinio plano reikšmės ar iš viso jis per apsirikimą pateko į tarybinio darbuotojo pareigas...“

„Organizuotumas, socialistinis lenktyniavimas, griežta įskaita bei kontrolė padėjo Tytuvėnų valsčiuje pirmą laiką įvykdyti sezoninį miško ruošos planą.“

Visa tai rodo, kokiu baisiu teroru bolševikai verčia naikinti savuosius miškus. Čia aprašomosios apylinkės žmonės buvo nuvaryti kirsti Vainagių mišką, esantį už 40 km nuo šios vietovės. Ten jie buvo vertiami žiemos šaltįje miške naktį miegoti. O Vainagių apylinkės žmonės, aišku, buvo atvaryti tokiam pat paniekinimui į Tytuvėnų miškus. Kodėl bolševikai taip daro — yra aišku.

Tai šitokių tų bolševikų baigiančių naikinti didingus mūsų miškus. Kaukazo plėšikas Jozifas Džugašvilis, pradėjęs savo amatą nuo atskirų asmenų ir bankų plėšimo, prisikasė iki plėšiko, nuogai apiplėšančio iš-

stias tautas ir valstybes. Ir tai darosi XX amžiuje...

Dabar bolševikiškasis „poeta“ Teofilis Tilvytis galės per radiją ir mums perskaityti drąsiai savo „poemą“: „Ir štai ant lauko pliko — vienas urėdas su eigu liko...“

IR NUKALBĖJO PRO ŠIKŠNELE...

„Tiesos“ 253 n-ry paskelbtas „Iš Vakarų Vokietijos zonų grįžusių lietuvių moterų kreipimasis į demokratines Anglijos ir J.A. Valstybių moteris, kuri „pasirašė“ šešiolika grįžusiųjų moteriškių. Tame „kreipimesi“, tarp kito, rašoma: „Vakarinėse zonose, taip vadina mose DP stovyklose, sutelkti lietuviai jau seniai būtų kompaktine mase grįžę į Tėvynę, kur jų laukia giminės, artimieji, tautiečiai...“

Tačiau tam trukdą „komitetininkai“, kurie esą saujelę fašizmui parsidavusių žmonių ir Hitlerio draugų... Toliau išdergiama viskas šlykščiausiais žodžiais pagal nusistovėjusį NKVD leksikoną, kurį moteris tikriausiai negalėtų sugalvoti, ir tuojau pat žadama „aukso kalnai“ grįžantiems. Įdomiausia, tačiau yra pati užbaiga: „Mes krepiames į demokratines Anglijos ir JAV moteris. Padarykite viską, kas galima, kad suvaržymai, trukdymai lietuviams grįžti į savo Tėvynę būtų pašalinti. Kreipkitės į savo vyriausybes, organizacijas ir spaudą, kelkite viešumon DP stovyklose viešpataujančią terorą, protestuokite prieš fašistinių žmogžudių ir Hitlerio tarnų veiklą, gelbėkite Lietuvos moteris ir vaikus. Padėkite tiems, kurie jau seniai ištroškė tik vieno: — grįžti į namus!“

Idomu, kodėl šį kartą Anglija ir JAV vadinamos demokratinėmis? Juk sovietų spaudoje šie kraštai vadinami tik fašistiniais, kapitalistiniais ir karo kurstytojų kraštais... Žinome, tai yra „Made in NKVD“.

Alb. Plūmptis

Technikos triumfas...

(Pradžia 6 pusl.)

daujamu asmeniu. Kiekai užverstų pigios vertės geltonąją spaudą, dektętyviniais romanais.

Bažnyčia — ypačiai protestantiškoji — negalėsianti sutelkti daugiau tikinčiųjų pamaldoms, negalinti padaryti didesnės įtakos.

Laikraščiai pila tikrai sensacijas: kas, kaip ir ką nužudė; kas ką apipilė; kas padarė kitokį nusikaltimą.

Mokyklos nepajėgia įsikepti mokinių sielos aukštesnių vertybių meilės. Girdėjau tvirtinant, jog vieno 100.000 gyventojų miesto mergaičių mokykla turinti vos 30% gėtvės nepažinusių mokinių.

Turint visa tai galvoje, galima įsivaizduoti, kokiuose pavojuose atsivėrusių mūsų tremtinių, įsileidami didmiesčių gyvenimą. Tačiau kartu su pasitenkinimu tenka konstatuoti, kad bent lietuvių ligi šiol laikosi gerai. Iš gimtosios žemės atsineštas atsparumas ir dorybingumas dar padeda.

Čia suminėti dalykai rimto susirūpinimo. Vakarų kultūra, kol ji bažnyčios krikščionybėje, vis dėlto dar gali spirti negerovėms.

Naujas sonatų vakaras

Vasario 17 d. Dillingeno mieste, Naujojo kino salėje, rengiamas naujas sonatų vakaras. Programoje Roberto Schumanno, Kazio Viktoro Banačio ir Hanso Pfitznerio sonatos smuikui ir fortepijonui.

Schumanno sonata a moll, pažymėta opus 105, yra jau subrendusio meistro kūrinys. Pro jos alstringą romantinį stilių, perpintą saulėtų žaislingumu antroje dalyje, prasižveržia gili dramatinė gaida: tai jau kenčiančio kūrėjo sielos būseną, rezignacijos tonais nuaidint per visą veiklą.

Banačio sonata d moll pasižymi gilia elegine nuotaika. Trumpa fortepijono įžanga, pagrįsta lietuvių liaudies motyvu, sudaro lyg prologą dramai, vykstančiai Lietuvoje. Plačiai skamba lietuviška gaida. Pirmą dalį — Allegro con brio — prasideda neramiu sinkopuotu motyvu, kuris, plačiai išvystytas, išsileja į širdį pagaujančią lopsinės motyvą, lopsinės, kuri gyvenimo rudenį atbudo sielos gilumoje. Ją greit užlopiną neramūs dramatiniai ritmai. Temų perdirbimas vyksta pasacagilijos formoje. Niūri žemų tonų fortepijono tema primena varpų gaudesį liūdną šermėnų dieną. Smuikas įsiterpia su bažnytinę psalmę. Gaudėsų plinta,

smarkėja. Išsileja į platų dūmėjimą. Pagaliau sutirštintas dramatinis įtampa grįžta prie pirmos neramos temos, atkartoja lopsinės motyvą ir baigiamą plačiąsias stiprias akordais.

Antroje dalyje rondo formoje girdisi sarkastiškas gyvenimo šokis. Antroje tamoje ta pati lopsinės melodija, apversta ir apipinta aštriu harmoniniu disonansu, skamba kaip skaudi gyvenimo ironija. Trečioji tema — eleginis dainuojantis Andante — įneša kiek ramumo, atoslūgio. Pasikartojus dar pirmoms dviem temoms, dalis betarpiškai pereina į epilogą, kur randama išplėsta įžangos melodinė medžiaga, simbolizuojanti lietuvišką gyvenimą.

Pfitznerio sonata e moll op. 27 susideda iš trijų skirtingo charakterio dalių. Pirmoje dalyje su pilna išraišką tema prasiveržia eleginė nuotaika. Vietomis prieina iki dramatinės įtampos. Būdingas viduryje naujas romantinis epizodas. Antra dalis pasižymi laisva fantazijos forma, pasigauna iškilios patetinės nuotalkos. Finalas — blizgantis pergalės triumfas, pagaujančias savo virtuozizmu bei nuotalkos pakilumu.

Konzertą atliks smuikininkas Izidorius Vasyliūnas ir pianistė Horta Wieser. Pradžia 8 val. vakara,

Komunistai žalingesni už Hitlerį

D. Britanijos kancleris Sir Staford Cripps pareiškė, kaip nurodo Associated Press, kad komunistų ekonominis sabotažas Vakarų Europai esąs pavojingesnis, negu Hitlerio armijų padaryti sunaikinimai. NYHT priduria, kad nors jis kalbėjęs parlamente, tačiau savo pareiškimą labiau talkos gyventojams už kanalo, negu saviesiems. Jis kvietė bendradarbiauti, kad būtų galima užkirsti kelią kominformo penktosios kolonos sukeltam chaosui, nes ši kolona esanti per daug aktyvi visuose demokratiniuose kraštuose.

„Puolimas yra nukreiptas į Europą“, sakė Cripps, „nes Sovietų Sąjunga tikisi, jog sukeliant chronišką valstybės šilpumą, kaip tai padaryta Čekoslovakijoje, bus galima palmti valdžią į savo rankas. Šis šaltasis karas reiškia daugiau negu vien tik propagandą. Su ją nebutų jau taip sunku susidoroti, bet jis skverbiasi į visų demokratinių kraštų ekonomi-

nį gyvenimą per vietos agentus ir kominformo sąjungininkus...“

„Streikai, neekonominės politikos nurodymai, keliama nepasitenkinimas, išaukiamas nepriteklus, puolimas bet kurios rūšies ginklavimas, kuris galėtų demokratinius kraštus apsaugoti karo atveju... Tai tikrai liūdna pagalloti, kad taip daug patriotinių Europos tautiečių įsivilia į veiklą, kuri yra priešiška savo tautiečiams, prisidengdami šukiais, kurie

Kova dėl Kravčenkos

Šiuo metu Paryžiuje vykstanti V. Kravčenkos byla su prancūzų komunistų laikraščiu kelia visuotinį susidomėjimą. Ją komentuojamas šveicarų kairiųjų demokratų laikraštis „National-Zeitung“ kreipia ypatingą dėmesį į tai, su kuriuo skubumu Sovietų vyriausybė išdavusi išvažiavimo vizas pareikalautiems liudininkams, ir rašo: „Tai yra tik dėl to, kad Sovietų vyriausybė, nors ir netiesiogiai, pati dalyvauja Kravčenkos byloje. Jai būtų buvę visiškai lengva paskelbti, jog reikalaujamieji liudininkai nesurandami, arba bet kuriuo kitu būdu sukludyti jų kelionę į Paryžių. Jeigu taip nepadarė, aišku, rusai tikisi iš tos bylos ir šios tokios naudoti sau. Kompromitacija, kuriuos šiaip jau buvo

galima laukti, būtų buvusi per didelė, o grynai teisiniais motyvais padarytas sprendimas būtų sukėlęs daug mažesnio dėmesio negu byla, kurioje reikšmės eina apie tai, kas yra pats Kravčenko ir ar galima tikėti, jog jis pasakė teisybę. Laukiama, kad jis viešai pavaižduos vidutinį Sovietų Sąjungos gyvenimą. Tai pirmas atvejas, kada vieni prieš kitus susitikus vidujiniai ir užsieniniai sovietų režimo gynėjai ir sovietinės sistemos atkritėliai ir tai įvyks neutralioje instancijoje. Šis susitikimas jaudina beveik daugiau negu tie dokumentai, kuriuos Kravčenko turi savo lagamine ir kurie turi įrodyti, jog ginčijamos knygos autorius yra tikrai jis pats.“

Meilė, viltis, kovotojų dvasia...

(Pradžią 4 pusl.)

reiviai, matyt, miegojo, nes nenubėgo miestelin, Mūs grandinei praeinant pro trobesius, pradėjo į mus šaudyti. Tuomet apsupom namą, įėjom į priemenę ir pareikalavom, kad pasiduotų. Bet jie neklaušė: sulindo po lova. Kadangi bolševikai buvo pasirengę šauti, kas įeis į vidų, tai mes, palieję šelmininkui su šeimyna išėiti lauk, jėga juos priverstėm nutilti. Einant mūs grandinei per miestelį, sutiko mūs vienas kareivis savo motiną. Tai buvo Adomaitis. Puolė motina jam į glėbį, iš džiaugsmo verkdam, kad sūnelį pamatė. Sūnus pareiškė, kad dabar neturi kada su motina kalbėti. Kai kautynės bus baigtos, tuomet sugrįžęs pakalbės.

Tą dieną kautynes laimėjom ir džiaugėmės, kad bolševikams užkirtom svarbų kelią į Lietuvą.

Alytus (II. 13).

Pirmasis pėst. pulkas dar nebuvo susiorganizavęs, o jo daliniai neisėję ne būtiniausio karinio mokymo, kai vasario 12 d. raudonieji pradėjo Alytaus puolimą, kad išėitų į Nemuno ribą ir testų jau minėtąjį Kauno supimą iš kairės. Vasario 12-sios naktį prieš spaudžiamos mūsų užtvartos pradėjo besikaudamos trauktis. Pulko vadas karin. Antanas Juozapavičius su 1-ja kuopa ir dviem sunk. kulkosvaidžiais skubėjo į pagalbą puolimo kryptimi prieš raudonuosius. Tuo pat metu mieste pasilikušiemis neseniai į pulką atvykusiems savanoriams buvo išduodami šautuvai, o vyrai čia pat prie ginklų sandėlio buvo mokomi, kaip reiklia užtaisyti ginklus.

Prieš šį raudonųjų puolimą, pastarieji buv užėmę barą: Perloja, Daugai, Butrimonis. Mūsų šiek tiek šalia sparnė dar neva laikė barą pakrikę, demoralizuoti besitraukiantieji vokiečių daliniai, kurie, raudonųjų puolimui prasidėjus, tuojau pat pasitraukė. Tuo būdu mūsų jauno pulko dalinius priešas pradėjo spausiti iš abiejų pusių. Čia vėlgi prisimintina, kad ir Alytuje, kaip ir Kėdainiuose, raudonųjų buvo suplanuota sukilti iš vidaus, pačiame mieste (ak, ta pasenusi komunistinė, o ir šiandien tokia madinga raudonųjų taktika, naudojama visame pasaulyje). Tik ar visi kraštai ir žmonės, kaip kad maža lietuvių tauta jau prieš 30 metų, ją pažįsta — tokia nieksinga, kruvina, totalitine, žodžiais nenusakoma...).

Pagaliam, raudoniešiemis pradėjus puolimą žymiomis jėgomis, pulko vadas karin. Juozapavičius skuba į miestą, į kareivines, kad galėtų pasikubomis organizuoti pulko pasitraukimą ir išgauti brangų turtą — ginklus. Mat, buvo pasitvirtinus žinia, kad subolševikėjusių vokiečių dalinių liekanos ne tik pasitraukė iš savo „laikomo baro“ mūsų pulko dešiniajam sparnė, bet ir iš pačio Alytaus miesto. Tuo tarpu net vokiečiai „Maximai“ (sunk. kulkosvaidžiai) pasigirdo iš raudonųjų pusės... Ir čia, vadovaudamas ginklų transportui, raitas pulko vadas ryžtasi lemiama žygiui — permesti iš paskos vežamus ginklus per Nemuno tiltą. Deja... Pirmojo pėstininkų pulko vadas karin. Antanas Juozapavičius žūsta nuo raudonojo pasaulinio kulkos... Tai pirmasis nepriklausomos Lietuvos kariuomenės karininkas, žuvęs nepriklausomybės kovose dėl Lietuvos laisvės. Prieš pastarąją raudonųjų okupaciją Alytaus miesto kapines puoselėsidus karin. Juozapavičiaus paminklas, artilerijos sviedinių stulpas ir masyvinė plieno grandinė papuostas.

Didvyriškai žuvus pulko vadui, išblaškyti mūsų daliniai traukėsi, vietomis besikaudami, Simno, Briunų kryptimis. Žaliosios miške vieną dalinį netikėtai užpuolė ir nuginklavo vietiniai raudonieji. Štame susirėmime žuvo pulko sudėties karo valdininkas Ruzgas.

Alytaus nesėkmė yra pirmosios lietuviams nepavykusios stambesnio masto kautynės su raudonaisiais. Tačiau ir čia, užėmę Alytų, raudonieji toliau nebeuolė patyrė, kad tą pačią vasario 13-ją lietuviai sumušė jų dalinius ties Jėznu ir užėmė miestelį.

Cia reikia vėlgi pasakyti, kad, tik giliai pažįstant raudonųjų organizuotą sąmokslą, jų visa žudantysis metodas ir slapčiomis puoselėjamas viltis, jie, pradėdami Alytaus puolimą, tikėjosi apsupsi Kauną iš pietų pusės ir užimti visą Lietuvą. Jie tikėjosi, kad sukils Lietuvos miestų igulose stovinčios ir besitraukiančios ir plėškaujančios vokiečių spartakinin-

kų (raudonųjų) dalys, o ir vietiniai raudonieji padės suvartyti broližadišką pirmųjų Lietuvos patriotų savanorių-kūrėjų dalinio nugaron... Deja! Dievas ir Tėvynė buvo su mumis. Laimėjo tikrieji Lietuvos sūnūs.

Netrukus, vasario 15 d., raudonieji buvo išmūšti ir iš Dainavos šalies sostinės — iš Alytaus miesto. O pagaliau tais pat 1919 m. po visos eilės daugiau ar mažiau sudėtingesnių, platesnio masto karinių operacijų (Deltuvos III. 28, Zasių — IV. 7-8, Pagirų — IV. 27, Ukmergės — V. 3, Panevėžio V. 17-23, Kurklių — V. 18, Kupiškio-Utenos — V. 26. 31.) kurių nei vieta laikraštyje, nei šio rašinio tikslas (tai jau visų kovų prieš raudonuosius ir prieš kitus šio miesto Lietuvos priešus — bermontininkus, lenkus — Nepriklausomybės karo apžvalgos reikalus) neleidžia šiuokart plačiau peržvelgti.

Pabagai nors trumpai primintinis Zarasų kautynės — VIII. 24-31, kuriose dalyvavo abi mūsų jėgų — Ukmergės ir Panevėžio — grupės. Zarasai buvo užimti VIII. 25. Po šios operacijos Panevėžio grupės dalys pasiekė Dauguvos krantus, kuriuose ir įsitvirtino. Raudonieji klek ilgai išsilaikė (iki IX. 27) Ukmergės grupės bare ir linijoje Gryva-Lugai-niškliai. Tuo būdu Zarasų operacijos nulėmė mūsų karą su rusais-bolševikais. Iš Maskvos diriguojamos raudonųjų pastangos — Lietuvoje įkurti tarybų valdžią — sužlugdo išsam dvidešimtmečiui (ligi II-jo Pasaulinio karo). Pagaliau 1920 m. liepos 12 d. Maskvoje buvo pasirašyta Lietuvos-Sovietų Rusijos taikos sutartis, pagal kurią Sov. Rusija pripažino Lietuvos atsiskirymą ir visišką jos nepriklausomybę lietuvių gyvenamose srityse, su Vilniaus ir Gardino miestais.

Už Lietuvos ir JAV vėliavas

Pagaliam, nors gan prabėgomis peržvelgę pačias pirmąsias mūsų Nepriklausomybės kovas ir prisiminę jose sudėtas kraujo aukas, nepamirškime ir vieno pilkojo kario, pareigos didvyrio, kuris žuvo fronto užnugaryje, paaukodamas savo jauną gyvybę, atsakingam sargybos ir visos Lietuvos garbės poste.

1919 m. sausio 15 d. Kauno komendantūros dalinys padaugėjo dar vienu savanoriu. Tai buvo Pranas Eimutis, apie 21-rių metų amžiaus ūkininkaitis. Būdamas gabus, sumanus vyras, komendantūros elinlis Pr. Eimutis buvo paskirtas į mokomąjį dalinį.

Praėjus apie porą mėn., kovo 18 d., Pr. Eimutis buvo paskirtas sargybon prie „Metropolio“ (vėliau „Lietuvos“) viešbučio. Anuo metu tame viešbutyje buvo apsistojusi Jungtinių Amerikos Valstybių ekonominė Misija, turėjusi tikslą iširti naujai atsistatantios mūsų nepriklausomos

valstybės ekonominę būklę ir, radus reikalo, teikti Lietuviai reikalingą pagalbą.

Kaune dar tebesibastė dėl pralaimėto karo įtūžę vokiečių kareiviai. Savaimė suprantama, kad I-ji Pasaulinį karą nulėmusios Amerikos Misijos rezidavimas to meto laikinojoje Lietuvos sostinėje Kaune — vokiečiams buvo tikra rakštis pačioje skaudžiausioje vietoje. Ir kada iniršę vokiečių kareiviai mėgino įsiveržti viešbučio vidun, kad išžudytų JAV Misijos narius, poste stovįs komendantūros sargybinis Pranas Eimutis drąsiai užstojo piktadariams kelią, paruošdamas ginklą ugniai. Nelaimė vienas besitraukiančių vokiečių suspėjo anksčiau spustelėti savo ginklo nuleidžiamąjį įtaisą, ir... sargybinis Pr. Eimutis garbingai žuvo poste, mirtinai sužeistas į vidurius. Tačiau kilni lietuvių sargybinių pareiga, JAV Misijos atstovų gyvybė ir Lietuvos garbė buvo išsaugota. Pr. Eimutis ryžtingumas, sargybos dalinio sukeltas aliarmas ir bendras tada Kaune viešpatavęs įtempimas tarp lietuvių ir okupantų vokiečių dalinių, atėmė užpuolikiams drąsą. Nukovę Pr. Eimutį, vokiečiai į viešbučio vidų nesiveržė.

Ne be reikalo didvyrišką Pr. Eimutis atminimą buvo įamžinęs Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų-Savanorių Sąjungos Kauno Skyrius, Pr. Eimutį pasirinkęs savo šefu. Šiuo kukliu sargybos vyru didžiuojasi ir didžiujasi visa lietuvių tauta, kuri nuo pirmųjų Nepriklausomybės kovų pradžios ligi šios dienos jautia didžiulę tikrosios JAV demokratijos ir jos karinės galybės moralinę ir materialinę pagalbą.

Ir taip pirmosios Nepriklausomybės kovos, kaip ir jose žuvusieji pirmieji anuomet atkurtos mūsų kariuomenės daliniai vyrai, nepertraukiama grandine surišo nuo neįžvelgtamų amžių glūdumos dėl savo žemės ir žmonių besigrumiantį, palyginti, negausią lietuvių tautą. Tautą, kuri ir ligi šios dienos nekapitulavę, raudonojo pasaulinio slaubūno nlokojama. 2-jo Pasaulinio karo nusiaubtoje, griuvėsiais nusėtoje senutės Europos žemėje, namuose pasilikusi, tremiama, kankinama ir žudoma didžiausioji mūsų tautos dalis, užsigrūdinusi tiek Algirdo, Gedimino, Kęstutis ir Vytauto Didžiojo, tiek pirmųjų kūrėjų-savanorių pulkų dvasia, ligi šios minutės tvirtai laikosi savo dar nepalaužto pasitikėjimo žmonių sąjone, Dievu, savo tėse ir teisės bastionu. (O gal ir čia militarizmas, brangūs viso pasaulio tautų žmonės?... Mes, benamiai tremtiniai, ugningai pasididžiavimo žvilgsniu savo mintyse perversime tėvynės kaimus ir miestus, laukus ir miškus. Kovojantiems ir žūstantiems broliams ir sesėms lietuviams žemai lenkiame savo galvas ir mušamės į krūtinę.

— Atleisk jiems, Viešpatie!... Atleisk mums, Lietuvai! — — —

Skautiškuoju taku

Dievui, Tėvynei ir Artimui

(Pradžią 2 pusl.)

rint sunkių tremties sąlygų, kai kuriais atžvilgiais prilygo toms gražioms ir neužmirštinoms skautų stovykloms, kurias laisvės laikais buvome surengę nepriklausomoje Tėvynėje gražioje Aukštosios Panemunės, Pažaislio, Karmėlavos pušynuose ar prie seno istorinio Birutės kalno mūsų puikiame Palangos pajūryje. Viskas tai rodo, kad ir tremtyje ir emigracijoje, jei tik sąlygos bent kiek leidžia, mūsų skautybė turi pasisekimą ir suteikia tremtiniams jaunuoliams ir jaunuolėms daug paguodos, džiaugsmo ir naudos. Ar tai stebėtina? Ne, nes mūsų vėliavose įrašyti šūkiai „Dievui, Tėvynei ir Artimui“ ar nėra vieni iš pačių gražiausių, o gal net ir patys gražiausieji, ir ar jie netinka visur, kur mes bebūtume, ir visose aplinkybėse ir sąlygose, i kokiais mes bėpatektume? Kas gali būti gražesnio, kaip dirbti ir aukotis Dievui, Tėvynei ir Artimui? Ir dirbti ne paniūriai, ne nusiminus, ne užsidarius savyje, bet visiems drauge, lenktyniaujant, geroje nuotaikoje, savarankiškai, išradimai, drąsiai, ryžtingai, iekant ir surandant progi geriamas darbams, ir tuo pačiu laiku lavinant savo geras jausmus, gabumus, protą, stiprinant morale, grūdinant savo dvasią ir kūną. Toks jaunimo auklėjimo metodas bu-

vo geras ir naudingas nepriklausomoje Lietuvoje, jis yra naudingas dabar tremtyje ir bus dar labiau reikalingas ir naudingas tada, kada teks mums išsikirstyti ir išsibarsyti tolimuose ir svetimuose kraštuose.

Sąryš su tuo norėtusi pabrėžti skautų vadų reikšmę ir jų pareigą, tų vadų, kurie bus ypatingai reikalingi ateityje ir kurių stoka labai jautriai pajusime tolimesniam mūsų kilnojamo gyvenimo tarpsnyje — emigracijoje ir išsiklaidyme. Pareikime kuo daugiausia skautų vadų mūsų jaunuosius Amerikoje, Kanadoje, Australijoje, Brazilijoje, Venecueloje ir kitur. Tie vadai bus ten labiau reikalingi, negu dabartinėje tremtyje, ypatingai ten, kur neturėsime savų lietuviškų mokyklų, o jų, atrodo, daug kur neturėsime. Aktin-gas ir sumanus, nors ir jaunesnio laipsnio, skautų vadas ten suburs apie save lietuvių jaunuosius ir atitrauks juos nuo svetimųjų įtakos. Tuo tarpu ten, kur neturėsime nei savo skautų nei šiaip jaunimo vadų, ten mūsų jaunimas daug greičiau, negu mes dabar įsivaizduojame, paskės svetimybų jūroje ir lietuvių tautai bus žuvęs. Išsilaikys tik kai kurių labai stiprių ir be galo atsparių lietuviškų šeimų vaikai. Tad, kol dar yra šiek tiek laiko, daugiau dėmesio ir pastu-ruošimo būsimajai lietuvių skautų

Laiskas „K.K.“ iš Paryžiaus teismo salės

Kravčenkos byla Paryžiuje

GELEŽINĖ UŽDANGA PARYŽIAUS TEISMO SALEJE. PRANCŪZAI KOMUNISTAI GINA... MASKVA. SENSACINGI PARODYMAI. DP LIUDIJA. „MAZASIS NURNBERGAS“.

Pradėkime nuo Maskvos. „Pravda“ teikėsi keletą eilučių paskirti Kravčenkai jo bylos proga. Aišku, kad ne kas kitas, o naujasis milijonierius Konstantinas Simonovas turi tą garbę išplūsti Kravčenką. „Rusų klausimo“ pamfletistas Kravčenką išvadina — rupūžę, žiurkę, šlykščiu išdaviku... Simonovas mano, kad procesas turės pasauliui parodyti, kokie „karo kurstytojai slepiasi už šios bylos organizatorių pečių“. Tie karo kurstytojai bus demaskuoti visų pasipiktinimu, tikisi Simonovas.

Kravčenko turi kitą nuomonę. „Aš myliu savo tėvynę ir vieno tenoriu: tėvynės išsivadavimo iš sovietinės vergijos“, pareiškė Kravčenko žurnalistams.

„Aš pasirinkau laisvę, kuri man labai brangiai kainuoja“, tęsė toliau. „Aš noriu visam pasauliui parodyti, kokia baisi vergija vyksta mano tėvynėje“. Kad jis rašo ir sako tiesą, Kravčenkai paliūdyti pusšimtis liudininkų iš DP stovyklų Vokietijoje, Austrijoje ir Italijoje. Kas tie liudininkai?

„Mano liudininkai nėra melagingi ar netikri. Tai žmonės, kurie pažįsta ir žino sovietinio gyvenimo realybę ir mizeriją. Jie žino rusų, ukrainiečių, baltgudžių gyvenimą po N.K.V.D. diktatūros letena. Man tikslas buvo surinkti visų klasių liudininkus: Kolchozinius, kaimiečius, darbininkus, inžinierius, smulkius miestelėnus, mokytojus.“ Tai žmonės visokio amžiaus ir visų socialinių klasių, kokios yra Sovietų Sąjungoje, bet turį bendrą žiaurą patirtį: pergyvenę Sovietų Sąjungos tautų mizeriją...

Stai, drauge Simonovai, kas „slepiasi“ už „rupūžės Kravčenko“ pečių...

Saltasis karas tebevyksta...

Kam tas didelis triukšmas? Kodėl taip jaudinasi dėdė Stalinas ir sky-staliežuvis Simonovas? Kodėl iš pačių didžiųjų patrankų pliekia į Kravčenko viso pasaulio komunistiniai tūzai?

„Varnos krankia pavojuje“, sako-ma. Taigi — ne vistik Maskvai: ar Kravčenko laimės ar pralaimės šią bylą. O yra didelių vilčių, kad laimės. Taigi — Maskva mažų mažiausiai prakil šitą barą šaltajame kare. Nedidelėje salėje — 11x5 m² — stovi Rytai ir Vakariai vieni prieš kitus. Ir koks paradoksas: Rytus gina niekada juose nebuvę ir negyvenę Vakarų komunistai, kai Vakarus — gyvybės kaina išsipirkę iš Rytų nelaisvės krauju ir kūnu Rytų žmonės...

Vienas tik būdingas dalykas neduoda ramybės: kodėl taip ši pavojinga „taika“ byla kaip tik prasidėjo ir vyksta tada, kada visas pasaulis kraustosi iš proto dėl taikos... Kai Stalinas siūlo alyvos šakelę, ka-Tru-

manas kviečia Washingtoną Staliną, kai, atrodo, visas pasaulis pradeda ruoštis taikos miegui...

„Scenoje nieko nėra nereikalingo“, sakydavo Stanislavskis. Būkime tikri, kad ir Kravčenkos byla su „Les Lettres Francaises“ nėra prasidėjusi „nepatogių laikų“... Ko Maskva rėkia, kad Byla esanti „atvira karo kurstymas“?

Truputis istorijos

1947 m. lapkričio 13 d. „Les Lettres Francaises“ išspausdino neva amerikiečių saugumo valdininko Sim Thomas straipsnį „kaip buvo sufabrikuotas Kravčenko“?

Straipsnis tvirtina, kad knyga „Aš pasirinkau laisvę“ parašė ne pats Kravčenko, bet amerikiečių žurnalistas, ir t.t.

Per advokatą Danet, V. Kravčenko patraukė „Les Lettres Francaises“ ir Sim Thomas teismo atsakomybei, reikalaujamas 3 milijonų frankų nuostoliams padengti.

8 dienoms praslinkus „Les Lettres Francaises“ išspausdino daugelio komunistų pasirašytą laišką, kuriame Kravčenko visap apšmeižiamas. Laišką pasirašo daugelis žymių prancūzų komunistų, be to, Sayers, Kann ir generolas Donovan — žymūs amerikiečių komunistų vadai. Pastarasis aukštas pareigūnis Vidaus Reikalų Ministerijoje... ir įtakingas Washingtono sluoksniuose!

1948 metų liepos mėnesio bėgyje teismo keliu paaiškėjo, kad nėra iš viso tokio Sim Thomas... Tad lieka atsakingas laikraščio direktorius Claude Morgan. Be to, ir Wurmser, vienas iš laikraščio bendradarbių, prirašęs daugybę pamfletų prieš Kravčenko. Byla buvo nukreipta prieš juos.

Pagal Prancūzijos įstatymus Kravčenko inė 2 milijonus frankų, kuriais, jei pralaimės, turės apmokėti bylos išlaidas. Buvo visa laiką manoma, kad byla bus atidėta. Komunistai net ir nesitiki, kad Kravčenko išdrįs Paryžiu atvykti. Todėl ruošėsi tik „liežuviams“. Bet Kravčenko atvyko ir visų nustebimui byla prasidėjo. Visi Kravčenkos liudininkai į teismą stėjo laiku, kai tuo tarpu komunistų liudininkai ir dabar dar nėra susirinkę.

Liudininkai iš anapus...

Kas tie Kravčenkos liudininkai? Į salę suėjo sunykę ir ligoti, palaužti žmonės. Vieną, Andrejų Vasilkovą inė su neštuvais. Jis buvo finansų ministerijos tarnautojas Charkove. Su žmona slapstėsi miškuose ir pėsčiomis bėgo per Lenkiją, Čekoslovakiją, Vokietiją — sovietų zona. Stal Mikhail Pasetnik, inžinierius, nacių išvėžtas ir kankintas. Stal rąšytojas Sylenko, kalėjęs kartu su Timošenko sūnumi. Vos spėjo pabėgti iš sovietų replių, buvo sugautas vokiečių ir ne-žmoniškal kankintas. Stal viena iš daugelio tūkstančių rusų Kornienko — Sharf laukia progos pasakyti teisybę apie Stalino rojų. Stal Sibiro kankinys Kyslo, prie — 40° pabėgęs iš bolševikinio pragaro ir 5 valandas sužeistas gulėjęs sniege... Ir taip visas pusšimtis! Ponškar, turėjęs dvi karves ir arklių ir už tai kolektyvizacijos metu gavęs „iki gyvos galvos“. Dniepropetrovsko inžinierius Babinin, kalėjęs pas rusus, pas vokiečius ir vėl pas rusus...

Mes juk žinome...

(Pabaiga kitame Nr.)

vilties simboliais, dar kartą sustiprins savo širdyse didžiąją pareigą Tėvynei, kurią jie yra įsirašę į savo organizacijos vėliavas.

Mieli Broliai ir Seserys, mylėkime savo Tėvynės laimingą praeitį, bet dar labiau mylėkime savo Tėvynę, paskendusią varguose ir nelaimėse. Mylėkime, o iš tos meilės išplauks ir pasiryžimas ir jėga savo Motinai — Tėvynei dirbti ir už ją aukotis. Išvykdami iš dabartinių tremtinių stovyklų, iš supuvusių barakų ir sugriautų kareivinių, i kitus kraštus, nuneisime skautiškų vėliavų, bet išdidžiai ir garbingai neškime jas visur, kur tik mes busime, ir pagaliau per įvairias kiliūtis ir visokius kelais nuneškime jas i ten, kur buvo mūsų skautiškų vėliavų pradžia, ir kur prieš 31 metus buvo padėtas pagrindas Vasario 16 dienos šventei — i Mūsų Vilnių.

STASYS RAŠTIKIS,
Didelis skautų bičiulis

Mikolaičikas kaltina Sovietus

Pernai iš Lenkijos pabėgęs Stanisław Mikolajczyk, buvęs egziliškos vyriausybės ministras pirmininkas, „liaudies“ vyriausybės Lenkijoje ministras pirmininko pavaduotojas, Londono Sampson Low knygu leidykla iškėlė stambų veikalą. Toji leidykla praėjusių metų pabaigoje knyga „The Pattern of Soviet Domination“, 344 pusl., paskleidė knygų rinkoje.

Jau antrą kartą įdomiai skamba: „Sovietų viešpatavimo pavyzdys“. Autorius karo metu tvirtai gynė Lenkiją ne vien nuo sovietinių kėslų. Dvejis metus pabuvęs sovietų valdomoje Lenkijoje turėjo progos daug ko patirti. Ir antroje tremtyje atsidūręs per keturis mėnesius sugebėjo patiekti pasauliui naują liudininką apie siaubą Europos Rytuose.

Pirmoje dalyje autorius gana plačiai stabičiai ties buvusią Lenkiją. Galimas dalykas, ten liečiamais klausimais, Pilsudskio šešėlyje esą karininkai, „pulkinkų klika“, užsienių reikalų ministras Beck ir jo bendradarbiai daug galėtų būti skirtingos nuomonės. Jie, surastų sau medžiagos pasiteisinti, nes tos „figūros“ yra atsakingos už Lenkijos žaisimą, bet neatsargią politiką. Gi negalima ginčyti, kad socialistai ar Mikolaičiko vadina moji „liaudies partija“ neneša atsakomybės, nors netaip gausiai dalyvaudama vyriausybėje. Bet ir Mikolaičikas neper geriausiai nušviečia Lenkijos tragišką laikotarpį.

Rytų sienų klausimu stabtelta, bet labai apgrai bomis. Jis gana vaizdžiai parodo, kad tuo reikalu būta aštraus susikirtimo su sovietais. Dvi vakarinės galybės, atvirai tarus: JAV ir D. Britanija, prispyrė Lenkijai pasitenkinti Curzono linija. Mikolaičikas su kartėliu primena tą spaudimą, tačiau nutyli, jog už Curzono linijos dauguma gyventojų nenelkai. Ir čia iškyta Mikolaičiko nelogiškumas. Kai jis veržė veržiasi rytines sienas nukelti toli už Curzono linijos, staiga užgniaužia savo imperializmą Vakaruose. Autorius nerodo jokio noro prisijungti vakarines voikiškas teritorijas, nes jos eptiška i ir „istoriškai“ esančios neabejotinai voikiškos. Manau, kad neišduosiu paslapties bandydamas spėti šio nelogiškumo kilmę. Mikolaičikas, numatydamas Vokietijos prisikėlimą, ty-lomis baiminasi galimo „spaudimo“, kurio negalės atlaikyti Lenkija, net JTO talkininkaujama. Kitas reikalas su Lietuva, galima Ukraina ar Gudija.

Knygos antroli dalis, kurioje aprašoma Lenkijos būsio 1945—47 m., yra žymiai įdomesnė ir, tarčiau, „nau-dingesnė“. Čia Mikolaičikas pasirodo mokąs būti tikslu ir panaudoti gausybę dokumentinės medžiagos sovietinės Lenkijos valdžiai sudaryti. Liūdną valdžios dvejų metų istoriją yra išmarginama apybybe pavardžių, vietovardžių, tikslų datų. Visos priemonės veda į tą patį linkmę: bolševikų melagystės, apgaules, provokacijos, smurtas, kas tarnauja komunistams įkopti valdžion ir viešpatauti. Lenkų tauta pavergžiama. O tuomet iškyta šlykščios figūros: Wanda Wasilewska, Bierut ir visa gauja klusnių vergų komunistų partijai. Toji gauja nuošalyje laikėsi, kai patriotai ko-

vėsi Varšuvoje, 1944 m. rugpjūčio mėn. Jie nekėlė Katyno žudynių klau-simo, nes jis būtų sudaręs „globė-jams“ daug nemalonumų. Ji links-mai nusiteikusi pasiūlė engėjams pusvėlčiui išvežti lenkų anglis. Jei Lenkijoje padaryta pažanga ūkio sri-tyje, lenkų tauta gali sau dėkinga.

Tačiau pastabus skaitytojas liko daug kuo nepasitenkinęs. Jam liks neaišku, kurį vaidmenį atlieka slap-toji vyriausybė, kurią jis kaltina, va-dinamame ministerių kabinete. Kas tas stebėtinas gen. Malinow, kuris esmėje valdo Lenkiją? Opozicijos ap-tartis yra lėkšti. Skaitant veikalą veikl neužtinkama apie socialistus ir jų vadą Cyrankiewicz.

Knyga parašyta nesisteningai. Ta-

čiau joje politiko įmantrumu aštriai puolami sovietai už krašto pavergimą. Ji apsti trūkumų, bet vis dėlto sukelianti aiškų, tarčiau, šurpų nū-dienės Lenkijos vaizdą. Galimas da-lykas, kad ši knyga ko pamokys su-stingusius Vakariečius demokratius, kurie iki šio meto lyg nemato siaubo sukurtos, neregėtos vergijos užgro-btuose kraštuose. Jei Mikolaičikas guodžiasi dėl Lenkijos likimo, mes galėtume patiekti daugiau medžiagos dėl lietuviškojo genocido. Mūsų ne-laimei, „betvarkydami“ tarpusavio sąskaitėles, pamirštame atlikti tiesio-ginę pareigą. O čia turiu galvoje su-stingusią lietuviškąją plunksną, kuri nepajėgi bent nurodyti engėjo kaltės.

G. Rymantas

Įvairios žinios

● JAV senatorius Brien McMahon (dem.) pasiūlė, kad Trumanas ir Sta-linas viešai per radiją, prižiūrimą J. Tautų, pasikeistų savo pažiūromis. Toks nuomonių pareiškimas tiesio-giai būtų nukreiptas į J.A.Valstybių ir Rusijos gyventojus. O paskui tuo būdu galėtų ir visos keturios didžio-sios valstybės padaryti. (UP)

● I JAV kongresą įneštas pasiūlymas dėl Europai teikiamos pagalbos pra-tęsimo ir suteikimo 1.580 mil. dolerių jos atstatymui. (AP)

● Graikijos sukilėlių vadas Markos pareiškė, jog Graikijos revoliucija neatitinkanti marksizmo doktrinos ir todėl ji sušalinama.

● Vengrijoje yra dar 160.000 žydu, o Rumunijoje — 395.000. Izraelis nori išsigabenti žydus iš Vengrijos, bet Vengrija nesutinkanti išleisti jaunų žydu. Tik per 50 metų žydams iš-vykti nėra kliūčių. Izraelis šiuo metu esą 800.000 žydu ir jis noris turėti per 2.000.000 gyventojų artimiausiu metu.

● UP iš Müncheno praneša, kad iš „Die Neue Zeitung“ jau atleisti kiti 8 redaktoriai. Persitraukus dešimčiai asmenų, dar neesą užbaigtas valy-mas, pareiškė amerikietis redaktorius Foss.

● Britų leistas vok. laikraštis „Te-legraf“ praneša, jog rusai statosi bunkerį — slėptuvę sau už Berlyno. Slėptuvė esanti panaši į Hitlerio, ku-rią dabar rusai išgrįauna ir marmurą sunaudosią rusų karių paminklui pastatyti. Slėptuvėje bus 370 kam-barių. Prie jos dirba 800 vokiečių. Spėjama, jog ten tilps visa sovietų karinė vyriausybė Vokietijoje. (AP)

● Reuteris iš Maskvos praneša, kad Latvijos komunistų partija, jos gen. sekretorius Kalberzin pareiškimu, turinti sustiprinti propagandą ideolo-gijos fronte. Pirmiausia ji turinti iš-auklėti inteligentus marksizmo-leninizmo stiluje. Dabar dar esą įleistos giliai šaknys į nacionalinę ir bur-žuazinę dvasią. Per vokiečių okupa-ciją buvusios pasėtos sėklos prieš Sovietų Sąjungą. Tautinė ir buržu-azinė ideologija esanti stipriausia iš visų kitų respublikų, kurios jau gy-venančios 30 metų.

● Čekoslovakijos vicepremjeras kvietė čekus nesvarstyti daugiau ri-valinės vokiečių problemos išeinant „grynai iš nacionalistinės pažiūros“.

Jis pareiškė Čekams, jog jie sveikin-tų „visišką laimėjimą“ komunizmo Vokietijoje, kaip geriausią garantiją Čekijos saugumui. Mes jau žinome, kad 70.000.000 žmonių tauta, sako jis, negali egzistuoti Europoje, nedaly-vaudama tarptautiniame bendradar-biavime viepokoje ar kitokioje for-moje. Jau pats laikas, kad mes per-žiūrėtum vokiečių problemą.

● Anot premjero, Rusija Vokietijos sienas laiko pastoviomis, kad Amerika reiškianti simpatiją jas peržiūrėti.

● Šveicarijos bankas Zūriche moka už 100 DM 38 šv. frankų. Markės kursas kyla.

● JAV turinčios 200 atominų bom-bų pareiškė Piličių komiteto pre-zidentas Ely Culberston, kuris rūpi-nasi J. Tautų reforma.

● Pierre ir Marie dukrė Eva Curie, radiumo atradėja, pareiškė per pa-skaitą, kad komunistų slinkimas per Kiniją galis būti Stalino atsakymu į Marshallio planą Vakaruose. Stali-nas savo taikos ofensyvą noris su-silpninti tikėjimą tarp demokratinių kraštų, kad dar yra reikalingas Šiau-rės Atlanto paktas.

● Kolumbijos praneša, kad ji yra pasirodusi pradėti pasirodymus dėl naujo kanalo kasimo, kuris sujungtų Atlantą su Pacifiku.

● Indijos parlamentas pranešė, kad Indijos studentams nebus leista stu-dijuoti Sovietų Sąjungoje.

● Irano šachas Reza Pahlevi peršo-vė vienas kairiosios — prokomunisti-nės partijos narys ir todėl tą partiją uždarė. Ji atsirado tada, kai rusai buvo užėmę Šiaurinį Azerbeidžaną.

● Australijoj ir Naujoje Zelandijoje nžėjo vasaros karščiai. Sidnejuje tem-peratūra pakilus iki 35° C. Krašto viduje pasiekė 40° C. Naujojoje Ze-landijoje moterys į krautuves eina apsiirngusios maudymosi kostiumais.

Isigykite anglų kalbos gramatiką

Neseniai knygų rinkoje pasirodė J. Kukanauzės ANGLŲ KALBOS GRAMATIKA LIETUVIAMS, kuri kiekvienam besimokančiam anglų kalbos yra būtina reikalinga. Šios gramatikos negali pavaduoti Anglų Kalbos Vadovėlis. Turintis minėtą vadovėlį, anglų kalbos žinių pagili-nimui privalo įsigyti ir J. Kukanauzės ANGLŲ KALBOS GRAMATIKA LIETUVIAMS. Tos gramatikos iš-leista labai mažas kiekis, todėl turi paskubėti ją įsigyti tie, kurie nori pagrįdintai išmokti anglų kalbą, ypač emigruojantieji į anglo-saksų kraštus.

Čia minima anglų kalbos grama-tiką galima užsisakyti pas tos kny-gos komisijonierius šiuo adresu: J. Šeputa, (13b) München 27, Rauchstr. 20. Apie 200 psl. vadovėlio formato knygos kaina yra 7,- DM. Užsakant iki 10 egz., aukščiausiai minėtų adresu reikia siųsti ir pinigus arba prašyti išsiųsti išperkamuju mokesčiu. Ku-rie šios knygos užsaks iš karto ligi 20 egz., gaus 10% nuolaidos. Spau-dos platintojai, norį knygas gauti kreditan, privalo atsųsti LTB Apy-

linkės Komiteto arba L.R.Kryžiaus garantijas dėl skubaus ir tvarkingo užsakytojo atsiskaitymo.

ANGLŲ KALBOS GRAMATIKA LIETUVIAMS paskubėkite įsigyti, kol dar nevēl!

IRO patarimų skyrius

Skelbiama, kad prie IRO Area 3 Sub-HQ's, Schönleinstr. 3, W-burg, yra įsteigtas patarimų skyrius, asmenims, kuriems IRO pripažinta DP Status ir gyvena žemiau išvardintuose miestuose ir apskrityse:

1. Alzenau	9. Hofheim	17. Ochsenfurt
2. Aschaffenburg	10. Karlstadt	18. Schweinfurt
3. Brückenau	11. Kissingen	19. Würzburg
4. Ebern	12. Kitzingen	20. Obernburg
5. Gemünden	13. Königshofen	21. Marktheidenfeld
6. Geroldshofen	14. Lohr	22. Mellrichstadt
7. Hammelburg	15. Miltenberg	
8. Hassfurt	16. Neustadt	

Šio skyriaus tikslas yra teikti žinias asmenims apie jų padėtį kaip užsieniečiams, gyvenantiems Vokietijoje, ir jiems patarti ūkiškuose bei socialiniuose klausimuose ir problemose.

Kreiptis raštu, naudojant anglų arba vokiečių kalbą, žemiau nurodytu adresu:

Welfare Office „OUT-SERVICE“

IRO Area 3 Sub-HQ's, Würzburg, Schönleinstr. 3.

Darbo valandos, išskyrus šeštadienius ir šventadienius: 8.30—12.00 ir 13.00—17.30.

Tremtinio vadovas išeina

Seniai lauktoji knyga — Lietuvos Žemės Ūkis ir Statistika — greit išeina į žmones. 300 puslapių jau galutinai išspausdinta, baigiami pasukutiniai 50—60 psl.

Šioje knygoje ras būtinos medžiagos ne tik žemės ūkio srityje dirbantieji ar besiruošią joje dirbti emigracijoje, bet be jos negalės ap-sėti nė vienas lietuvis, nekalbant jau apie inteligentą. Ji bus mūsų krašto priešokupacinio gyvenimo veldrodys.

Joje rašoma apie laukų, gyvulių, sočių, daržų ūkį, inspektus, tabaką, gyvulių šėrimą, paukščių laikymą, trobesių statybą, dažymą ir t.t.

Statistinėje dalyje ras apie mūsų krašto ūkinį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą.

Knygą išleido Žemės Ūkio Darbuotojų Sąjunga. Platnimas vyks per jos įgaliojimą dipl. agr. A. Mu-steikį. Knygos išleidimas yra labai brangus, nes labai daug statistinės medžiagos, kuri būtina kiekvienam lietuviui turėti.

Užsiskakusiems iki kovo 5 dienos, įbrošiuota atsis 8 DM, o kietais

viršeliais — 9 DM. Laisvai vėliau bus pardavinėjama po 10 DM.

Z. U. D. S-gos nariai, įmokėję Są-jungai po 15 RM, dabar moka po 6,5 DM, jei jie atsiųs užsakymus ir pinigus iki buvo 5 dienos. Sąjungos narių, įmokėjusių po 15 RM, sąrašai turi būti patvirtinti Valdybos. Sie atskiros nuolaidos negauna.

Platintojai, užsakę daugiau negu 10 egz., gauna 10% nuolaidos. Gau-tas pelnas, jei toks bus, eis Z. U. D. S-gos naudai.

Užsakymus ir pinigus siųsti šiuo adresu: A. Musteikis, (13b) Dillin-gen/D., Litauisches Lager.

Z. U. D. Sąjunga

Redakcija straipsnius talso bei trumpina savo nuožūra ir nesunaudotų rankraščių nesaugo.

● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užuojaus, sveikinimai ir skelbimai bei pranešimai iki 10 petito eilučių — 5,- DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Paieškojimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paieškomą asmenį po 1,- DM. ● Už skelbi-mus ir paieškojimus pinigai siųsti kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratą ir parduotus pačius numerius gauna 10% nuo-aidos. Lalkraščio gražinimai vengtini. ● Prenumeratos mokeskis su pašto ir ekspedicijos išlaidomis viename mėnesiui 3,- DM, už-sienyje dvigubai.

Paskiro Nr. kalna 0.40 DM.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.

SPORTAS KEMPTENE

Kempteno jaunieji krepšininkai, nors ir netekę dviejų savo žaidėjų (Glyys ir Mullolis išvyko į JAV) ne-pasimetė ir dirba toliau besidomi krepšiniu. Sausio 23 d. jie sužaidė krepšinio rungt. su vietos estų rink-tine ir laimėjo pasekme 50:35 (30:11). Tenka paminėti, kad estų rinktinė, papildyta jauniais, yra padariusi di-delę pažangą, bet mūsų jauniams dar prilgti negali. Nežiūrint to, estai yra pasiryžę kaip nors pasiekti per-galės prieš mūsų jaunius. Ir vasario 5 d. jie vėl iškvičia mūsų jaunius atsigrėbimo rungtynėms. Bet ir vėl tenka jiems nusivilti ir pralaimėti dar didesne pasekme 56:36 (29:20). Kalbant apie mūsų jaunius, tenka paminėti, kad kondiciniai jie yra ge-rai pasiruošę, o taip pat turi neblogai išdirbtus metimus. Bet, kas svar-biausia, trunksta bendro komandinio

žaidimo, o tuo jie būtinai turėtų su-sirūpinti. Per abejas rungtynes žaidė ir taškų pelnė: Eldėnas 36, Vaičiū-12, Gedgaudas 17, Pyragius 15, Lau-kaitis 27.

— Š. m. vasario 2 d. „Dariaus-Girėno“ kuopos krepšininkai, pasi-prinę savo komandą Kempteno mar-giečiais (Norkus I, Norkus II ir An-driulis III), nugalėjo Stuttgarte sti-prią amerikiečių „Military Post offi-cer“ krepšinio rinktinę 72:45. A. O.

NAUJAUSIA TARPTAUTINIAME KREPŠINIO FRONTE

— „Baseler National-Zeitung“ sau-sio 6 d. numerio žiniomis, Sovietų Sąjunga atsisakė vykdyti šiais me-tais jai numatytas rengti Europos krepšinio pirmenybes. Atrodo, kad „stiprus“ sovietų krepšininkai jau pradeda vengti ir pas save žaisti su Vak. Europos atstovais... Egipto krepšinio sąjunga pasiūlė pirmeny-bes surengti Kairo.

— Sausio 5—9 d.d. Nioje vyko tarptautinis krepšinio turnyras, ku-riame dalyvavo italų Virtus Bolog-na, šveicarų Urania Genf (Zeneva), ispanų Barcelonos rinktinė, AS Mo-naco, olandų D.E.D. Amsterdam ir Prancūzijos provincijų rinktinė, ku-rijoje, kaip jau anksčiau prancūzų sportinė spauda skelbė, turėjo žaisti geriausios Prancūzijos krepšinio pa-jėgos, jų tarpe ir lietuvis, mums ge-rai pažįstamas Kasselio bei Wies-badeno Lituanicos ir Kempteno Sa-rūno žaidėjas Zigmąs Varkala. Pirmąją vietą šiose žaidynėse iši-kovojo prancūzai, laimėję visus tu-rėtus susitikimus. Antroje vietoje liko stipri Barcelonos rinktinė, to-liau: 3. Virtus Bologna, 4. AS Mo-naco, 5. Urania Genf ir 6. D.E.D. Amsterdam. km.

I.R.O. PAIEŠKOJIMŲ

ISTAIGA. AROSEN prie KASSELIO, ieško šių asmenų:

Doveikaitė Regina, g. 1921. 5. 5 d. Kaune, pask. žinia iš Kauno 1944 m.; Klova Vytautas, g. 1923. 9. 24 d. Se-doje, pask. žinia iš Vokietijos; Klo-vaitė Aldona, g. 1925. 3. 9 d. Sedoje, ir Klovaite Bronė, g. 1912. 12. 19 d. Ylakuose, pask. žinios apie abi iš Vokietijos; Leonavičius Antanas, g. 1924 m. Putinuose, pask. žinia iš Dresden, Hatterau; Levokaitis Vla-das, g. 1927. 3. 11 Lietuvoje, pask. žinia iš Rennes, Prancūzijoje; Milo-vodovas Jurgis, g. 1921. 10. 20 Lietu-voje, spėjama esant Münchene ar Wiesbadene.

STANKUS Vladas, kilęs iš Dar-bėnų, ilgus laiką gyvenęs Kretin-goje, prašo atsiliepti gimines ir pa-žįstamus. Rašykite adresu: W.A.E.C. Hostel Site 4, Westhamppett, E. La-vant, Chichester, Sx., England.

Paieškomas KLIUKA Jonas, kilęs iš Rumsikių apyl. Jis pats arba ži-na apie jį maloniai prašomi rašyti: VILKAS Adolfas, W.H.E. Hostel Site 4, E. Lavant, Chichester, England.

Prašomą atsiliepti sekančius as-menims:

1. NAUJALYTĖ Natalija, gim. 1922 m. Šiauliuose, Palangos gt. 8 nr.
2. NAUJALIS Algis, gim. 1921 m., iš ten pat, ir
3. NAUJALIS Jurgis, 18 metų am-žiaus, iš ten pat.

Ieško motina per kun. J. Kipp, Berlin - Lichterfelde West, Gossler-strasse 16.

MUSŲ KELIAS

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais

Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16

Vyr. Redaktorius D. Penikas

Redaktorius Al. Laikūnas.

Lithuanian Newspaper „OUR WAY“, Semi-Weekly. Authorized by EUROM HQ, Civil Af-fairs Division. Authorization No. UNDP 203.

Circulation 4000.

MŪSŲ KELIAS

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

BALF'as informuoja emigraciniais klausimais

BESITEIRAUJANTIEMS BALF'e APIE SAVO EMIGRACINIŲ BYLŲ EIGA

Visi tie, kurie yra kreipęsi į BALF'o įstaigą Munchene, teiraudamiesi, kaip toli yra pažengusios jų emigracinės bylos, yra įtraukti į du atskirus sąrašus. Vienas sąrašas apima tuos, kurių bylos eina per BALF'ą ir toliau per NCWC arba tiesiog per NCWC, o kitas tuos, kurių darbo ir buto garantijos pasiūtos betarpiškai į DP komisiją Vašingtone.

Kadangi NCWC centrinėje įstaigoje Vokietijoje nebuvo galima patirti apie atskirų asmenų bylų stovį, tai tas sąrašas persiųstas į BALF'o Centrą Amerikoje, kad tenai būtų patirta bylos eiga. Gavus atsakymą iš centro, kiekvienas bus asmeniškai informuotas. Tos informacijos teigalės apimti bylos eiga iki jos persiuntimo į Europą. Apie tolimesnę eigą tegali suteikti informacijų NCWC organizacijos atstovai, tačiau dėl didelio garantijų skaičiaus, einančio per NCWC, ši organizacija nepajėgia teikti tų informacijų. Todėl tolimesnis teiravimasis apie bylos eigą atpuola.

Tik tais atvejais, kai nuo garantijos įteikimo NCWC organizacijai J.V-bėse praėjęs daugiau, negu keturi mėnesiai, o tremtinys vis dar nepašaukiamas ruošti dokumentų, tenka aiškintis, kodėl byla yra užkliuvusi. Tačiau reikia pastebėti, kad DP Komisija Vašingtone tepradėjo gaunamas garantijos tikrinti ir siųsti į Europą tikrai lapkričio mėnesį, todėl ir laiką, praėjusį nuo garantijos įteikimo, tenka skaičiuoti pradedant lapkričio mėnesiu, nors garantija būna ir anksčiau įteikta.

Išskirtos garantijos, vistik ar jos eina tiesiai per DP Komisiją ar per kurią nors šalpos organizaciją, gauna eigą tuoju, kaip tik yra įteikiamos. Kadangi garantijos turi pereiti keletą, net iki kelių šalių įstaigų, turi būti keletą kartų siunčiamos paštu, yra grupuojamos pagal J.V-bių teritorinius vienetus ir pagal tremtinių gyvenamas vietas, tai bylos eigos chronologinės tvarkos išlaikymas visai neįmanomas, t. y. vienu metu paduotos garantijos gali pasiekti garantijų gavėjus labai skirtingu laiku — kartais gali visa procedūra pasisukti per vieną mėnesį, o kartais užtrunka iki keturių mėnesių.

Tų asmenų pavardės, kuriems garantijos yra pasiūtos betarpiškai DP Komisijai, yra patiektos tos komisijos įstaigai Frankfurte ir iš ten netrukus bus gautos informacijos. Tada kiekvienas, kuris šiuo reikalu yra kreipęsis į BALF'o įstaigą Munchene, bus apie tai asmeniškai informuotas.

Tų, kurių emigracinės bylos yra užkliuvusios arba yra kilę kurių nors neaiškumų ir kurie tuo reikalu yra kreipęsi į BALF'o įstaigą, šis oranžinis neličia. Jų bylos, kiek

suspėjama, aiškinamos atitinkamose institucijose kiekviena atskirai ir kiekvienas bus informuotas kai tik bus reikalingi išsiaiškinti.

BALF'o ĮSTAIGA EUROPOJE

NCWC REIKALAUJAMOS KLEBONŲ REKOMENDACIJOS

Savo š. m. sausio 25 d. biuletenyje NCWC centrinė įstaiga Vokietijoje nustato sekančią laikyseną išskirtų šeimų, išsiskyrusių (turinčių divorsą) asmenų ir kitais emigracijos atvejais laikyseną:

1. Išskirtos šeimos. Nutarta pakeisti buvusį nusistatymą, kad tie asmenys neemigruotų, kurių šeimos vyrai ar žmonos yra likę krašte, į kurį DP negali grįžti. Ateityje NCWC tvarkys emigracines bylas tų asmenų, kurių šeimos yra buvusios jų tėvynėse, jei kunigas suteiks teigiamą rekomendaciją norintiems emigruoti asmenims (Reikia suprasti, kad kunigas patvirtins, jog šie asmenys nėra sąmoningai palikę tenai savo šeimas, norėdami jų atsikratyti.)

2. Išsiskyrę asmenys. Jei yra nustatyta, kad asmuo noris emigruoti yra nekaltoji divorso pusė ir kad jis nėra antrą kartą (civiliniu būdu) vedęs, ir jei kunigas rekomenduoja jį kaip vertą paramos, NCWC įstaigos turi pranešti tai savo centrui Höchste-Frankfurte, pažymėdami tą atvejį liečiančius faktus ir prašydami centro sutikimo prieš nominuodami tokį asmenį emigracijai.

3. Neigiamos kunigų rekomendacijos vardinųjų garantijų atveju. Jei vardinės garantijos atveju kunigo rekomendacija yra neigiama, tai elgiamasi šitaip: (1) rašomas laiškas tam kunigui, kuris yra davęs neigiamą rekomendaciją, pranešant jam, kad tas asmuo yra gavęs vardinę garantiją iš savo pažįstamų ar giminių. Paklausama, ar kunigas mano, kad to asmens emigracija turėtų būti sulaikyta. Jei yra reikalo, daromas pasikalbėjimas su kunigu tam atvejui išdiskutuoti. (2) Jei per pasikalbėjimą ar savo laiške kunigas nurodo, kad jis mano, jog to asmens emigracija turi būti sulaikyta, tai skyriaus atstovas siunčia blanką su kunigo rekomendacija ir visą korespondenciją ir kitą atitinkamą informaciją į NCWC Centrą Frankfurte-Höchste.

Užpildant nevardines garantijas, tais atvejais, kai rekomendacija yra tik švelniai neigiamai, turi būti laikomasi tos pačios procedūros. Tačiau asmens su neigiama rekomendacija nominavimas bevardei garantijai gali būti padarytas, išskyrus šiuos atvejus, tik tada, kai visi su geromis rekomendacijomis asmenys bus jau nominuoti.

KAIP GAUTI NEVARDINIUS BUTO IR DARBO UŽTIKRINIMUS

Daugelis tremtinių kreipėsi į BALF'o įstaigą Europoje prašydami suteikti buto ir darbo garantijas išvažiavimui į Ameriką. BALF'o įstaiga

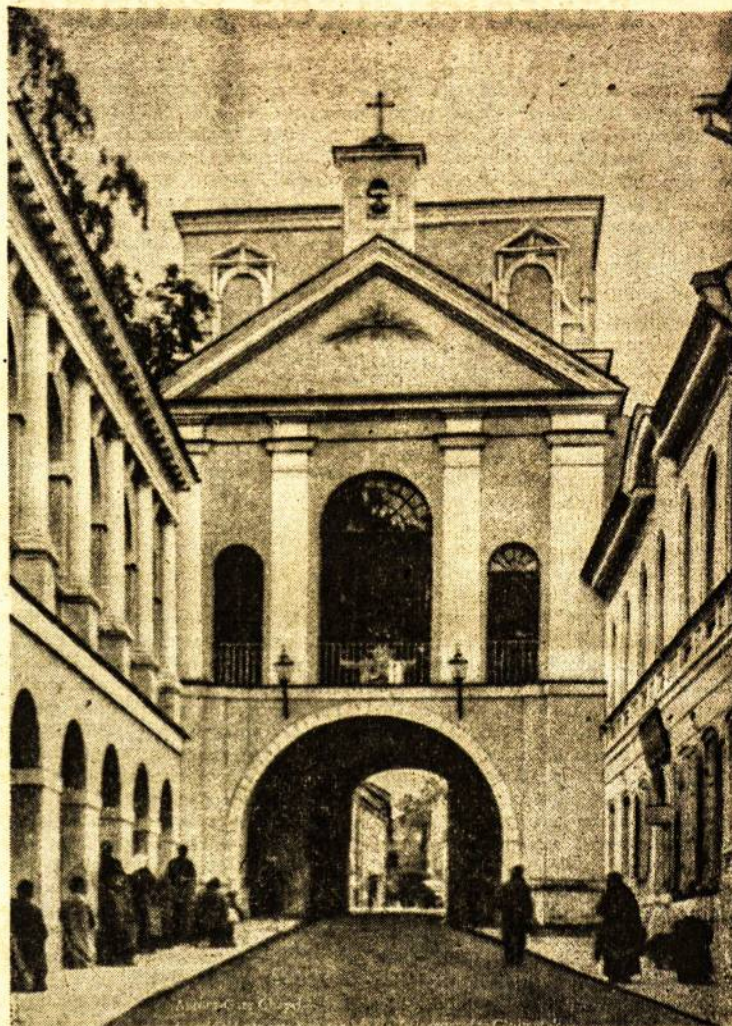
ieškojo būdų šioms prašymams patenkinti, bet nevardinių garantijų BALF'o Centre negauta. Tačiau tokių nevardinių garantijų galima gauti ribotą skaičių iš NCWC organizacijos. Todėl tie tremtiniai, kurie pageidauja iš minėtos organizacijos gauti buto ir darbo užtikrinimus, yra prašomi apie tai pranešti BALF'o įstaigai Europoje. Gavus tremtinio prašymą bus tuoj pasiūsta NCWC anketa — Resettlement Form III. Užpildžius ją teks įteikti savo Area'jos NCWC skyriui ir prašyti, kad suteiktų nevardinę buto ir darbo garantiją išvykimui į Ameriką.

BALF'o ĮSTAIGA EUROPOJE

IEŠKOMOS DP MOTERYS NAMŲ RUOŠOS DARBAMS AMERIKOJE

DP moterys iki 58 metų amžiaus, gyvenančios 1, 5, 6 ir 7 Area'jos ribose, neturinčios šeimos (vienungės), gali gauti buto ir darbo užtikrinimus į Ameriką, kur reikės tam tikrą laiką išdirbti darbininkėmis namų ruošoje. Norinčios pasinaudoti minėta galimybe yra prašomos tuoj pranešti BALF'o įstaigai Europoje (München 27, Rauchstr. 20) savo pavardę, vardą, amžių ir dabartinį adresą.

BALF'o ĮSTAIGA EUROPOJE

Marija, Aušros Vartų Karalienė, sergė ir globok savo vaikus lietuvių Tėvynėje, tremtyje ir atkurstimoje laisvoje Lietuvoje!

Protestai Mindszentų nubaudus

RYTUOSE TIKĖJIMAS RAUNAMAS SU ŠAKNIMIS

Niekas pasaulyje nesukėlė tokios didelės reakcijos prieš komunistus, kaip Vengrijos primato kardinolo Mindszentų nuteisimas iki gyvos galvos už „krašto išdavystę“. Tokio begėdiško pasielgimo galima tikėtis tik iš komunistų, kurių žmogaus gyvenimo filosofija remiama materializmu, paneigiant žmogaus pranašumą už gyvulius. Komunistinė stalininė doktrina žmogų traktuoja vienodai su gyvuliu, dažnai net žemiau.

Spaudos konferencijoje prez. Trumanas Budapešto liaudies teismo sprendimą, kuriuo kard. Mindszentų pasmerktas iki gyvos galvos kalėti, pavadino begėdišku.

D. Britanijos vyriausybė taip pat pareiškė protestą Vengrijai dėl kard. Mindszentų.

Vengrijos liaudies teismo verdiktas sukėlė pasaulį ant kojų. Australijos užsienio reikalų ministeris Evatt, kuris kaip J.Tautų visumos suvažiavimo pirmininkas, pareiškė parlamentarams, jog esą reikalinga šis klausimas įnešti J.Tautų plenumui New Yorke.

Cilės delegacijos pirmininkas S. Cruz Lake Success paskelbė, jog Cilės darys intervenciją per J.Tautas, jų prezidento pageidavimu (Cilės kraštas labiausiai nemėgsta komunistų).

JAV parlamento atstovas pasiūlė užsienio reikalų komitetui parlamente, kad JAV nutrauktų diplomatinis santykius su Vengrija dėl Kardinolo kankinimo.

Kanados premjeras pareiškė, jog jis kartu su kitais talkos sutarties su Vengrija signatarais sueis į sąlytį, kad galėtų veikti prieš šį sprendimą.

Vengrijos generalinis konsulas New Yorke su savo štabu, protestuodami dėl Mindszentų sprendimo, pasitraukė.

Londone buvo sušauktas didžiausias katalikų protesto mitingas, kuriame dalyvavo katalikų vyskupai.

Slaptos Tito derybos su vakariečiais

Continental Daily Mail, remdamasis Romos laikraščiu pranešimu, informuoja, kad Brioni saloje, Adriatikos jūroje ir šiaurę nuo Polos pusiasalio, šiuo metu vykstančios slaptos derybos tarp marš. Tito ir vakarinių demokratų atstovų.

● Karštis, kuris kyla iš atominės bombos sprogdimo, kaip pareiškė amerikietis specialistas, siekias iki 4,8 km atstumo ir sukels nudegimus žaislas.

kunigai, katalikiškos organizacijos ir tūkstančiai žmonių. 20.000 žmonių netilpę salėje.

Popiežius pirmadienį tarėsi su savo Kolegija dėl tolimesnės veiklos.

Belgija irgi prisidėjo prie bendros akcijos, nukreiptos prieš begėdišką nuteisimą.

Sąryšų su JAV nepasitenkinimu dėl Budapešto liaudies teismo sprendimo, Vengrijos vyriausybė pareikalavo JAV atšaukti savo pasiuntinį iš Vengrijos. JAV savo ruožtu, nenurodydama motyvų, išprašydino Vengrijos pasiuntinį iš Washingtono pirmąjį sekretorių išvykti iš Amerikos.

Suprantama, kad šie protestai neišgelbės katalikų dvasiškų nei tikinčiųjų nuo žmogaus gyvulio, nes jam žmogus yra tik priemonė jų barbariškai politikai vesti. Tačiau vakarų pasaulis labiau pajus, kad ir jų toks pat likimas laukia, jei jie nesiims veiksmų, kurie sutramdytų Sibiro ločių su kitais plėšriaisiais. Pasaulis laukia dabur.

LAUK KOMUNISTUS IŠ VYRIAUSYBIŲ!

AP iš Baltimorės praneša, kad JAV senatorius C. Lodge (resp.) pareiškė, jog Europos vyriausybės turinčios išmesti visus komunistus, susijungti kariškai dar prieš. Kongresui pasisakant dėl karinės pagalbos Europai. Jis pridūrė, kad „jeigu Europa nesusijungs, tai nieko nepadės ir mūsų pagalba, nes per ilgą laiką bus viskas išpūstyta“.

AMERIKOJE KRENTA MAISTO KAINOS

AP iš New Yorke praneša, kad Amerikoje 7-niems dalykams kainos nukritusios 9,7%, lyginant su buvusiomis kainomis prieš vienerius metus, tik pieno kaina lieka dar aukšta. Moteriški namų medvilnės drabužiai atpigę 24,5%, kojinių „nylon“ —

15,3%. Vyriški marškiniai atpigę 7,5%. Tik vyriškos ir moteriškos eilutės kaina tokia kaip prieš metus, tas pats yra ir su moteriškais batais.

W. CHURCHILLIS IŠLOŠE DU MILIJONUS FRANKŲ

Naujųjų Metų proga W. Churchillis nuvyko dviems savaitėms į pietinę Prancūziją atostogų, iš kur per Paryžių vėl grįžo Londonan. Viešėdamas Rivieroje W. Churchillis būdavo nuolatinis buv. Anglijos karaliaus, dabar Vindsoro kunigaikščio svečias. Dienas jis leidavo tapydamas, nutapė porą paveikslų. Naktimis neretai lošdavo ruletę. Pasirodo, lošime W. Churchillis laimė nebuvo šykšt: vieną kartą jam pasisekė išlošti ruletę net pora milijonų frankų. Sėdėdamas prie ruletės stalo jis surūkė 16 cigarų.

Muncheno radijas lietuviškai

Mus informuoja, kad šių metų Vasario 16 d. proga per Muncheno radiofoną bus duodama šeštadienį, š. m. vasario mėn. 19 d., nuo 16.00 iki 16.30 val. lietuviškos muzikos valandėlė su Čiurlionės Ansamblio įdainuotais kūrniais. Be to, vasario 16 d. Muncheno radiofonas pažadėjo duoti reportažą apie lietuvių tautos Nepriklausomybės šventę. Tikslėnis to reportažo laikas dar nežinomas.

Sekmadienį, š. m. vasario 20 d., LTB Muncheno Apylinkės Komitetas rengia Vasario 16 d. minėjimą: 12.45 val. iškilmingos pamaldos mažojoje Sv. Jono bažnyčioje, Kirchenstrasse, ir 15.00 val. Muncheno miesto rotušės salėje prie Marienplatz iškilmingas aktas bei koncertas, kuriame dalyvauja eilė žinomų mūsų menininkų — solistų ir Freimann lietuvių stovyklės choras.

Malonaus dėmesio L.Z.S.-gos nariams

Vadovaujantis paskutiniojo Lietuvos Jurnalistų Sąjungos Valdybos posėdžio nutarimu, maloniai prašomi visi S-gos nariai susimokėti nario mokestį už 1948—1949 metus. Metinis nario mokestis — 6,- DM.

Pinigus siųsti L.Z.S.-gos išdinininkui: S. Urbonas, (14a) Dornsiadt b. Ulm, DP Camp

Nusikaltę žydai tampa lietuviais

Neseniai Europoje išaiškinta tarptautinio masto šmugelininkų gauja, kuri iš Vokietijos slapta gabendavo užsienin foto aparatus, sidabro išdirbinius, medicinos instrumentus, mašinų dalis, rutulinius gulių ir p., kurių bendra vertė skaičiuojama apie 2 mil. dolerių. Didžioji šių prekių dalis turėjo būti nuvežti Italijon ir Šveicarijon. Vokietijon tuo pačiu keliu turėjo būti atgabenta manufaktūra, šilko dirbiniai, doleriai ir kitose valstybėse supirktos DM.

Iki šiolie pavyko išaiškinti, jog šioje šmugelininkų gaujoje dalyvavo per 50 įv. tautybių asmenų, iš jų keletas amerikiečių, gi daugiausia žydų. Keisčiausia yra tai, kad šie pastarieji pakliuvę ima vengti savo tautybės ir dangstosi svetimomis plunksnomis, tuo tačiu diskriminuodami kitas, niekuo nedėtas tautybes. Taip, sakysim, DNZ, savo vasario 10 d. Nr. aprašydamas minėtąją gaują atsidūrus teisme, pastebi, jog joje

dalyvauja ir keli lietuviai (sic!). Čia pat paduodamos ir jų pavardės: Schmerl Lipses, Wulf Abramowitz ir Michael Slesin. Jau patys jų vardai bei pavardės pakankamai vaizdžiai nurodo, jog tie asmenys geriausiai atveju gali būti Lietuvos žydai, o ko gera — su Lietuva gal nieko nieko bendra neturi.

Dėl visa ko patikrinę lietuvių tremtinių kartoteką, apimančią visus Vokietijoje gyvenančius lietuvių tremtinius, nustatėme, kad tie trys asmenys lietuvių sąrašuose nefigūruoja, kaip ir buvo galima numatyti. Piktinantis tokiu grubiu lietuvių vardo niekinimu, tenka laukti, kad mūsų bendruomenės vadovaujantieji organai padarys reikiamų žygių, jog nusikaltėliai teisme būtų baudžiami savo tikruoju, žydiškuoju vardu, be jokių lietuviškų priedų, turinčių tikslą nusikaltimą nukreipti nuo tikrųjų bendrininkų į niekuo nedėtus lietuvių tremtinius.